

د. نرسه لان بايز

له چاوپيکه وټنکي ميژوويدا

چاوپيڪه وتن:
ئيسما عيل كورده

چاپی نووہم

سلام علیکم

و بعد از آنکه در میان
مردم و عوام و اشراف
افضا شد و ماضی و
مآل آنرا در میان
مردم و عوام و اشراف
افضا شد و ماضی و
مآل آنرا در میان

ژيان و خه باتی سیاسی
د. ئه رسه لان بايز
له چاوپيکه وتنیکي میژوویدا

چاوپيکه وتن
ئیسماعیل کورده

چاپی یه که م
2019

◆ ژيان و خەباتى سياسى د. نەرسە لان بايز لە چارپيکه و تنيکی ميژووييدا ◆

ژيان و خەباتى سياسى د. نەرسە لان بايز

لە چارپيکه و تنيکی ميژووييدا

◆ چارپيکه و تن: ئيسماعيل كورده

◆ ژانر: ياده وەرى و سياسيهت

◆ ديزاين و پيت چنين: نما

◆ بەرگ: ئاكار

◆ چاپى يەكەم: كوردستان، سلیمانی 2019

◆ تیراژ: 700 دانە

◆ شویتى چاپ: چاپخانه ی هەمدى 07701984746

لە بەرپۆبە رایەتێ گشتی کتێبخانەکان ژمارە سپاردنی

(975) سالی 2019 ی وەرگرتوو

ئاومېرۇك

- 5.....-پېشەكى
10.....-سەردەمى مىندالى و قۇناغەكانى خوتىندىن
20.....- تىكەلبوون بە بزوتنەۋى سياسى و كارى حيزبايەتى
31.....-شۆرشى ئەيلول و رىكخستىنە نەيتىيەكانى كۆمەلەى رەنجدەران
42.....-سەرەتاي پەيوەندىكردن بە شۆرشى نوئى
52.....-كىشەكانى نيوان كاك نەوشىروان و دەزگاي راگەياندىن
-بەرپرسيارىتى دەزگاي راگەياندىن
56.....رۆلى رادىۋى گەلى كوردستان
75.....-هەلسەنگاندنى دەزگاي راگەياندىن و راي جياواز
85.....-تىپى مۇسقىاي شۆرش و رۆلى لە خەباتى شاخدا
90.....-چاپەمەنىەكانى شۆرش و چۆنىيەتى بلاوكردنەۋەيان
93.....-دروستكردى رىكخراۋى يەكىتى نوسەرانى كوردستان لەشاخ
-دانوستانى سالى 1983ى يەكىتى نىشتىمانى كوردستان
107.....لەگەل حكومەتى عىراق
-گوشارى سەر رىكخستىنەكانى كۆمەلەى رەنجدەران و
116.....مەسەلەى كۆمىتەى ھەرىمەكان
-گىرانى سەركرديەتى كۆمەلە لە ئىران و
121.....رادەستكردنەۋەيان بە عىراق
130.....-كۆنفرانسەكانى كۆمەلەو كىشەكانى
138.....-كىشەى بالەكانى كۆمەلەو جياپوونەۋەى ئالاي شۆرش

- خەباتی سیاسی و پەيوەندی د. نەرسە لان بە جەنابی مام جەلال... 147
- شەری براکوژی لەشاخ و لێکەوتەکانی..... 149
- بەرەى کوردستان و راگەیاندى هاوێش..... 153
- پەيوەندى پەيوەندى یه کیتى نیشتمانی کوردستان
- بە حکومەتى عێراقەو..... 157
- پەيوەندی د. نەرسە لان بايزو د. بەرهم نەحمەد سەلح.... 162
- رۆڵی د. نەرسە لان بايز له گەڕانەوێ د. بەرهم و
- بوونی بەسەرۆک کۆماری عێراق..... 174
- تێکچوونی پەيوەندی د. نەرسە لان بايزو هێرۆخان..... 181
- پەيوەندی د. نەرسە لان بايزو کاک کۆسەرەت رەسول..... 184
- تەجیدکردنی د. نەرسە لان بايزو
- جاریکتر بوونی بە سەرکردایەتی یه کیتى..... 187
- بەرپرسیاریتی د. نەرسە لان بايز له مەکتەبی رێکخستەن و لادانی.. 190
- بوونی د. نەرسە لان بايز بە سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان و
- راستی درێژکردنەوێ ماوێ سەرۆکی هەریمی کوردستان..... 193
- مەسەلەى توندبوونی تەکەتول لەنیو یه کیتى و چاکسازی..... 208
- تواندەوێ کۆمەلەى رەنجەران لەناو یه کیتى و
- دواتر جیاپوێنەوێ بەناوێ بزوتنەوێ گۆران..... 213
- راستی رێککەوتنی دەباشان لەنیوان
- یه کیتى نیشتمانی کوردستان و بزوتنەوێ گۆران..... 218
- وێنەو دیکۆمێنت..... 221-266

پېشەكى

پېنج بۆشەش مانگىك دەبوو، بەندە كرابوو بە راويزكارى مەكتەبى سياسىيە كىتتى نىشتىمانى كوردستان-هەوليرو رۆژانە لە ژوورەكەم دەوام دەکرد، ئەگەر كاريكيش هەبوايەو پېيان راسپاردباين رامانده پەپاند.

رۆژيكيان وا ريككەوت هەم بەندەو هەميش كاك د. نەرسەلان بايز-ئەندامى مەكتەبى سياسىيە كىتتى لە ئوفيسەكەى خۆى، بەيەكەو گەفتوگومان لەسەر ئەو پرۆژەيە كرد كە بۆ چى مادام من هەر ليرەم كاريكى وا ئەنجام نەدەين و رۆژانە بەپى كاتى بەردەستمان پرسىار لەبارەى ژيان و خەباتى سياسىيە پېشمەرگايەتى و رووداوەكانى نيو شۆرش نەكەين و وەلامەكان بە ريكۆردەريك تۆمار بكەين؟!

من پېمابوو، ئەمە هەم دەبېتە مېژووى يەكىتتى نىشتىمانى كوردستان و هەميش دەبېتە هەلدانەوەى لاپەرەكانى ئەو مېژووەو گېرانهوەى لەسەر زارى كەسىكى وەكو "د. نەرسەلان بايز" كە خۆى كارەكتەريكى نيو ئەو مېژووەو رووداوەكانى بوو، بەلكو كارەكتەريكى كاريگەر و نزيكيش بوو لە بېراره سياسىيە چارەنوسسازەكانى شۆرش و يەكىتتى.

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارېنکوتنېکي ميژورينا ◆

دياره شتيکي شاراوه نيبه، ميژووي خهباتي گه لي کورد پر هه ورانو نشي وو سه ختيه کي زړو زه وهند بووه، دهيان و سه دان رووداوي شاراوه و نه گوتراويسي تيدابوون. هه نديک له و رووداوانه به هوي نه ماني که سايه تي و کاره کتاره کاني نيو ئو ميژووه ونبوون و هه نديکيشيان به هوي بارودخي سياسي و هه لومه رجي کومه لايه تي به نهيني ماونه ته وه و نه چونه ته نيو لاپه پهي کتیب و ميژووي کورده وه.

گرنگي ئو جوړه چاوپيکه وتن و ديدارانه له وه دايه، هه موو ئو باسو خواسانه ي که نه نو سرون، يان ئو که سايه تيانه به هوي بارودخي سياسي و کاروباري روژانه يان نه پرژاونه ته سر نووسينه وه يان و به دیکومينت کردن يان به ئاساني له و جوړه ديماناندا دهرده که ونه وه و رووناکي ده بينن.

له و ديداره ماندا زړو ويستگي ژياني ئو که سايه تيه سياسي ي کوردو يه کيتي باسکرون، تيشکمان خستوته سر سه ره تاي خهباتي سياسي و پيشمه رگايه تي و دروستبوونه وه ي شوپشي نو يي گه له که مان و به شيکي زړي ئو رووداوو سه رکه وتن و کاره سات و خهباته مان شهن و که و کردووه و به پي پيويست لي مان کو لي و ته وه. پرسياره کان روژانه هاتونه ته پيش و به شيکي زړي وه لاهه کانيشمان ده سته و تنونه ته وه.

روژي کاريزما يانه ي جه نابي مام جه لال و سه رکردايه تي سياسي شوپشي نو ي و کيشه کاني نيوان لايه نه سياسي کان له شاخ و مه سه له ي شه پي براکوژي و رووداوه هه ستياره کان په رده يان

— ئيانو خەباتى سىياسى د. ئىرسەلان بايز لەچاوپىتكىوتىكى مېژمىيدا —

لەسەر لادراوھ... ويستووھ بەدواي حەقىقەتى شتەكاندا بگەپىم... راستە لە زۆر شوپىن راستىھەكان خراونەتەپوو، بەلام لەزۆر شوپىنەش رەچاوى بارودۆخى سىياسى و ھەستىارى دۆخى كوردستان كراوھ. بەشىكىش لەو ھەلامانەي تۆمارمان كردوون بۆ كاتىكى دىكە ھەلمانگرتوون و ھەمانوويستووھ تەواي شتەكان بۆلۆبكەينەوھ.

لێرەدا سەردەمى شاخ و پەيوەندى د. ئىرسەلان بايز بەجەنابى مام جەلالو كاك نەوشىروان و كاك كۆسرەت و د. بەرھەم خراونەتەپوو... باس لە بالەكانى ناو يەكيتى و ھەلوھەشاندنەوھى كۆمەلەي رەنجدەران و كيشەكانى كوردستان لەدواي راپەرین كراوھ.

قۇناغەكانى خەباتى سىياسى و ئىدارى و حكومى ئەو كەسايەتە سىياسىيە جىگاي باسكردن بوون و بە پرسىارو ھەلام و ھەرگرتنەوھ روونكراونەتەوھ.

لە بەشىكى تری ئەو دیدارەدا ھەولمانداوھ ھەلامى ھەموو ئەو قسەو باسو راو بۆچوونانە بدەينەوھ كە لەبارەي ئەو كەسايەیتە كراون و ويستووھمانە لەسەر زارى خۆيەوھ ھەلام و حەقىقەتەكان ئاشكرا بكەين.

ھەرۆھ بەشىكى ئەو پەيوەندىيە سىياسىيانەمان خستوونەتەپوو كە يەكيتى نىشتەمانى كوردستان لەگەڵ حكومەتى عىراق و ولاتانى دەورووبەر ھەببووھ و د. ئىرسەلان بايز ھەك كارەكتەرىك رۆلى تیدا گىرپاون.

◆ ژيان و خەباتی سیاسي د. نمرسه لان بايز له چارپيټکونډيکي ميژوييد ◆

له سهر ئاستي ناوخوش په يوه ندييه کاني نيوان يه کيټي نيشتماني وړيکه وتنه کاني له گه ل پارتی ديموکراتي کوردستان و کيشه کاني خراونه ته پوو... هر وه ک راستي ريککه وټني ده باشان له گه ل بزوتنه وه ي گورپان روونکراوه ته وه. باسپش له کونفرانسه کاني کومه له و کيشه کاني و جيابوونه وه ي نالاي شوړش کراوه.

ماوه ي سازاداني نه و ديمانه يه زياتر له هوت مانگي خاياندوه، له مانگي 3ي 2019 دهستان پيکرووه و له مانگي 10ي هه مان سال کورتاييمان پيپيئاوه. به و هيوايي له ناينده دا نه گه ر خوا ته من بدات، ورده ورده هه مو نه و رووداوانه ي ماون و باسمان نه کردوون و چندين پرسيارو بابه تي ديكه ش که گرنگن و پيويست ده کات په رده يان له پوو هه لمالين و قسه يان له باره وه بگه ين، به پيي بارومه رجي کوردستان و هاتنه پيشه وه ي ده رفعت و هه لومه رجي بلاوکردنه و ه يان کاريان له سهر بگه ين.

نه وه ي ده ميښيټه وه نه وه يه بلين هيچ کاريک که مړوځ بيکات بي که موکورتی نييه، له وانه شه نه و ديداره تيږي بابه ته که و نه و ميژووه دوورو دريژهي شوپشه کاني کورد و خه بات و کولنه داني پيشمه رگه ي نه کردبيټ... به لام هه ميشه کارکردن و به ديکو مينتکردني رووداوه کان بو ئيمه ي کورد له ده سته وه ستان باشته و ئوميد ده که م نه و کاره مان جيي خوي بگريټ و ره خنه و پيشنياره کانپش بيگومان له به رچاو ده گرڼ.

ژيان و خهباتی سیاسی د. نهرسه لان بايز له چاوپيکه وتنيکی ميژ

ژيان و خهباتی سیاسی
د. نهرسه لان بايز
له چاوپيکه وتنيکی ميژ ووييدا

سەردەھى مندالى و قۇناغەكانى خويندن

* لە و پرسىارەو دەست پىدەكەين، ناوى تەواوت چىيە و
كوپى كىي و لە چ شوپىنڭى كوردستان لە دايك بووى؟
- ھەرەكو پوورم زىخە "زولخا" دەيوت، لە مانگى
حوزەيران، كاتى باوكت و ھەموو خىزانەكە مان چووبوون بۆ
كشتوكال و خەرىكى درويئە بوون، دايكەم بە تەنھا لە مال بوو
من چاوم بە دنيا ھەليناوھ. ھەندى لە خزمەكانىشم بە پىي
تەمەن دەلئىن: فلان لە تۆ گەرەترە و تۆ لە فلان گەرەترى،
بە پىي ئەو تەمەنانە بىت، من لە سالى 1950 ى زايىنى لە دايك

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د نړسولان بايز له چارپيټکونتيکی ميټورينا ◆

بووم، دايکم ناوی "مامز"ه، کچی که ريم ناغای گوندی شوړېجه. باپيره م ناوی نيسماعيل محمده سادقه، دوو کوپی هه بووه، په کيان به ناوی باييز که و براگه وړه بووه و نه ویتريان به ناوی مه محمود. له گوندی کاريتان جيگيربوون که ماوهی کیلومتره نیویک له شارلچکهی ديبه گه دوره.

نیمه له خیزانیکی بنه مالهی دزه یین، خزمه کانم ده لاین بنه مالهی دزه یی له کوردستانی ئیرانه وه و له ناوچهی دزی و مرگه وه پړه وه به هوئی ناکوکی عه شایه ری و هوژه وه دوچاری شه پوپیکدادان بوون و له بهر نه وه به شیکیان له بنه مالهی دزه یی نه و ناوچانه یان جیټیشتووه و هاتونه ته ناوچهی ده شتی هه ولیرو ده ستیان به سر زه وی و زاری نه و ناوچانه دا گرتووه، نه وانه خویمان سوارچاک بوون، مه پوما لاتیان هه بووه، چه کداربوون، دواتر بوون به ناغای نه و ناوچه یی که ئیستا به ده شتی ده زییان ده ناسریت. بویه ئیستاش به شیک له خزمه کانمان له ناوچهی شنو و نه غه ده و له ورمی هه رماون، په یوه ندی و هاتوچو له نیوان خزمانی نه و دیوو، هه ولیر هه رماوه.

***ژيان و گوزهرانتان چن بووه؟ چه ند خوشک و برا بوون؟**
-ژيانی نه و سامان، نه گه رچی باوکم و خیزانه که مان مولگیان هه بووه، به لام له چاو خزمه کانی ترمان و ناغا کانی نه و ناوچه یی،

که ترين مولکمان بؤ ماوه ته وه. قانونی "اصلاح زراعی" له سالی 1953 و دواي راپه پښه که ی جوتیارانی دهشتی دزه یی، وایکړد حکومتی بیت و نه و ناوچانه به سر جوتیاره کاندای دابه ش بکات. به لام باپیرم چونکه پیاوړکی دیندار بووه، له وه ده چی پیاوړکی که میځ فیه قیرۆکه ش بوو بیت... وه کو خزمانی دیکه نه هاتووه زه وییه که به سر مندال و کچو کورپه کانی دابه ش بکات، هر هه مووی به ناوی خوی و باوکم هیشتوته وه. بویه "900" دؤنم بؤ نیمه ماوه ته وه. که چی خزمه کانی ترمان دوو، سی هه زار دؤنمیان بؤ ماوه ته وه. له گه ل نه وه شی که باپیرم نه و زه وییه زۆره ی بؤ ماوه ته وه، وه ک پیویست نه یتوانیووه کشتوکال بکات. له بهر مه سه له ئاینیه که که متر بایه خی پیداوه. بویه ش نیمه ژیانکی مامناوه ندی ده ژیاين. باوکم و مامیشم له سر ریگه ی ئیمانداري باپیرم بوون. خه ریکی نویژو رۆژوو قورئان خویندن بوون، باوکم قورئانی ده خویند، به لام مام مه حمودم نه خوینده وار بوو. باوکم تا شه شی سه ره تایی، سیه کانی سه ده ی رابردووی خویندبوو، نه و سه رده م قوتا بخانه له دیبه گه کراوه ته وه و هویش خویندوویه تی. دیبه گه له ناوه پراستی سالی بیسته کان بؤته ناحیه و له کوټایی بیسته کانیش قوتا بخانه ی تیدا کراوه ته وه. بویه باوکم له گه ل چه ند که سیکی هاوته مه نی خوی چۆته مه کته ب. به لام وه ک نه ریتی نه و ساکه خویندن زۆر باوی

◆ ژيان و خېباتی سياسي د نرسه لان بايز له چارې ټكنو ټټكي مېړوييدل ◆

نه بووه، يان خوږيان نه يان خوږيندووه، نه يتوانيووه شه شي
سهره تايي ټيپه پټيټ.

به و حيسابه بيټ من له بنه ماله يه كي ژيان مامناو هندی، نيو
بنه ماله ي دزه يي له گوندي كاريتاني سهر به ناحيه ي ديبه گه و
سهر به قه زاي مه خمورو سهر به پاريزگاي هه ولير " كه ئيستا
پايته ختي كوردستان " ه، له دايك بووم.

ژياني منداليم، ژيان ټكي ره فاهيه ت نه بوو، ژيان ټك بوو
هه نديك له خه لكی گونده كه مان باشر نه ژياين، به لام
به شيوه يه كي گشتي نه و زه مانه ره فاهيه تي تيډا نه بوو. هه ندي
له خزمه كانمان له ئيمه دهوله مه ندر بوون. له سالاني چلو
په نجاكاندا خانوو، سه ياره يان هه بوو، به لام ئيمه ژيان ټكي
مامناو هندو شتيك باشر له جوتياره كان ژياوين. په يوه هندی
باوكم و مامم له گه ل خه لكی گونده كه پيوه ندييه كي زور
دوستانه بوو. بويه ئيمه ش له سهر نه ريت و به رنامه ي نه وان
پيوه ندييه كي زور باشمان له گه ل هاوته مه نه كاني خو مان له
گوندي كاريتان هه بوو.

ئيمه له خيزاني خو ماندا چوار براو يه ك خوشك بووين،
براكانمان ناويان " كه مال و عه لي به گو ئيبراهيم و خوم "
خوشكه كه شمان ناوي " شعله " يه.

* سهردهمى منداليت له گوندې كاريتان چۆن بووه ؟ چ يادگاريتكت له و سهردهم بيره ؟

— نيستا ديتته وه بيرم، نه وکاته به سهردهمى زيرپنى ته مهنى
خوم نه زانم، له گهل گه نجه کاني گونده کامان له وانه "يا به
عومر، نه حمدهى حاجى حوسين، عه بدوللاى مام روال، که مال
حه سهن، نه حمدهى کوپى مام مه لودی، تاهيرى ده رویش
عه زيزى..."، "نيتر نيتمه هاوته مهن بووين و وه ک کومه ليک
مندال، سهردهمى مندالې خومان به يه که وه به سر بردووه و
به يه که وه گوره بووين و، هيچ جياوازيه که له نيوان نيتمه ماناندا
نه بووه و وه کو براو يه که خانه وادهى گونديک بووين.

نه وسا گونده که مان چل بو په نجا مالېک ده بوو.. له سالى
1958 کاتيک عه بدولکه ريم قاسم شوړشى کردو سيسته مى
پاشايه تى نه هيشت و کوشت و برى بنه مالې پاشاي
ده سه لاتدارى نه و کاته يان کرد، من له پولې يه که مى سهره تايى
بووم.. پاشاي نه وکاتى عيراق مه ليک فه يسه ل بوو، نورى
سه عيديش سه روک وه زيران بوو.

نه وسا له ديبه که مان ته نها راديويه که ه بوو، نه ويش مى مالې
محه مدهى عه بدوللا سه عدون بوو. محمه د پياويکى زور ورياو
نه ندامى حزبي شيوعى عيراق بوو، که سيکى هه لسوړاو بوو. به
هوى زيره کى و وريايى خويه وه توانيبووى له گونده که
سه رقافله ي هينانى راديوبيت. که به يانى شوړشى 1958 و

کودەتای عەبدولکەریم قاسمیان بلاوکردەو، من منداڵ بووم و لەگەڵ خەڵکی گوندەکەمان لە مائى "محەمەد" کویمان لەهەوالەکە گرت. بەس خۆ نەماندەزانی مەسەلەکە چییە. سەیرمان ئەکرد جیهازێکی بچووک دانراوە و قسە دەکات، ئێمە وەک منداڵ پێمان سەیربوو ئەو سنووقەدارە قسە دەکات. دەمانگوت تۆ بۆی ئینسانێکی بچووک لەناو ئەو سنووقە بیت و قسە بکات و ئەبێ چۆن جێی لەوێ بووبێتەو. خۆشتان دەزانن رادیۆی جارێ دەبواوە پاتریهکی گەورەى هەبێت و بە تەلێکەو بە ئامێری رادیۆکە ئەبەستراو لەسەر بانەکش ئەبواوە دوو داری بۆ بچەقێنین و دارەکش تەلی پێوە بیت.

کاتیەک رادیۆ لە گوندەکەمان پەیدا بوو ئەمە بۆخۆی گۆرانکاری بوو، وردە وردەش خەڵکی زانیان شتێک هەیە بەناوی رادیۆ لەدووڕەو کابرا قسە دەکا و خەڵک گۆیى لى دەبێ. دوو مەین رادیۆش لە کاریتان هى مائى ئێمە بوو، باوکم رادیۆیەکی کەری مارکەکەى پێى دەگوترا "سیرە". ئێمەش ئەوسا کە منداڵ بووین زۆر کەیفمان پێى دەهات و هەموومان ئەچووینە سەر بانەکەو تەلمان بۆ هەڵدەبەست. بەو شێوەیە دواتر خەڵکی تریش کریان و بەهۆی بلاویوونەو هى فیکری شیوعیش لەدوای کودەتای 1958، رادیۆی زیاتر و جۆری زیاتریش پەیدا بوون.

*** که څه چې خوښه بهر خوښدن و ټايا قوڼاغه کاني خوښدنت تا کوئ له ديبهگه بړيون؟ چ سالتک بڼ خوښدن چوپته زانکوړو له کوئ؟**

— من له ته مه نې حهوت ساليه وهو له ديبهگه چوومه ته قوتا بخانه و قوڼاغي سهره تايم له وئ ده سستپډه کات. ده بوايه هه موو به يانيهک ساعات حهوتو نيو به پڼ بکه وين، سهرماو کهرما بوايه، نه بوايه بړونه ديبهگه. نه و سالانه وهکو ئيستا نه بوو، دنيا سار دتربوو، جاري واهه بوو لای ئيمهش به فر ده باري، نه وه بارانیش هه ره بوو. به لام ئيمه مندال له و سهرده مده نه چه ترو نه پيالوئ باشمان هه بوو. جاري واهه بوو مامی رهمه تيم که له باوکم باشتو بوو بومان، زور ټاگای ليان ده بوو، خزمه تي نه کردین و رينمايي نه کردین و چاودپڼی ده کردین. بريم ديت جاري واهه بوو که مندال بووم مام مه حمودم به سورای ولاغ من و حاجی برامي برام و هندی جاريش "عه دڼ"ی کوړی خالم که نه وسا له مائی ئيمه ده پخویند، له پشتی خوئ سوار ده کردین و نه يبردين بڼ مه کتبه.

يه که م مودپڼی مه کتيم نه وسا ناوی "نوروی نه فندی" بوو، نوروی نه فندی نه وساو له سهره تاي کردنه وهی مه کتبه له ديبهگه له گه ل باوکم خویند بووی، باوکم وازی هيڼا بوو، نوروی نه فندی ش بهرده وام بوو، ببووه ماموستاو دواتریش له هه مان

◆ ژيان و خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چاويټکورتنيکی ميژوييل ◆

مه کتېب بېووه بهرپوه بهر. پياوړي زور توندېو له خویندن،
جددی و نیشه کانی به گړنگ ودرده گرتن.. ته له به هموولی
ده ترساین. له پړوی قانونی و چوارچيويه زانستیه و
مه کتېبه که ی دامه زړاندېو. بویه هموومان قهرزداري ماموستا
نوری نه فەندین. له پولي یه که می سهره تاییه و ماموستایه کم
هه بوو ناوی "سه عدوللا" و کریستیای بوو، زور لیی نه ترسام،
جاری و اهه بوو که دهرسمان نه ده زانی، نه که هر لیی نه داین،
ده یگوت زله یه کت لی بدهم سهری خوت له ناو نه و قورپاوه ی
دهره و ده بینیه و. نه و ترسه لام زور غالب بوو، به و
هویه شه و سالی یه که م دهرنه چووم. که هاتمه و باوکم زور
لیم تورپه بوو، وتی چون دهرنه چووی، گوتم من له و ماموستایه
ده ترسمو نامه وی بچمه و نه و مه کتېبه. به هر حال به هوی
رینمایي باوکم که تا شەشی سهره تایي نه وسای خویندېو،
ناستی خویندنه کهشی له پړوی بیرکاری و کوردی و عربی و
شتی له و بابته تانه باش بوو، یارمه تی دام سالی دووم به
پله یه کی زورچاک دهرچووم.

نه و سالانه ی من له سهره تایي بووم، باوی مقاوه می
شه عبی بوو، سالی که دای کوده تای عه بدولکه ریم قاسم بوو.
نیمه و هکو بنه ماله ی ناغا زه ختیکی زورمان له سهر بوو،
به شیک له خزمه کانمان له ترسی په لاماری مقاوه می شه عبی و
شیوعیه کان دیاته کانی خویان به جیه یشتبوو، بونمونو نه

◆ ژيانو څه بڼه پاتې شوي ده. د نړۍ په لاسونو کې له چارې ټکونونو نه پرېږدئ.

له شاري ديبه گه که مه رکه زې خزمه کاني نيمه بوو، سليتمان ناغا ره رسول ناغا که واک ورا گه وره ي بڼه مالې نيمه بوو، مالې که ي گواسته وه وچووه که رکوک. هره وه خالم که ناوې مه عروف که ريم بوو، نه وېش چووه که رکوک و له وې خه ريکي کاسبې بوون. بويه نيمه له ديبه گه که م مابووينه وه، ته نها مالي نيمه واک نه حمه دي حه س نه ناغا مابوونه وه.

مه ترسپه که مان هر له سر بوو، جار جاره ش که ده چووينه قوتا بخانه، له لايه ن شپوعيه کانه وه نازارده دراي، يان قسه يان پيډه گوتين، به لام هر چوونکې بوو نيداره مان کرد. من قوناغه کاني سه ره تايم به باشي برين و سالانه له گه ل قوتا بيه کاني پوله که ي خو م به تا بيه ت يه کيکيان به ناوې سپامه ند تاهير له کيپرکي خويندن دابووم.

قوناغي سه ره تا يي و ناوه ندي خويندنه له ديبه گه به ريکرد.. په يوه نديم له گه ل خويندکاره هاو ته مه نه کام زور باش و به ر فراوان بوو. ته له به يه کي مامناوه ندي بووم له مه کته ب.. به لام له بيرکاري زور باش بووم. هغه ي دوو، سي جار له گه ل براده رکانه د بوي ياري باله و باسکه نه چووينه ديبه گه، له وانه ش "مه حمود و مام و سوو، کوراني عوسمان مه حمود بوون، عه دوي کورې خالم و عوسمان حه س نه و واحد نه حمه د و حه س نه قوشاغلويي و همزه خدر".

***نهی خویندنی ناماده پیت له کوئی خویند، خو نه وکات ديبه که ناماده یی لینه بوو؟**

- تاقیکړنه وهی سیی ناوه ندیم له هه ولیر کردو به هوی مانه و هم له دهرسی ټینگلیزی به خولی دووهم دهرچووم. دواتر چومه دواناوه ندی هه ولیر که نه وسا ته نها پۆلی چوارو پینجی هه بوو. له ویی له گه ل عه لی برامو نیسماعیل عه لی باپیر که خه لکی گوندی سیاو بوو، ژووریکمان له گه پره کی ته عجیل گرت.

ژووره که له قاتی دووهمی خانوویک بوو، سه رئاویشی نه بوو، بۆ سه رئاو ده بوايه بچینه مزگه وتی مه لا سألحی کوزه پانه که یی و نه ویش په نجا مه تریک له شوینه که مان دوور بوو. ژیانیکي قورس و کوله مه رگیمان به سه رنه برد. بیرمه جاریکیان چووینه "حه مام مؤده" که وا دووسه د مه تریک له ژووره که مان دوور بوو. هاتینه وه ژورمان برسوی بوو، عه لی براشم نیسکینه ی لینا بوو، ژور باش خواردمان به لام که ته واو بووین عه لی برام گوتی خو روونیشم تینه کردبوو. هه فته ی جاریک نانی رهق و ماستمان له ماله وه بۆ ده هات. شوینه که مان به پییان بیست ده قه یه ک له ناماده یی هه ولیر دوور بوو.

تيگە ئېوون

بە بزوتنە وەى سياسى و كارى حيزبايه تى

*** بە كېك لە گېرپانكارىيە مېژووينا كانى عىراق كودە تاي 1958 بوو، كارىگەرى ئەو كودە تايە چى بوو، هيچ بزوتنە وەيهكى سياسىي پان حزبى ئەو كات لە ناوچەگەى ئۆهەدا هەبوو؟**

— دواى سالى 1958، بېروباوهرى شيوعىيەت گەشەى كرد، دواتريش مەملەننى پارتى و شيوعى لە دىكە مان و لە ناوچەگەش بەگشتى سەريهەلداو بوو هۆى ئەوەى جموجۆل لە ناوچەگە پەيدا بېيت. بەلام حزبى شيوعى ئەو كاتە زۆر بەهيزتر بوو لە پارتى، ژمارەى ئەندامەكانى هەميشە لە زۆربووندا بوون و هەلسووپا و كادىريان زياد دەبوون. لەلايهكى ديكەشەو بە حوكمى ئەوەى دەنگ و سەداى شۆرشى بەلشەفى و شۆرشى ئۆكتۆبەر و حزبى شيوعى رووسى و سەرگەوتنەكانى بلالو دەبوونەو.. واىكردبوو حزبى شيوعى زۆر بەهيزيت و لە هەموو ديهات و شارو شارۆچكەكانى ئەو ناوچەيه بارەگايان هەبېت و "مقاوهمەى شەعبان" دروست كردبوو. حزبى شيوعى بەهۆى ئەوەى لەپرووى چيناياه تيهو و دژى بۆرژوازيەت و

د هره به گونو ټاځاگان بوو له ناوچه ی نیمه گه شوی به رده وامی ده کرد.

جوتیاره کان له به رده می ماله ټاځاگان خوپیشاندانیان نه کردو دروشمیان نه کیشاو نه یانگوت "نمه چیه له قولم، چاوی ټاغای نه کولم. سنی نییه فافونه، چه لاوخور چاوی مونه" و کومه لیک دروشمی له و شیوه یه یان نه داو په تیان ه لده شه قاندو ده یانگوت بولمی ټاځاگانو به و په تانه راتان نه کیشین. بویه ټاځاگان مه یلیان به لای پارتیدا ده رویشته. من مندا لا بووم له دیبه گه دوو باره گا هه بوون، باره گایه کیشان هر چایه خانه یه ک بوو، هیچتر. یه کیکیشیان باره گای حزبی شیوعی بوو که به رسمه ی باره گای حزب بوو، نه مان نیمکانیه تیان زیاتر بوو. سه یفه ددینی حاجی برامیش که له بڼه ماله یه کی ناسراوی دیبه گه بوو، به پررسی نه و باره گایه بوو. له ویدا قه له بالغی زور هه بوو، خه لکیان زیاتر کړده کرده وه.

به لام باره گای دوه م، وه ک باره گا نه بوو، چایخانه که ی "نه حمه د مه حمود" بوو، نه حمه د له دایکه وه له گه لا باوکم خزمایه تیان هه بوو، پورزای یه کتر بوون و دایکیان خوشک بوون یان ناموزا بوون. بویه به حوکمی خزمایه تی و مندا لیم و شته که ش و ابوو شیوعیه کان دزی ټاغاو مولکداره کان بوون، بویه به ناسایی من مه یلم به لای پارتیدا ده شکایه وه. وه ک

◆ ژيان و خهباتى سياسى د نمرسلان بايز له چاويټكوټيكي ميژيوينا ◆

مندالېك به بې ئه وهى بزانم ئه و شيوعيه چيه؟ يان ئه و پارتييه چيه؟ ده چوممه چاىخانه كى نه حمود مه حمودى. خزميكي ترېشم كه ناوى مه حمود سه لمان بوو، ريك پورزاي باوكم بوو، يه كيك بوو له كاديره ناسراوه كاني پارتى و كه ده چوپنه نه وى، نه وان بانگى لاي خويان نه كردين و به حوكمى خزميه تى سهردانى مالىشمان ده كردن.

*** ټيكل بوونت به چالاكى سياسى و خهباتى كوردايه تى بۇ كى ده گه پټه وه؟ هيچ هوكارو پالنه ريك هه بوون، تا نه و هه سته لا دروست بكات و بكه ويته چالاكى سياسيه؟**

-كاتيك بوومه پولى پيټچ و شهشى سهرتايى، كه مالى برام كه چوار سال و على به گى برام كه دوو سال له من گه وره تر بوون، بۇ خويندنى ناوه ندى چونه مالى خالم له كه ركوك، خالم ته نها كورپيكي به ناوى "عه بدللا" هه بوو، له خو شه ويستيان پييان ده گوت "عه دو" زور خو شه ويست بوو لمان و له قوناغه كاني سهرتايى به تاييه ت له پولى يه ك و دوو له مالى نيمه ده يخويند. چونكه خالم خه لكى گوندى شو ريجه بوو، گونده كه چاره كه ساعتيك به ئوتومبيل له ديه گه دوور بوو، مه كته بيشى لى نه بوو. بويه ش عه دو هاته مالى نيمه. خاليشم چونكه دايكم تاقه خوشكى بوو، زور موراعاتى ده كرد، له بهر كوپره كeshi و هه ميش له بهر نه وهى نيمه ش خوارزاي بووين ناگاي له نيمه ش ده بوو. به لام كه مالى چوو ه كه ركوك، نيتر

عه دوش چۆوه مالى خويان و له وى خويندى و دواتر براکانيشم چون له وى له ناوه ندى شه رقيه خوينديان.

من و عه لي برام له گه نجيدا زور هاوپى و متوى يه کتر بووين، يه کيک له سه فهره کان که عه لي برام هاته وه، شتيکي له نيو نيډوى پانتول که ي دهره ينا، بينيم وهرقه يه کي بچوکه. منيش گوتم نه مه چيبه؟ گوتى وهرقه يه هي "يه کيتي قوتابيانه" .. پرسيم جا نه مه چيبه؟ ... نيتر بوى باس کردم.

عه لي برام له قوناغى ناوه ندى له که رکوک چووبوه ريزى "ى.ق.ک" و نه وسا بؤ ناگادارى پيشمه رگه وهرقه ي ريپيدانيان بؤ دروست ده کردن، تاوه کو له هاتو چوکردندا نازاد بن. عه لي برام وهرقه يه کي وای پېبوو، تياى نوسرابوو نه ندامى نيمه يه و له کاتي کيشه هاوکارى بکن. نه و خه به رهي عه لي برام بوى باس کردم وه که زهنگيک له ميشکم دهنگى دايه وه. بوى باس کردم که "ى.ق.ک" په يوه ندى قوتابيانى کورد به يه که وه ده به ستيته وه و نيش بؤ ميلله تى کورد ده کات. گوتم چؤن؟ .. گوتى نيمه سه ربه پارتى ديموکراتى کوردستانين. نيتر له عه لي برام وه فيريوم که حزبايه تى چيبه و "ى.ق" و شورشو ميلله تى کوردو پيشمه رگه و خه بات چيبه؟

له بنه رپه تدا نيمه بنه مال يه کي محافز کاربووين، پيشتر به لاي حزبايه تى و شتى وادا نه چووبووين، حزبايه تى له ناو بنه مال ي

— ژيان و ځمباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټکمونښکي مېژيږي —

نېمه که "بنه مالې مامه خوله يين"، نه بوو. به لام خزمه کانی تری بنه مالې دزه یی که وه ختی خوی کورپه کانیان له به غدا له کولیزی یاسا بوون، له سی و چله کانه وه، کاتی ده هاتنه وه بیرو باوه پری کومونیسستیان وه رگریوو، ده یان هیڼایه وه بو گونده کانی خویان و ته نانت نه و کورپه ناغایانه هانی جوتیارانیان نه داو ده یانگوت به قسه ی ناغا مه که ن، ناغا کان باوکی خویشیان بوون. ده یانگوت به قسه ی باوکمان مه که ن نه وان ده تان چه وسیننه وه. بویه "علی به گ" یه که م که س بوو که سیاست و حزبایه تی هیڼایه ناو بنه مالې نېمه وه. له دواي نه و من فیږی سیاست بووم.. به لام له دیبه که هیچ شتی که نه بوو تا بچه ناو یه کیڼی قوتا بیان.. له راستیدا مندالیش بووم.

*** جگه له علی به کی برات کیڼیتر کاریگری به سه ره ته وه
هه بوو؟**

— نه وه ی زیاتر هه سستی کور دایه تی لا چه سپاندم، ماموستایه کم بوو به ناوی "وه هاب" خه لکی کویه بوو، ده رسی کوردی پی ده گوتین.. هه ر که ده هاته پوله که وه ده ده قی یه که م، یان کوتایي ده رسه که، باسی کوردو پیشمه رگو شوپشو بارزانی رهمه تی ده کردو سرودی کوردیشی فیږ ده کردین. نېمه ش واما ن ده زانی نه مه ش ده رسه فیږمان ده کا.

روژنیک وتیان ماموستا وه هاب رایکردووه ! من له کاریتان بووم که هه والی راکردنه که ی گه یشت و گوتیان له بهر "قوه ی سه یار" رایکردووه . قوه ی سه یار نه و سه رده مه هیژنکی که روکی پولیس بوو .

نیمه هر له خوړاو له گه ل کومه لیک براده ر گوتمان کوا .. کواو به دوایدا رامانکرد . ویستمان بزانی نه و له کوپیه و بو رایکردووه .. که به دوایدا چووین له پشتمی زوورگه کانی کاریتان له گه ل چه ند که سیکی تر دانیشتبوو ، له بیرم نایه کی بوون .. پیمانگوت بو هاتوویی و بو لیږه ی ؟ گوتی نیوه بو هاتوون .. گوتمان خه لکی گوتیان ماموستا وه هاب رایکردووه و نیمه ش که قوتابی توین هاتین بو نه ووه ی بزانی نه بو راکردووه .. گوتی له بهر نه و قوه ی سه یارانه رامکردووه .

له سر نه و گرده نیمه ی دانیشاندو کیسه یه کی به ده سته وه بوو ، چه ندین نوسراوو ره سمی تیدابوون . گوتی .. من نه ندایم پارتی دیموکراتی کوردستانم نه م بلاوکراوانه هی پارتی و پیشمه رگه یه .. ره سمی بارزانی ره حمه تی و مام جه لالی ره حمه تی تیدابوو .. بیرمه ره سمی مام جه لال له گه ل مارگریت و یه کیکی تر دا بوو . نه وسا و اباو بوو ، کلپته کیان له سر ده کردو پوزه وانه "به له کپیچ" یان نه به ست و برنوو قوته برنوو خه ریته و ره خته یان نه به ست . نه و ره سمه نه وه نده جوان بوو لاما نه و لای منیش هر زور جوان و کاریگر بوو . له و ساوه

◆ ژيان و خېباتى سياسى د نرسه لان بايز له چاريتكوونېكى مېړويڼدا ◆

خۆشه ويستيم بـۆ ئه و پياوه و شـۆرش و پېشمه رگه په يدا كړد.. له ويوه تيگه يشتم كه ئينسان نه بـي كار بـۆ ميلله ت و ولاته كه ي خـۆى بـكات.

ئيتـر له دواى بينينى بلاوكراوه كانى پارتى و وينه كانى لاي مامـؤستا وه هـاب.. زياتر مه سه له ي نه ته وه يى و كوردو كوردستان و پېشمه رگه و شـۆرش له لام چه كه ره ي كـرد. به لام نه و چه كه ره كـردنه وه ك ته قينه وه يه ك له دواى كوده تاي به عس به سره عـبدولكريم قاسم وه ده رده كه وي. كاتيـك تاقـي كـردنه وه ي به كالـورى شـه شـى سه ره تايـمان له ديبه گه نه كـرد.. له هـۆلى تاقـي كـردنه وه كان له بهر ده نـگى تـۆپخانه و زنجـيرى تانـكه كانى حكومه تى عـيراقى هـراسان ببـووين و نه مان ده توانى باش بـير له پرسـياره كان بـكه يـنه وه و وه لامـيان بـده يـنه وه. چونـكه هـيـزى كى گـه وره ي عـه شـائـيرى عـه ره بـى و سوپا به پشـتـيوانى فرـوكه په لامارى بـنـكه كانى هـيـزى پېشمه رگه يان له چـيـاي قـه ره چـوـغ دهـدا. چـيـاي قـه ره چـوـغ ده كه ويـته نـيـوان ده شـتى قـه راج، وـاتا مه خـمـوـرو ناـحيـه ي ديبه گه. بـيرمه هـيـزه كـه ي حكومه ت دواى چـهـند سـعـاتـيـك شـهـر شـكا. كه به شـكاوى گـه پـايـه وه، چه كـدارانى عـه شـائـيرى عـه ره بـى په لامارى دـيـها ته كـانـيانـدا و هـه رچـيـه كى ده سـتـيان ده كه وـت به تـالـانـيان بـرد.. له مهـرو مـالـات و نـالـتون و پاره و هـه تا قـهـل و قـازو مـريشـكـيشـيان ده بـرد. مـن نهـم رووداوهـم به چـاوى خـۆم بـيـنيـووه. نه و روژه ليـشاويـكى زـۆرى خـهـلك

له ترسې ژيانې ځويان ټاواره بوون و هاتنه ديبه گه و ديبه گه ی ځومان.. بيرمه نه و روژه له گه ل باوکم چوپينه مالى کاک نه حمه دی حه سەن ټاغا که ده يکرده ناموزای باوکم و له وې کؤببوينه وه.. ده ماندیت عه شائيرى عه رهب به دوکان و بازاري ديبه گه و هربوون و نه وهی ده ستیان که وت تالانيان کرد. ساعاتيان له ده ستی خه لک ده کرده وه و گيرفانيان تالان نه کردن و قاسه ی دوکانه کانيان نه شکاندن و ده يانبرد.. وای ليها ت يه ک که س له ترسان له بازار نه ما. نه و چه کدارانه جار جاره ته قه يه کيشيان نه کرد، دواتر نه که هر بازار په لاماری هه ندی مالى نزیک بازارپيشيان داو تالانيان کردن. که ټيواره که ی هاتينه وه مالى ځومان، بينيم هيچ مالک له گونده که مان نييه مالى ټاواره ی وه خو نه گرتبيټ. به س حه وشه ی مالى ټيمه که توزيک گه و ره بوو، زياتر له بيست و پينج بؤ سى مالى تيدابوو.. ژن و مندال، گه و ره و پيرو پياو.. څيزانى و اهه بوو منداليان ون ببوو، څيزانى و اهه بوو له ترسې روحيان ژن له شوينى و پياو له شوينى، کچو گه نج له شوينى و دايک و باوک له شوينى کی تر.

نه و پرووداوه وه ک چؤن نه خشى هونه رمه نديک له سهر به رد ساله های سال ده مينيت ته وه، ټاوه ها له ميشک و روچ و دلې مندا نه خش بوو. هه موو نه وهی عه لی براشم له باره ی قوتابيان و شوړشوړو پيشمه رگه و ره سمه کانی بارزانى ره حمه تی و مام

جه لال "به کلاوه کليټه يه که ی" و مارگريټ به تغه نگه که ی له شانيم هر له خه يال بوون. وه ک گنجيگ و هرزه کاريک نه و مه سه لانه له لام زياتر چه که ره يانکرد، به لام ديبه گه نه قوتيا بيان و نه باره گای پارتی ليټنه بوو، نه وکات پارتی قه ده غه بوو، پيشمه رگه ده بوو به پارتيزانی نيش بکه ن.. من ته نها خوشه ويستيم بؤ پيشمه رگه و ميلله ته که م و شوړش هه بوو. نه و رقه ی لام دروست بوو، به رامبه ر نه و غه درو تالانیه بوو که عه شائيری عه ره بی کرديان.. ټينجا گريان و نوزه ی نه و مندا لان ه ی به هو ی ناو اړه ييه وه بي شوين بيوون هر گيز له بيرم نه ده چوه وه.

نيتړ و ايليټات نه مانتوانی به ناسانی تاقيرکړنه وه کان ته و او بکه ين.. به ريټوه به ری هو له که په يوه ندي به په روه رده ی هه وليړکړدو نه زموونه کان بؤ نه و ی گوازانه وه. من چوم هوتيل سه ندبادم گرت، ده که و ته خوار قه لاتن، له و ی ماومه وه تا تاقيرکړنه وه کانم ته و او کړدن. دواتر که گه پامه وه بينيم گونده کانی ناوچه که هه موو بوون به عه ره ب نشين.. له دوا ی کوده تاي به عس عه شائيری "به دو" ی عه ره بی هاتنه نه و ديتا تانه و نيشته جيټيوون. زياتر له بيست بؤ سی گوندي نه و ناوچه يه چو لکران و کورده کان هه لاتن و عه شائيری عه ره بی به سه روکايه تی "حه واس سديد" ی سه روک هو ز ليټان داکوتا. نيتړ نه و ان زه وييه کانيان تو نه کړدو زه ويه کانيان ده کړد به کشتو کال و هاوينا نيش نه ياندوريه وه و هرچی مولک و مالی

ئەو ناوچەيە هەبوو بوو بەهێ ئەوان. عەرەب هاتنەسەر سنووری دێكەي ئێمە و ناحیەي دیبەگە و رۆژانە بەریەك كەوتن روویەدا. رووداوەكان وەك فیلیمیك لەلای من لەسەر دل و میشك دەنەخشان.

* چۆن یەكەمجار تێكەڵ بەكاری سیاسي بوویت؟

- عەلی برام برادەرێكی هەبوو بەناوی كاك جەلال، خەلكی گوندی دووشیوانی سەر بە ناحیەي كەندیناوە بوو. ئەوان زۆر بەیەكەوێ بوون و چرپە چرپیان دەکرد. منیش وەك كەسیكی خۆتێهەلقورتین، گوتم ئەوێ چییە ئەو چرپە چرپە دەكەن. گوتیان ئێمە هەردووكمان ئەندامی پارتین-بالی مەكتەبی سیاسي. من ئەمدەزانی بالی مەكتەبی سیاسي و ئەو وێتیش چییە. بەلام من بە عەلی برام سەرسمام بووم و ئەویش كاری سیاسيەت و قوتابیانی دەکرد. كاك جەلالی برادەریشی كەسیكی وریا و لیها توو بوو. لەرێی ئەوانەوێ بووم بە ئەندامی پارتی دیموكراتی كوردستان-بالی م.س" و "ی.ق.ك". یەكەم هەنگاوی سیاسي من لەو رۆژەوێ دەست پێدەكات، وانا كە پۆلی چوارەمی ئامادەیی هەولێر بووم.

من وەك گەنجێك بزێو بووم و حەزەم لە خوێندنەوێ بوو، سەرەتای خوێندنەوێم بە شیعیی شاعیران دەستپێكرد وواتر كۆتیبەكانی وەك خورشید و خاوەرو ئەمیر نەرسەلان و شیرین و

فەرھادام خۆيئندەنەو. كە بووشمە ئەندامى پارتى، چالاک بووم و
 حەزەم لەسياسەت بوو. سەرەتا لەشانەيەكيان لەگەڵ" عەزىزى
 ئەنوەر چۆخىن و سابىر محمود" دانام ھەرسىيەكان ئەندام شانە
 بووين و كەسيكيش ناوھ ناوھ دەيبينين. باوكى عەزىزى يەككە
 بوو لە كادىرە كۆن و تىكۆشەرەكانى پارتى ديموكراتى
 كوردستان، بەئەسل خەلكى رۆژھەلاتى كوردستان بوون. بىرمە
 جاريەكيان كۆبوونەو ھەيەكان لەپشت قوتابخانەى جمھورى كرد
 ئەو كات ئەوئ چۆلايى بوو. بلاوكراوھەكانى پارتى باالى
 مەكتەبى سياسىيمان ئەخۆيئندەنەو. بەلام بەداخەو دواتر ئەو
 دوو باالەى پارتى بەپىيان خراپ بوو، لەھەولير تەقەيان ليك
 دەكردو ليكيان دەكوشت. بۆيە بارودۆخى ئيمە روو لە
 نالەبارى بوو. بەلام ھەر بەقەناعەتەو ھەيشمان بۆ باالەكەى
 خۆمان دەكرد.

بەمشيۆھە ئامادەيم تەواوكرد، بەلام لەبەر ئەوھى نمرەكەم
 كەمبوو ئەو سالە لە زانكۆ وەرئەگيرام. دواتر دەورەيەكى
 بەھيژكردنيان لە پەيمانگاي پيگەياندننى مامۆستايان
 بۆكردينەو ھەو بۆسالى دواتر داواكاريم پيشكەش بەزانكۆ
 بەغدا كردو لە بەشى كوردى كۆليژى ئەدەبىيات وەرگيرام،
 ئەوسا بەھۆى باالى مەكتەبى سياسى پارتىيەو "270" كەس
 لەبەشى كوردى وەرگيران و يەككە لەوانيش من بووم.

شۆرشى ئەيلول و رىڭخستنه نەينىيەكانى كۆمەلەي رەنجدەران

***تۆنەگەر كۆمەلە بويىت چۆن پەيوەندىت بە شۆرشى
ئەيلولەو ە كەرد؟ كار كەردنتان لە نۆيۆ شۆرشى ئەيلول و بەناوى
رىڭخستنى ترەو ە چۆن بوو؟**

-كاتىڭ لە ئۆردووى سەربازى "محاويل" سەربازبووم،
سەردانى كاك سالار ە زىزم كەرد لە بەغداد، كاك سالار
بەپرەسى كۆمەلەم بوو. لەوئ بپيارماندا پەيوەندى
بەشۆرشەو ە بگەين. پاش چەند رۆژىڭ من سەفەرى سەلمانىم
كەردو چومە مالى كاك سالار، شەو لەمالەكەي ئەوان ماينەو ەو
رۆژى دواتر ەردووكمان بە ئۆتۆمبىل چووينە ماوەتولەوئىش
بەپى لەگەل كاك سالار چووينە شارستىن، مانگى سىي
سالى 1974 بوو، جەوئكى زۆر باراناوى بوو. لەشارستىن شەوئڭ
ماينەو ەو دوايى چووينە قەلادزى، لەوئ لەيەكتەر جىابووينەو ەو
كاك سالار لە قەلادزى ماينەو ە. دواتر من لەگەل "سامى
شۆرش" يەكتەمان گرتەو ەو چووينە چۆمان. لە چۆمان
ئەمانەتى پەروەردەي لىبوو. منىش كۆلېژم تەواو كەردبوو،

بۆيە داواكارىيەكم پېشكەش كردو، بووم بە مامۇستاي زمانى كوردى لە دواناوەندى رواندزو لەناوەندى كچانىش دەرسم دەگوتهو. لە رواندز مامۇستا جەمیل رەنجبەرەم دۆزىيەو، ئەو ژوورپكى گرتبوو چوومە لای ئەو. ژوورەكەى لەمالى پياويكى پەككەوتە گرتبوو ناوى "سەيد برايم" بوو. خووى و ژنەكەشى ھەر پەككەوتەبوون. خوڤيان لەخوارەوھى خانووەكە ئەژيان و ئىمەش لەسەرەوھى خانووەكە بووین. بەو شىئەيە تاوھكو بۆمبارانكردنى رواندز لەلایەن فرۆكەكانى حكومەتەوھ لەوى ماينەوھو دواتر چووينەوھ چۆمان.

سەرەتا لەگەڵ كاك جەمیل ژوورپكمان گرتو دواتر ئەو خيزانەكەى ھاتو ماللى خوڤيان دانا. بۆيە من بە تەنھا مامەوھو دواتر دڵشاد عەبدوللا ھاتە لامو بەيەكەوھ بووین. من لە بەغدادەوھ لەرێگەى حاجى برايمى بىرامو كاكە عەبەى كاريكاتىرستەوھ دڵشادم دەناسى. كاتيكيش لە كۆليژى كشتوكال بوو، لەرێگەى شيعرەكانىوھ دەمناسى و ئاشنايەتيم لەگەڵيدا پەيدا كردبوو. ژوورەكەمان لەشويئىكى لاچەپى چۆمان بوو. تاوھكو شوپشيش توشى كارەسات بوو ھەر لەوى بووین.

كاتيك لەوى بووین كۆميتەيەك بە نەيئى بەناوى كۆميتەى ھەوليرى كۆمەلە لەناو شوپش دروستكرا، كاك "جەمیل رەنجبەر" بەرپرسى ئەو كۆميتەيە بوو، ستافى كۆميتەكە

پيڅهاتېبون له "شهيد نارام، دلير تاهيري برازاي كاك عومر ده باب، نه نوهر شاكالي شاعيرو منيش بووم" خاله شه هابي شيخ نوريش سه رپه رشتي ده كړدين. بهو شيوه يه نيمه كوميته ي نهيني كومه له بووين له نيو شوړشو له چومان.. من لهو كوميته يه دا به رپرسى ده شتي هوليرو كويه بووم.. له كوېبونه وه كاندا له گه ل كاك نارام به يه كه وه ده بووين ويه كترمان ده ديت.. دلير تاهير له گه ل خاله شه هاب له نه مانه تي دارايي شوړش كاري ده كرد، باره گاكه شيان له ډوله كهي به رامبر گوندي ده ربه ندي رايات بوو.. له سه ر ريگاو ډولي ده ربه ندي رايه ت دلير ژووركي بچووكي گرتبوو، جار جاره ش كوېبونه وه كانمان له وي ده كردن.

بهو شيوه يه تا كار ه ساتو نسكوي شوړش روويدا له چومان مايه وه، كه كار ه سات روويدا نيمه كوېبونه وه يه كمان له مالي كاك نارام كرد، نه وكات كاك نارام خيزانه كهي له گه ل بوو، ماليشي له گوندي ده ربه ندي رايه ت بوو، كوېبونه وه كه به سه رپه رشتي خاله شه هاب كراو كاك فريدون عه بدولقادريش له كوېبونه وه كه بوو. برپاردره نيمه بكشيينه وه و بچينه ناوچهي شارباژيرو له وي نه گه ر پيمانكرا مقاوه مه ت بكه ين.. دواتر خاله شه هاب و كاك نارام و خيزانه كهي و كاك فريدون به ټوټمبيل روښتن بو نه و ديوي نيران و له وي شه وه چوونه وه پينجوين.. منو كاك جه ميل ره نجبه ري ره حمه تي و

◆ ژيان و خباتی سياسي د. نمرسه لان بايز له چاوپېښه كوتنېكي ميژوييلا. —

نه نوهر شاكه لي و دلشاد عه بدوللاو سه ديق ره نجبه رو ساير
گوران و حاجي مه موو چنه كه سيكي ديكه شمان له گه ل
بوون... يانزه دوانزه كه س ده بووين... له ريگاي دليز تاهيره وه
وهره قهيه كي ته زویرمان دروست كړدو تپيدا نوسرابوو نه مانه
سهر به نه مانه تي داراين... له گه ل خو شمان كو مه ليك
كه لاشينكو فو چنه د سندوقيك فيشه ك و به تاني و
پيويستيه كانمان ه لگرتن و به ره و ماوه ت ده ستمان به
پاشه كشه كړد... چنه د ساعاتيك دواي روپشتنمان فروكه قه سفي
نه و ناوچانه يان كړد... به و شيويه به پييان به ره و ماوه ت
روپشتين و دواي چنه د شه وو روژيك كه يشتين... پاش شه ويك
مانه وه له وي... كاك جه ميل و نه نوهر شاكه لي و من دابراين و
هيزه كه ي له گه لمان بوو له ماوه ت ه سليمي ري كخته كاني
كوم له مان كړدن و نيمه ش چووينه وه پينجوين لاي خاله
شه هاب و هاوپياني سهر كړدايه تي كوم له له گوندي "كيلو".

* نه گهر نه وسا كوم له خه لكی له گه ل بوو، پيشمه رگه ي
مه بوو، بؤ معاوه متان نه كړدو ته سليم به بپياري سهر كړدايه تي
شوپشي نه يلول بوون؟

— راستي كه نيمه چووينه وه پينجوين و گوندي "كيلو"...
له وي كؤبونو وه يه كي سهر كړدايه تي كوم له كراو دوو شه وو
دوو روژي خاياند... پيشمه رگه يه كي زوري كوم له ش له وي
كؤبونو وه... به پي قسه ي هاوپياني سهر كړدايه تي زور هه ول

له گه ل سهر کرده و فرمانده کانی پارتی دیموکراتی کوردستان در ا تاوه کو نیمه ش بۆ بهرگری له گه لیان بمیننه وه و هاوکاریان بکه یین.. هر له ویش خاله شه هاب خوی و کومه لای به سهر کرده کانی پارتی و خه لکه که راگه یاند. له پینجوین خاله شه هاب و کاک فهریدون سهر دانی زۆر له هیزه کانی پیشمه رگه یان کردو بارودوخه که یان بۆ باسکردن و داوی مقاوه مه تیان لیکردن.. به لام که س ناماده نه بوو بهرگری بکات.. له لایه کی دیکه شه وه، خاله شه هاب هر له چۆمان چوو بووه لای کاک "نیدریس بارزانی" ره حمه تی و پیی گوتبوو: نیمه ریڅخستننیکي نه یین و نیستا خۆمان ناشکرا ده که یین، چونکه نه مرۆ رۆژی ته نگانه یه و ناماده یین له ژیر سهر په رشتی نیوه پیشمه رگایه تی بکه یین و خۆمان له پیناو کوردو کوردستان و شوړش به کوشت بده یین.. به س ته نها نیوه بریاری مقاوه مه ت بده ن و شوړشه که په رته وازه مه که ن.. نیدریس بارزانی ره حمه تی به خاله شه هابی گوتبوو: وه لالا مه جالی مقاوه مه ت نه ماوه.

* نه ی دواتر بۆ کومه له گه پایه وه نیو شاره کان؟ بۆ هر نه وکات نه چوونه دیوی رۆژه لات و له وی بمیننه وه و چاره نووستان وه کو نه وانی تربیت؟ تۆش گه پایه وه؟
 - دوی بیتومید بوون له وه ی که س ناماده نییه بهرگری بکات، سهر کرده یه تی کومه له بریاری گه پانه وه ی بۆ نیو

◆ ژيان و خېباتی سياسي د نرسه لان بايز له چارپيکتورتنيکی ميژوييډا

شاره کانی کوردستاندا.. خاله شه هاب به پيشمان که وتو به پتيان له ريگای نالپاريژو سهد سادقه وه گه پايڼه وه سليمانی.. ريگا که ش هه موو مين پيژکراوو مه ترسیدار بوو.. له سهد سادق به زيلي عه سکه ري نيمه يان بو ياريگای سليمانی گواسته وه له وي له گه ل کاک ناوات عه بدولغه فور ريککه وتين و خومان دزييه وه و چووينه مالی ناوات عه بدولغه فوور.. بيرمه دايکی پيشوازی کردین.. به لام چ پيشوازيه ک.. چونکه برايەکی کاک ناوات له بومبارانی زانکوی قه لادزی شه هيد بيوو.. زور ناخوش بوو. به لام دايکی زور قاره مان بوو.. هه رچند ده گريا پتي گوتين من خه می نه وه م نييه کوپه که م شه هيد بووه، به لام خه می نه وه مه نيوه به شکستخواردنه وه هاتوونه ته وه.. خوژگه به سه رکه وتنه وه هاتبان ه وه تا سه ربه رز بام..

بارودوخه که دواي نسکوو بی نه نجامبوونی هه وله کانی کوومه له وای ليها ت بگه پيڼه وه ناو ميلله تی خومان.. به هه رحال من چند شه ويک له مالی کاک ناوات مامه وه دواتر په يوه نديم به "ته جنيد" کردو وه رقه يه کيان پيدام و منيان بو "ناسريه" گواسته وه.. پيش نه وه ی برؤم سه ريکی خاله شه هابم دا.. پيمگو ت بزائم چی بکه م و چی نه که م.. پاره شم پيڼه بوو. گوتی: نيمه تازه هاتووينه ته وه نه بی ناگات له خوت بيت، چونکه بچووکتري ن اشکرا بونت.. ده بيت ه هوی

◆ ژيان و خېباتی سياسي د نمرسه لان بايز له چارې ټکوتېکې مېړوينا ◆

له سيداره دانت.. گوتی دواتر که هاتیه وه هه ولیر سهرم لېږده و پیت ده لیم چوڼ په یوه ندیم پیوه ده که ی.. پینچ دیناریشی دامی بو خه جی خوم..

بو به یانیه که ی له گه ل سهدان که س چوومه "ته جنیدی" سلیمانی و به سهاره نیمه یان گواسته وه به غدادو له وی له سهر بازگه یه که ماینه وه دواتر به شیک له نیمه یان به ره و "ناسرپه" برد.. رژی دووه هه موومانیان ریز کردین و گوتیان کئ دهرچوی کولیر و په یمانگا کانه بیت دهره وه.. من و دوو که سی دیکه له ریزه که دهرچوین و نیمه یان بو "نیزیاتی عه سکه ری" بردین.. من مانگیک له وی مامه وه.. به لام راستی هه دهرترسام. دوی مانگیک سهریازی حکومتی عیراق هه موو پیشمه رگه کانیان له سهریازی دهرکردن و گه راینه وه ماله وه.

* مام جه لال ده لیت: من له شوپشی نه یلولدا پشتیوانیم له بهر ی چه پ کردووه که له ناو پارتی و شوپشدا هه بوون، له وانه خاله شه هاب و کاک نه و شپروان و برادرانی دیکه.. تق هیچ زانیاریه کت له و باره یه وه هه یه؟....."دیداری ته من.. ل.. 335. ب 1"

— سه باره ت به وهی مام جه لال له شوپشی نه یلولدا پشتیوانی ته یاری چه پی نیو شوپشی کرد بیت، راستی من له شوپشی نه یلولدا مام جه لال نه دیووه، به لام به پیی نه و زانیاریانه ی خاله شه هابی شیخ نوری پیی ده کوتین، به لی مام جه لال

په يوه ندى به خاله شه هاب و کومه ليک کاديرى دیکه ی
کومه له وه هه بووه و له نيو شوپش پشتيوانى ليده کردن، نه و
کاديرانه ش به شى زوريان کونه "جه لالی" بوون، به لام
سه باره ت به کاک نه وشيروان نه وکاته کاک نه وشيروان له
ناوچه ی شوپشى نه يلول نه بوو، نازانم له کوځ بوو. و ابزانم
له دهره وه ی ولات بوو، پيمواييت له گه ل پارتى کيشه ی هه بوو،
به چهنه د کارىکى خراب تومه تباريان کردبوو. له راستيدا مام
جه لال له شوپشى نه يلولدا هيچ ده سه لاتىکى نه بوو، زوريش
له ناو شوپش نه بوو. زياتر له دهره وه ی ولات ده بوو.

*** نایا مام جه لال په که مين سکرترى کومه له ی ره دجه رانى**
کوردستان بوو؟ چونکه له ديدارى ته مه ندا ده لى سالى 1973
من له دهره وه بووم، شيخ شه هابى شيخ نوريم بانگى دهره وه
کردو له وځ ده ستم له سکرترى کيشا يه وه و نه رکه که م به و
سپارد. ؟... ".... ديدارى ته مه ن .. ج. 15. ب 2"

— من له سه ر زارى براده کانم گويم لى بووه، له وانه خاله
شيهاب و کاک فره يدون. ده يانگيترايه وه و ده يانگوت: کاتى خوځى
سئ گروپى چه پ هه بوون، په کيک له و گروپانه مام جه لال بوو،
نه وه ی تريان کاک نه وشيروان بوو، په کيکى تريشيان خاله
شه هاب و کاک فره يدون و نه وانى دیکه بوون، دياره جگه
له وانه ش که سانى دیکه ش هه بوون.

نو ګروپانه، دواړو چا نږدې ګډوډونه ورو د انښتن دواړو
ریځدو ګډوډ له سره ورو ه ډېر ګډوډونه ورو ریځدو ګډوډ
چې پی مارکسی-لینیني لیږدوست بګن. به پټی نو
زانیا ریځدو ګډوډ منښ له برادران بیستومه و ګډوډ لیږدو ګډوډ،
راسته یه ګډوډ سکرتیري ګډوډ له "مام ګډوډ" ګډوډ.

به لې، دواړو ورو مام ګډوډ لېږدو ګډوډ د روستګډوډ
ریځدو ګډوډ نښتیماني ه ډېر لایه نه ی ورو "یه ګډوډ نښتیماني
ګډوډستاني" لا ګډوډ ګډوډ، ده سټېرډاري سکرتیري ګډوډ له
بوو، نږدې ګډوډ به ځاله شېهابی شیخ نووړی سپارد،
نږدې ګډوډ بوو دواړو ګډوډ له بیټه یه ګډوډ له باله ګډوډ
نیو "یه ګډوډ".

*** ګډوډ له دیوانیه سهریاز بووړی رڼا ګډوډ نه فسرې سیاسي**
فسرې نه شیاو به شوړې ګډوډ به بارزانی ره حمه تی
ده لیت و توش و لایه ده ده یته ورو، رووډو ګډوډ چېن بوو؟ څو
تو نو ګډوډ ګډوډ خوړنګه رم و تونډې ورو ګډوډ له بووړی،
چېن بوو داکو ګډوډ له بارزانی نه مر ګډوډ؟

نږدې راسته، له ګډوډی 1973 بوو، له سهریاز ګډوډ مه شقی
دیوانیه بووړی، نږدې سې سډ ګډوډ له ده رچوانی په یمانګاو
زانګو ګډوډان خستېوینه خولی نه فسرانې یه ده ګډوډ به و
نیازه بووړی ه نږدې ګډوډ بګن به نه فسر، مه شقی ګډوډ
ګډوډیان پډه ګډوډ. له و سالانه بوو ګډوډ خوړنګه ګډوډان ګډوډ

◆ ژيان و خهباتی سیاسي د. نرسلان بايز له چاريتکوننکي ميژويږيلا ◆

که وړه له شهنګال روويډا بوو، خه لکه که قايمقامي شهنګاليان
کوشتبوو. دواتر حکومتی عيراقی هيژيکي زوري ره وانه ی
شهنګال کړدبوو، خه لگيکي زوري ئيزيدی و نه دمامانی پارتی
ديموکراتی کوردستانيان گرتن. له دواي نه و رووداوه ی کوشتنی
قايمقام، نه فسهری رينمايی سياسي که و مولازميکی پله دووی
بوو کؤبوونه و هیه کی به ئيمه کړد، نه فسهره که ناوی "ملازم
سه باح" بوو، پياويکی هيمن و له سر خؤ بوو، له قسه کانيدا
باسی رووداوی خؤپيشاندانی شهنګال و کوشتنی قايمقام
توقاندن و نازاوه که ی کړد. دواتر قسه ی به پارتی و شوړشی
کوردو بارزانی ره حمه تی گوت..

راسته، من نه و کات کؤمه له یه کی توندپه وو خوین گهرم و
سهرسهخت بووم.. نه پارتی بووم و نه که يفيشم به پارتی
دهات!.. به لام کاتيک نه و نه فسهره عره به قسه ی له سر
کوردو بارزانی کړد، من وه ک کوردیک هه ستم جولواو خؤم
پينه گيرا.. هه ستامه وه و قسه مکړدو گوتم:

— پيم سهيره تؤ باسی حزبيک ده که ی که هاوپه يمانه
له گه لټان و باسی بارزانی ده که ی که سه روکی نه و حزبه يه و
هاوپه يمانيتان له نيواندا هه يه و له يه که به رهدان.. هه ق نيه به و
شيوه يه باسی نه و حزبه و سه روکه که ی بکه يت.. نه وان کوردن و
ئيمه ش کوردين..

براده ره کانی دیکه له دواوه رایانده کیشام و ده یانویست دامنیشیننه وه، هه لویسته که میان پی خراپ بوو.. به هه حال هه ندی قسم کرد.. به لام نه فسه ره که ورده ورده هاته پیشه وه و لیم نزیك بوه وه و گوتی: "کوړی خوځم تو عه سکه ری". دواتر براده ران گوتیان کاریکی خراپتکرد.. دواى ته و او بوونی کوږبونه وه که به چنه د کاترمیړک مراسیلی نه فسه ره که هاتو گوتی ملازم سه باح تو ی ده ویت!.. به پراستی که وای گوت ترسام.. به هه حال که چوومه لای.. سللویکی سه ر بازیم بو کرد..

یه کسه ر گوتی: کوړم تو عه سکه ری، زانکوټ ته و او کردووه، یاسایه ک له عیراق هه یه نه وه ی سه ر به حزبی به عس نه بیټ و له ناو عه سه که ر بیټ له سیداره ده دریټ.. تو نه و قسانه بو ده که ی؟ له جیگه ی دیکه نه و قسانه مه که. زور ناموژگاری کردم.. به پراستی که هاتمه وه نه و جا ترسم لی نیشټ.. زانیم شتیکی خراپم کردووه، به لام ویزدانم قبولی نه کرد قسه به بارزانی ره حمه تی و شوړشی کورد بلیت و قسه کانی خوځم کردن.

سەرەتاي پەيوەندىکردن بە شۆرشى نوئى

*** چۆن بوو پەيوەندىت بە شۆرشەو، کرد، لەكاتىدا دواى نازاد بوونت لە زىندان خەرىكى ژنەينان و خىزان پىكەو، نان بووى؟ بپارىكى قورس نەبوو دەستگىرانهكەت جىبەيلىت و بىي بە پىشمەرگە؟**

- بىگومان بپارەكە قورس بوو، بەلام بپارى پەيوەندىکردنم بە شۆرش دابوو، تەنها سى مانگ بوو ژنم مارەکردبوو، بەلام نەمگواستبوو، دواى ئەو چومە شاخ.. لەمانگى 3ى سالى 1980 "پەخشان خان" لەسلىمانىەو، لەگەل "پاكىزە خان"ى خىزانى كاك فەرىدون ھاتنە ناوژەنگ.. ئەو كاتەى پەخشان خان ھاتبوو من لە سەردەشت بووم دەگەرەمەو، لەرىگای مامۆستا "محسن عەلى ئەكبەر" كە ئەوسا بەرپرسى يەكىتى بوو لە سەردەشت، پىي گوتم نامەيەك ھاتوو دەلى پەخشان ھاتوو چاوەرپىت دەكات. پىشتر من نامەيەكم لەرىگەى كاك فەرىدونەو بوى ناردبوو.. چونكە كاك فەرىدون پىي گوتبووم كەوا "پاكىزە"ى خىزانى دىتەى لای و منىش گوتم پىمخۆشە پەخشانىش لەگەل

◆ ژيان و خېباتى سياسى د نمرسه لان بايز له چارې ټكنوټنكي مېړويښدا ◆

خوى بېنيت.. كاتېك گه يشمه وه ناورهنگ وتيان په خشان
له مالې كاك داروى شيخ نوريه، چونكه نه و كاته نه رمين
خا نيش هاتبوو.. قاتېكي پاك و تـه ميزم
له بهر كړدبوو.. قوما شه كې پېيان ده گوت نه فسه رى و جوان
خوم هه لڅستبوو.. چوومه نه وى وشه وېش هاتينه وه نه و
ژورده رى بومان رېكخرا بوو، چ ژورېك له بهر تاريكي تاماويه ك
چاوت رووناك نه نه بوونه وه، ده با ناگاشت ليبيت خوت به
نه ستونده كېده دا نه ده رى كه له ناوه پاستى ژورده كې بوو، به لام
ژن گواسته وه رى چى. بؤ نه وه رى شوينېك رېك بخهين، ژورېكي
بچووكى زيندان هه بوو هه ستاين ژورده كې مان پاك كړده وه و
كردمان به ژورې بوك و زاوا.. له تهنېشت نه و ژورده رى
منېش.. ژورېكي هه نديك له هې نيمه گه ورده تری ديكه هه بوو
نه وېش پاك كړايه وه و بوو به مالې كاك فهره يدون عه بدولقادرو
پاكيزه خان. له نيوان هه ردو ژورده كې شمان ژورېكي گه ورده تر
هه بوو پېنج متر به چوار متر يان زياتر ده بوو به كوله گه و
شتى وا راگيرابوو. خوى شوينى خولى كاديران بوو.. نيتر مال و
حالمان به وشيويه ده ست پيكرده.. نه و كاته رى من له زيندان
بووم، په خشان چوار سالان چاوه رپي كړدبووم، ساليكېش
له سه ربازي بووم، نه و هه ر چاوه رپي بوو.. دواترېش چهنه
مانگېك دواى بووم به پيشمه رگه.. هاته شاخ. نيتر كه نه وان
هاتن له وى ژنم گواسته وه..

*** تۆ که له سه رکردايه تی بوویت هیچ جار نه رکی
چوونه خواره وه و گه پان به لاديگان و باره گاکانی پیشمه رگه یان
پی سپاردی؟ بیرتان ماوه یه که م نه رکتان چیبوو؟**

— یه که مجار وه ک جه وله له گه ل کاک مه لابه ختیار چوینه
دۆلی خوشناوه تی و ده شتی هه ولیرو وراتی کۆیه، نه وسا من
هیچ پله یه کی دیاری حزیم وه رنه گرتبوو، به رپرسیاریتیم
نه بوو. هر له خۆمه وه ناوم له خۆم ناو گوتم من وه ک به پرسى
کۆمه له ده چمه نه وه جه وله یه.. به رپرسی چى خو نه شانه ی
ریکخستن هه بوو، نه هیچ شتیك. به لام چونکه نه و کات بروامان
به هیزو پته و بوو، پیمانوابوو نه بی بجینه خواره وه و ناو گوندو
ناوچه کان و خزمه ت بکه ین.

له مانگی 6 سالی 1980 دواى نیوه پۆیه ک به ره و رۆژئاوا وه له گه ل
کاک مه لا به ختیارو دووسه د پیشمه رگه له ناوزه نگه وه به ره و
دۆلی خوشناوه تی که وتینه ری.. جه وله که مانگیك و بیست رۆژی
خایاند.. له و ماوه یه دا چه ندین شه ر له گه ل هیزه کانی "سلیمان
بیریژی" روویاندا، نه و کات "سلیمان بیریژی" به رپرسیکی
قیاده مۆقه ته بوو.

دواى نه و رووداوانه، هیزی ترمان بۆهات.. هیزیك له ناوچه ی
گه رمیان به لیپر سراویتی کاک سامان گه رمیانی و نه وه ی تریان
له هه ورمان به لیپر سراویتی کاک محمه دى حاجی محمود،

كاكه حه مه ئىستا سكرتېرى حزبى سۆسيال ديموكراتى كوردستانه.. ئو هېزانه له ناوچهى خۆشناوه تى كۆبوونه وه و دواتر بوون به دوو به شه وه. هېزېك به سهر پهرشتى كاك محه مه دى حاجى مه حمود له خۆشناوه تى مايه وه وه هېزه كهى ديكه ش به سهر پهرشتى كاك مه لابه ختیارو كاك سامان گهرميانى به رېكه وتين بۆ جه وله و چوینه وراتى كۆيه.. دواى ته واو بوونى جه وله كه مان گهرينه وه بۆ ئه وهى له گهل هيزه كهى ديكه دا يه كېگرينه وه.

*** دواى بۆ كه پايته وه سهر كردا يه تى و درېژه ت به مانه وه وه كه پېشمه رگه يه كه نه دا؟ هيچ هۆكارېك مه بوو بگه پييه وه؟**
- ههر له هه مان ئو جه وله يهى باس مگرد، گه يشتينه گوندى سماقولى گرتك له وى نامه يه كى كاك نه وشيروان كه بۆ كاك مه لا به ختیارى نارد بوو گه يشت.. له و نامه يه دا داواى گه پانه وهى منيان بۆ سهر كردا يه تى كرد بوو، تييدا نوسرابوو كه پيويستيان به "نرسه لان" هه يه و ده بى بگه پيمه وه.. كاك مه لابه ختیار هه واله كهى پى گوتم.. به لام من ئو هه واله م پيخوش نه بوو، چونكه نه و كات باو باوى جه وله و كارى پيشمه رگانه بوو، گه پان له ناوچه كانى كوردستان كارېكى گرينگ بوو، ده بوو به ناو گونده كاندا بگه پييين و خه لك ببينين. شتيكى تريش هه بوو ئو پيشمه رگانهى چالاك بوون و هه ميشه له جه وله دابوون، به و

پيشمه رگانه يان ده گوت که له سه رکړدايه تي نه مانه وه
 "مريشکی مه صلهحه" ..وا باسيان ده کړدن و ده يانگوت نه وانه
 به هيچ شيوه يه ک ناجولئ. بويه به کاک مه لا به ختيارم گوت
 نامه وي بچمه وه و براده ره کانم به ته نها به جي بهيلم .. به لام کاک
 به ختيار گوتي نه مه نابيت چونکه نه وه نه مری کاک
 نه وشيروانه و ده بي جي به جی بکړی .. نه و کاته مام جه لالیش
 له کوردستان نه بوو، کاک نه وشيروان به رپرسی يه کيتی و
 کومه له و هيزی پيشمه رگه و شوړش بوو. به مه حال کاک
 مه لا به ختيار قه ناعه تي پيکړدم که ده بي بچمه وه. گوتيشی تو
 تازه ژنت هيناوه و به لکو له وي کار يکيان بو دوزيبينه وه.

به وشيويه له گال کاک مه لا به ختيار چوپنه گوندي جه لي و
 شه ويک له وي ماینه وه و نيواره ی روژی دواتر به ره و داری
 قه مته ران و بناری شاخی کوسره ت به پری که وتين. نه و شه وه تا
 به يانی هر به پيگاوه بووين، به راستی زور هيلاک بووم .. له سه ر
 کاني او يکی بناری شاخی کوسره ت که و به يانيه که ی
 گه شتنبووينه نه وي تا نيواره پشووماندا، نيواره که ی هه مان
 پوژ ده ستمان به پريشتن کرده وه و ده بوايه بجينه کانی
 وه تمان. کاتيک له گوندي کانی وه تمان چاومان به کاره باو
 بريسکانه وه ی گلپه کانکردو بينيمان سه لاجه يان هيه زورمان
 پی خوش بوو.

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نمرسه لان بايز له چاريتکوننکي ميژويډا. —————

له وږيوه چووينه وه هه يبهت سولتان و به که له کی بچوک له
ناوی کلنيسه پهرينه وه و به ره و سورقاوشان چووين. له
سورقاوشان لای کاک علی بچکول و له سر چه مه که رۆژنيک
ماينه وه و پشويکی چاکماندا. دواتر به ريگای ناوچه ی ته لان و
شيخ باخدا چوینه وه ناوچه ی سرکه لوو به رکه لو. به و شيوه به
که يشتينه وه سرکرديا ته ی.

*** کاتیک که يشتينه وه سرکرديا ته ی، چی روويدابوو، بچی
کاک نه وشيروان داوای کردبووی؟**

— به لی.. که که يشتينه وه دواي رۆژنيک پشودان کاک
نه وشيروان هاته ماله وه مان که له ژير خيمه يه ک بووين له
توزه له.. کاک مه لابه ختیارو رووناک خانی خيزانیشی له نزيک
نيمه وه له خيمه يه کی دیکه دا بوون. کاک نه وشيروان
سهریداین و دواي به خيرهاتنه وه و ماندونه بوونی.. گوتی من
نیشیکم به تویه و کاریکم بؤدۆزيوږيته وه. منیش گوتم نیشه که
چيه؟ گوتی به که پخستنه وه ی رادیوی شوپشه و من تۆم بؤ
نه و کاره هه لباردوه و هه موو پشتيوانيه کيشت ده که م. منیش
هه مان نه و قسانه ی به مه لا به ختیارم گوتبوون، به کاک
نه وشيروانیشم گوتنه وه و گوتم من حزم له پيشمه رگايه تيه و
به لئيم به هاورئ پيشمه رکه کانم داوه و ده مه وئ له که لئان
بمېنمه وه و به جييان نه هيلم. گوتيشم من به هوی چوارسال

زیندانییەو ماوێیە کە لەنوسین و خویندنیەو دابروام و لەزیندان
هیچ بواریک بۆ نووسین و خویندنیەو نەبوو و نوسینیش
پێویستی بەخویندنیەو هەیە و لەوانەیە ئێستا من دەرقەتی
رادیۆی شۆرش نەبم. بەلام ئەو هەر گۆتی پشٹیوانی تەواوت
دەکەم. بەهەر حال دواوی قەناعەتی پێکردم و خوشم قەناعەتم
بەقسەکانی هەبوو، بەکارە کە رازی بووم.

***چۆن چەکت دەستکەوت، خۆت ئەزانی ئەوکات
دەستکەوتنی چەک کاریکی ئاسان نەبوو؟**

—هەر لەدەورەی کادیران بووم.. دواي سێ مانگ رۆژێک مام
جەلال بەدوایدا ناردم و گۆتی وەرە نامە یەکت دەدەم و بچۆ بۆ
ئێران لای کاک "سەلاحەددینی موهتەدی" لە بۆکان بۆ خۆت
چەکی بێنە.

کاک سەلاحەددینی موهتەدی لە بنەمالە یەکی شۆرشگێرو
دەولەمەندی بۆکان بوو، کاک عەبدوللای براشی سکرتیری
کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران بوو.. کاک سەلاح
پیاویکی شارەزاو خویندەواریکی بێوینەو بەریز بوو.. نامە کەم
بۆ بردو دووشەو دوو رۆژ لەوێ مامەو.. چەندین پێشمەرگە ی
تریشی لێ بوون.. مالە کە ی وەکو هۆتیلی لیها تێبوو.. رۆژانە
خزمەتی خەلکیان دەکرد.. لەوێ کە لاشنکووفیکی "صینی" ی و
مەخزەنیکیان پێدام و بووم بەخاوەنی چەکی خۆم.. جا

◆ ژيانو خباتی سیاسی د نرسه لان بايز له چاريتکورتنيکی ميژيږيلا ◆

نوکتته که ليړه وه ده ست پيډه کات.. من له ويوه هاتمه وه
سهرده شتو هه والی هاتنی په خشانیان دامی. ريگا و بانه کان
زور سخت بوون.. هرچونیک بيت له گال کاک "حامدی حاجی
غالی" و چنه د پيشمه رگه په کی تر ریک که وتین و به جیبیک به ره و
بيوران به ریکه وتین.. له ريگادا جیبه که هر ده چرخي و ده بوايه
پالبيده ين و به پي برؤين.. له و بگره و به رديه دا من
"مه خزهي" که لاشينکوفه که م لي ونبوو. نيتر به دريژايي ريگا
تا هاتينه وه ناوزه نگ کاک "حامد" سهری خسته سهرم و
ده يگوت.. هه ی هه ی نه فندی هاتوه ببيت پيشمه رگه.. که چی
مه خزهي که لاشينکوفه که ی ونکردوه.. وه لا پيشمه رگه په کی
باشی لي دهرده چيټ.. هر په لاری ليده دام. نه وان
پيشمه رگه ی کون بوون و منيش کابريه کی نه فندی و له
بنه ماله په کی محافيزکار هاتبووم.. قهت نه و سهر اوو ده راوهم
نه بيني بوو.. به هر حال تا چوپينه وه ناوزه نگ خوم بی دهنګ
کرد.

***چوپينه سهرکردايه تی و له وی گيرسايه وه، نایا پيشتر که ست
ده ناسی؟**

*به لي، په که مجار چومه باره گای کاک نه وشيرون..
به گهرمی پيشوازی ليکردم و نامه که م پيدا.. پيشتر کاک
نه وشيروانم نه بينی بوو، به لام له ريگای گوډاری "رزگاری" په وه

ناوم بېستېوو.. ماوهی مانگیک له لای کاک نه وشیروان مامه وه و له گه ل کاک نه وشیروان و کاک حه مه توفیق له یه ک ژوور ده خه وتین. ژور ریزي گرتو سوپاسی نه که مو هه زار ره حمه ت له گزېرې بیت.. ریگای نه ده دا ده ست له ناویش بنیم و وه کو خوی و کاک حه مه توفیق مامه لای له گه لدا ده کردم..

نه وهی لای من سهیر بوو.. کاک نه وشیروان مه شروب خورو جگړه کیښکی بی وینه بوو.. شه و نیوهی شه و که خه بهرم ده بوه وه، ده مبینی کاک نه وشیروان له بن به تانیه که یه وه سه ری خوی دهره ینا بوو.. بتلی ویسکیه که ی لای سه ری خوی داناوه و ناوه ناوه قومیکي خه ستی به بی ناوو بی هه موو شتیك له بتله که ده داو به سه ریشیه وه جگړه ی ده کیښا..

نه وسا خانوه کان وشکه که له ک بوون.. دواي مانگه که ده وره ی کادیران کرایه وه و من بووم به ماموستاو دهرسی میژووی کوردم له ده وره که ده گوته وه.. نه و کات کومه لیک کادیری چاک له ده وره که بوون "هیروخان" یش له وی وه ک خویندکار به شدار بوو.. جگړه له "نازه نین خانی خیزکانی کاک نه حمه د بامه پرنیش که خوشکی نه رمین خان بوو" له وی بوو، له گه ل "به یان" ناویک که و له زانکوی موصل خویندکاری کولیزی پزیشکی بوو، دواي ناشکرا بوونیان هاتبوونه شاخ.. پیشړه و ناویکیڅ خه لکی چه مچه مال بوو، له ده وره که دا

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارپښتکونکي میزوریږي. ◆

دهرسی ئابووری نه گوتله وه. هه تا بلایی لیها توو بوو، به لام به داخه وه دواتر شه هید بوو.

*** بیرت ماوه نه و کات کئ سهرپه رشتی خولی کادیرانی نه کرد؟**

- نه و کات کاک فهره یدون عه بدولقادر به پړوه بهری ده وړه ی کادیران بوو، نه وه ی من باسی نه که م مانگی سیی سالی 1980 یه و ده وړه که ی نه و ساله تا مانگی پینجی خایاند... نه و شوینه ی کرد بوو مانه مالی خوشمان له بنه پرتدا شوینی زیندان بوو، دواتر پاککرایه وه و که لویه لی بۆکړدراو بوو به شوینی ده وړه ی کادیران، نه و کادیرانه ی ده هاتنه ده وړه کانه وه... هه م له وی نه خه وتن، هه میش ده رسیان تیدا وه رده گرت.

کیشه‌کانی نیوان کاک نه‌وشیروان و دهمزگای راگه‌یاندن

*** خۆت نه‌زانی رادیۆ به‌شیکێ گرنکی ده‌زگای راگه‌یاندنی یه‌کێتی بوو، تۆش به‌ریۆه‌به‌ری بووی په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ به‌رپرسی نه‌وکاتی مه‌کته‌بی راگه‌یاندن که "مامۆستا جه‌عفەر" بوو چۆن بوو؟**

— دیاره که من له‌لایه‌ن کاک نه‌وشیروانه‌وه له‌رادیۆ دانرابووم، په‌یوه‌ندی کاک نه‌وشیروان له‌گه‌ڵ "مامۆستا جه‌عفەر" باش نه‌بوو. مامۆستا جه‌عفەر هم نه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسی بوو، هم‌میش به‌رپرسی ده‌زگای راگه‌یاندنی شوێش، به‌رادیۆشه‌وه بوو. من نه‌وه‌نده‌ی پرس و رام له‌گه‌ڵ مام جه‌لال و کاک نه‌وشیروان ده‌کردو راسپاردیه‌ی نه‌وانم جێبه‌جی ده‌کرد، له‌راستیدا نه‌وه‌نده پرس و رام به‌ مامۆستا جه‌عفەر نه‌ده‌کردو په‌یوه‌ندیشم له‌گه‌ڵیدا باش نه‌بوو!.

نه‌وساش بارودۆخی یه‌کێتی ته‌که‌تولاتی تیکه‌وتبوون یه‌کێتی هه‌ر خۆی له‌سه‌ره‌تاوه‌ وای دروست بێوو. منیش ته‌که‌ته‌ولی مام جه‌لال و کاک نه‌وشیروان بووم و له‌گه‌ڵ ته‌که‌تولی کاک مه‌لابه‌ختیار و کاک سالار و مامۆستا جه‌عفەر نه‌بووم... چونکه نه‌وان هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ پێیان خۆش نه‌بوو ئێمه که "گروپی زیندان" بووین بچینه نه‌وێ و به‌یاننامه‌یان له‌سه‌ر

◆ ژيان و خېباتی سیاسي د ندرسلان بايز له چارېکونکي ميټروپل ◆

براده رانی زیندان نووسی و ململانی له نیوانماندا دروست بوو. کاتیک نیمه په یوه نډیمان به شوپشه وه کرد نه وان ناکوکیه کانیاں له گه لماندا نه شارده وه و پټیان ناخوش بوو. بویه نیمه به شیوه یه کی ناسایی که وتینه لایه و به ره ی مامجه لال و کاک نه وشيرون. جگه له وه لوښته ی نیمه ش کاک نه وشيرون خویشی ناکوکی توندی له گه لدا نه و گروپه دا هه بوون.

*** نایا کاک نه وشيرون له ژیر گوشارو هره شه دا وای له ماموستا جه عفر "فازل" که ریم" کرد ده زگای راگه یاندن به جیبیلټ، یان هر خوی وازی هیئا؟**

نه و باله ی ناویان له خویان نابوو کومیته ی هره نیمه کان "کاک مه لا به ختیارو کاک سالارو ماموستا جه عفر"، جگه له وه ی ناکوکیه کانیاں هر به رده وام بوون له گه ل کاک نه وشيرون، دژی سه رکردایه تی کونی کومه له ش بوون. به لام مام جه لال هر هاوسه نگی راگرتبوو. زیاتریش به لای کاک نه وشيرواندا ده شکایه وه. کاتیک کاک نه وشيرون منی له راگه یاندن و له رادیو دانا. له راستیدا من به شیک بووم له و ناکوکی و ململانیان هه بوون. چونکه من هاوکاری مام جه لال و کاک نه وشيرون بووم و مام له وه لسوکه وتیشم له گه لیاندا له وانی دیکه پی باشترو خوشتر بوو. دؤستایه تی

◆ ژيانو خەباتى سياسى د. ئەرسلان بايز لە چارېتيكوتنيكي ميژروييندا ◆

زۆرىشم لەگەڵ مەلا بەختيار هەبوو. لە ئەنجامى ئەو ناكۆكياڻە بوو مامۆستا جەعفەر سەرى خۆى هەلگرت و چوو هەندەران.. بەلام ئەوەى هەپەشەى ليكرابيت ئاگادار نەبووم من نازانم.

*** دواى سالتېك بە بېريارى سەركردايەتى بووى بە بەرپرسي دەزگای راگەياندننى يەكيتى، ئەمە چۆن بوو؟**
- من لە مانگى 12ى سالى 1979 بوومە پېشمەرگە و لە مانگى 9ى سالى 1980 و بۆ ماوەى سالتېك بەرپرسي راديوکە بووم، پەيوەنديیەكى ئەوتۆم لەگەڵ بەرپرسي دەزگای راگەياندن، مامۆستا جەعفەر نەبوو.. ناكۆكياڻەکانى كاك نەوشیروانىش لەگەڵ مامۆستا و برادەرەکانى دیکەى زیاتر بوون.. بۆیە مامۆستا جەعفەر سەرى خۆى هەلگرت و چوو بۆ ئەوروپا وازى لە دەزگای راگەياندن هێنا.. کاتېك مامۆستا جەعفەر چوو ئەوروپا.. بە شێوەیەكى ئاسایی لە پاییزی سالى 1981 من بووم بە بەرپرسي دەزگای راگەياندننى يەكيتى نيشتیمانى كوردستان.. ئەو كات باره گای دەزگای راگەياندن لە گوندی توژەلە و لە وديو، لە رۆژهەلاتى كوردستان بوو.

*** باشە خۆ ئەندامى ترى دەزگای راگەياندن لەوێ هەبوون، بۆ تۆ بوويته بەرپرسي دەزگای راگەياندن و ئەوانى تر نەبوو؟**

نه وانه ی دیکه کی بوون که له وی کاریان نه کرد؟ نه و بهرپرسیارپتیه نوییته کیشی بؤ له گه ل ماموستا جه عهرو هاورپیاننی توت دروست نه کرد؟

— راسته .. که من بوومه بهرپرسی ده زگای راگه یانندن کومه لیک که سی دیکه شی لیبون، له وانه "هوشیار عابد" خه لکی دهوک بوو، له م دواپیا نه شدا بووه نه ندای جقاتی نیشتمانی بزوتنه وهی گۆپان و بهرپرسی مه کوی دهوکی بزوتنه وه که. ههروه ها "نرده لان و کاروان" ی لیبون که برای شه هید به اختیار بوون. سه عدون فیلو و خه سره وی خالو زای کاک سه عدونیش له وی بوون. خالو زاکه ی دواتر به نهینی به سهردانیک چوه وه به غداد و به داخه وه له وی شه هید بوو. کاک فرید نه سه سهر دو ئازاد چالاک و هه قال کوپستان و نه بوبه کر خو شناویش له وی بوون و پاش ماوه یه کیش ماموستا حه مه ی حه مه باقی له پرووی روشنبری هاوکاری ده کردین و لاما ن بوو، ههروه ها ماوه یه ک "ناله - ناسر حه فید" که وا کوپئ شیخ که ریمی قادر که رم بوو هاته لاما ن... بورهان قانعی ره حه تیش هاوکاری ده کردین. ژماره یه ک خه لکی تریش له وی بوون ئیستا ناوه کانیانم له بیر نه ماون له وانه یه له بهر هه لکشانی ته مه ن بیته. یان به هوی نه وه وه بیته که مه سه له که چل سالی به سهردا تیپه پروه .. به لام من به بهرپاری سه رکردایه تی و مه کته بی سیاسی کرام به بهرپرسی ده زگای راگه یانندن.

به پرسياريتي دمرگاي راگه يانندن و روئي راديوي گه لي کوردستان

* په کيک له هيزه مه عنه وييه کاني شوپش راديوه کي بوو که داينه موي شوپش بوو، چن دانان مه زانندو به گه پتان خسته وه؟

- نه و کاته ي که من چووم راديوه که په کي که وتبوو، هيچ شتيکي نه بوو. سهره تا خيمه يه کمان له نزيک گوندي توژه له و له نزيک مالي "حاجي ره سول" هلدا... شوينه که توزيک له دووري گونده که وه بوو... خيمه که هم شويني پيشمه رگه و هميش ستوديو بوو! جيهازه کاني نه و کاتيش دوو ريکورده ر"ته سجيل" ي بچووکي 17 ديناري نه و سهردهم بوو، په کيان بو تو مارکردن و نه و يتريشيان بو ليداني گوراني و موسيقاو شتي له و بابته به کار ده هيتران.

له کاتي تو مارکردني به رنامه کانيش ده بوايه چه ند پيشمه رگه يه که له دووري په نجا مه تريک بوه ستن بو نه وه ي هم خه لکي گوندو هميش کا ديرو پيشمه رگه ي ديکه نزيک

◆ ژيان و خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټکوتنېکي میژوویږي ◆

نه بڼه وه و یا نیش مالیاتی گونده که له وی نړیک نه بڼ و ده نگیان
له توماری به رنامه کان له گه ل ده نگی بیژره که ده رنه چیت..
نه گرجی جاری و اهه بوو ده نگی مالیاته کانی گوند و هاواری
خه لکی هر ده رده چوون. سه رته به ساده یی و کوله مه رگی
ده ستمان به تومار کړدنی به رنامه کانمان کړده وه و کاره که مان
خسته وه سه ر سکه ی خوی.

دواتر بۆ زستانه که ی دوو ژوورمان دروست کړدن، په کیان بۆ
پیشمه رگو نه ویتریان بۆ رادیو ژوریکې بچوکیش بۆ مه تبه خو
ژووریکیش بۆ من.. ژووریکې تریشمان بۆ نه و دوو کچه
دروست کړد که لاماڼ بوون. نه وانیښ "په یماڼ و نه رمین" بوون،
په یماڼ خوشکی شیخ له تیفو شیخ عه تای باراوی بوو، به لام
نه رمین نازانم کئ بوو!. به و شیوه یه ستودوی رادیو که مان
برده ناو خانووه که..

*** باره گای نه و کاتی رادیو که له کوئ بوو؟ له پووی
پارېزگاری لیکردنیه وه حسابی شوینه که ی کرابوو؟**

- باره گای رادیو نه و کات له توژه له بوو، بیگومان، شوینی
رادیو که له سه ر قوته شاخیک بوو، چونکه نه و سا رادیو به
شه پوئی ده نگی کاری ده کړدو ده بوايه پیشه که ی کراوه بیټ و
تا دوو سئ کیلومه تر به ربه سستی له به رده م نه بیټ.. بۆ نه وه ی
ورده ورده شه پوله کان به ره و ناسمان به رزبڼه وه و

بگوازيڼه وه.. له لايه كي ديكه شه وه شويننه كه له ديوې كوردستاني ئيران بوو، بۆ نه وه ي توپباران و بۆمباراني فروكه كاني سوپاي عيراق نه يگريته وه، به هؤي سه ختي شوينه كه شه وه راديوكه پاريزراو بوو. پيموايه نه و ماوه يه ي ئيمه له و ناوچه يه بووين ته نها جاريك فروكه بۆمباراني ناوچه كه ي كردبوو..

* په كه م ستافي نه م راديويه گه ر بيرت مابيت كيښوون؟

— سه رها ته و ستافه ي له راديوكه بوون له وانه "پشكوې سه عيد ناكام" كه وهك نوو سه رو بيژه ر كاري ده كرو ده نكيكي زولالي هه بوو، نوسيني ته نزاميزو "كالا به قه د بالا" ي ده نوسي و رؤلي باشي هه بوو. هه روه ها "بورهان قانع" له وي بوو. نه ندازي اراني نيزگه ش "كاك ريښواري موهه نديس و كاك ره نجه ي موهه نديس" بوون، نه وانه خه لكې كه ركوك بوون. كاتيڪ له شويني زستانه شمان جيگير بووين كومه ليك كه سي ديكه مان بۆ هاتن.. له وانه كاك يوسف زؤزاني، كورديكي رؤژئاواي كوردستان بوو.. پيشتر له يوگسلافي خويندكار بوو، زؤر نزيكي مام جه لال و كاك نه وشيروان بوو، هه ر جه لاليش بوو. كاتيڪ كاك نه وشيروان پي گوتم كاك يوسف ديته لاتان.. من گوتم كاك نه وشيروان ئيمه هه موو كوپي پياوي فه قيرو خاكين.. نه و له نه وروپا هاتوته وه و به نه سته له گه وره بووه و

چون له گډل نيمه هله ده كا؟ نه ویش گوتی تو نایناسی کورپکی چاک و خاکیه.. کاتیک کاک یوسف هات خوا هله تاگری له هه موومان خاکیترو عاقلتر و چالاکتر و خوینده وارتر بوو.. رولی سهره کی له نووسنی وتاره بادینی و عه ره بیه کانی رادیوکه دا گپړاو له پووی نیداریشه وه هاوکاریکی گه وره بوو. کاک نازاد خانه قینی و بارزانی براشی له وی بوون، دواتر کورپکی فیلشمان به ناوی "رهعد" هاته لا. هه ره له سهره تاشه وه کاک نازاد چالاک له وی بوو.. کاک نازاد چالاک نوسه ریکی عه ره بی زان و باش بوو، هه ره خوشی نوسینه کانی خوی له رادیو ده خوینده وه.. ماوه یه ک که سیکی ترمان به ناوی عه دنان لایبو، دواپی شهید بوو، و ایزانم خه لکی دویز بوو. رزگاریش خه لکی هه ولیر بوو لایمان بوو، جارچاره نه یووسی.. نیستا له سوید دانه نیشت و بووه به نوسه ریکی باش و لیها توو، له زمانی کوردیه وه شت و ه رده گپړتیه سهر زمانی سویدی و به پیچه وانه شه وه. له م دواپانه شدا خه لاتی یه کیتی نوسه رانی سویدی پیبه خشر اوه.

هه روه ها "فه رید نه سه سهرد" که خوی له ده زگای راگه یاندن بوو، به رپرسی به شی چاپه مهنی بوو، جارچاریش نوسینی بو نیمه نه نوی و هاوکاری ده کردین.. ژن و پیاویکیش له وی بوون به ناوی "شو خان و....."، خه لکی سلیمانی بوون، ناوی پیاوه که یم بیرنایه ته وه.. به هه رحال رادیوکه به پشتیوانی و

هاوکاري هه موونه و براده رانه که وته وه ئيشکړدن. دواي دانوستانی سالی 1984 یش کڅمه له براده ریځي دیکه په یوه ندیان به ده زگای راگه یاندنی په کیتی ه وه کرد له وانه ش کاک شیرکو بیګه سو هه قال کوښتانی و کاک پشتیوانی موه ندیسو سره به ستي موه ندس که خه لکی قه لادزی بوو.

*** خوت نه زانی کاري رادیو له و شاخو کڅوانه و له و**
بارودوخه دا ناسان نه بوو، چن ه وال و نوسین و تارتان ده ست ده که وت، ته نها پشتان به و براده رانه نه به ست که باستان کردن؟

— باوه پتان بیت شهوی وا هه بووه تا به یانی نه خه وتووم، چونکه نه مزانی کاره که قورسه و هر به خه میه وه بووم.. به لام بیګومان به پشتیوانی کاک نه وشیروان مالی ناوایت و هه ول و ماندو و بوونی نه و براده رانه و خوشم کاره که مان پایی ده کرد.. خوم زور ماندو و ده کرد به دواي روژنامه کاند ده که پام و داوام له هاورپیان نه کرد و تارمان بو بنووسن.. له وانه کاک مه لا به اختیار که نه و سرده میس هاوکاري نه کردین و وتاری بو ده نوسین؟! کاک نه وشیروانیش له سر به لینه که ی خوی به رده و امبوو، چهند کتیبیځی خوی به زنجیره له رادیو بلاوکرده وه، له وانه "قیاده موقه ته له چ به ریه کدا وه ستاوه" و "کاره ساتی

◆ ژيان و خەباتى سياسى د. نەرسە لان بايز لە چارێت كۆتێتێكى مێژووندا

هەكاری" .. شەپە گەورەكانى دەشكران كاك نەوشىروان خۆى
وتارى لەبارەو هە ئەنووسين.

مام جەلالیش لەنوسینهكاندا بەشداری دەکردین .. بەتایبەت
نوسینه سیاسیهكان .. مام جەلال لەبەر ئەو هەى سكرتێرى
یهكێتى نیشتمانی كوردستان و كەسى یەكەمى شۆرش بوو،
هەمیشە لەگەڵماندا لە پەيوەندیدا بوو. تەلەفۆنیكى بە
هەندومان لەنێواندا هەبوو .. هەموو رۆژێك تاوێك سەعات دەى
بەیانى دڵمان لەناو مشتمان بوو، دەمانگوت ئەبێ مام جەلال
لەبەرنامەكانى دوینییمان رازى بووبێت، یان رازى نەبوو ؟
لەلایەكى دیکەشەو مام جەلال و كاك نەوشىروان بەردەوام
ئامۆژگاریان دەکردین و بەشداری زۆریان لەنووسین و
پەروەردەکردنمان هەبوو، زۆریش چاویان لیمان بوو.

جارجارەش كاك نەوشىروان خۆى دەدزیهوه و دەهاته لای
ئێمه و چەند رۆژێك دەمایهوه. لای ئێمه ژوورێكى بچوك
هەبوو، ئەهاته ئەوێ و شتی ئەنووسی و سەرپەرشتى ئێمەشى
دەکرد .. لەخوارەوهش ئێمه بەتایبەتیش "پەخشان خان"
خواردنى بۆ دروست ئەکردو بۆمان ئەناردە سەرەوه ..
بەمجۆرە وردە وردە رادیۆكە كەوتەوه سەرپێى خۆى و رۆڵە
گەورەكەى لەنێو شۆرشى كوردستاندا گێرا.

*** بەرنامەکانى راديو چۆن ريك دەخران، لە کاتيکدا ماوهى بەرنامەکان تەنها سعاتيک بوو؟**

بەرنامەکانى راديو مان بە وشيۆهيهى خوارهوه بوو، لە سعات دهى به يانى به دواوه دهستمان به تۆمارکردن نه کرد، ماوهى راديو که راسته سعاتيک بوو. پينچ دهقهى يه که م قورئان نه خويناو دواتر وتارى سياسى نه خويناوه. پاشان به پيى رۆژهکان چالاكى پيشمه رگه و بەرنامەى شه هيدان و ئاوه دانکردنه وهى کوردستان و نه ده ب و شوڤش داده نران و جارجارهش شيعره کانى ماموستا شيرکو بي که سمان نه خويناوه وه که له شاره وه بۆى نه ناردين. نيو سعاتى يه که مى راديو بۆ شيۆه زارى سۆرانى بوو، نيو سعاته کهى دیکه ش به شيكى بۆ شيۆه زارى بادينى و به شه کهى دیکهى بۆ بهرنامەکانى زمانى عه ره بى بوو.

به وه موو که موکورتيا نهى ئيمه هه مانبوون به تايبهت له پرووى داراييه وه، به لام هه ر کارمان ده کرد. باوه ر بکه جارى وا هه بوو کاسيته کانمان چه ند جار يک ده سپيه وه وه له سه رمان تۆمار ده کرده وه. جارجارهش دهنگى بهرنامەى پيشوترى له سه ر ده رده چوه وه. جارى واش هه بوو سه د دينارمان له "حاجى ره سولئ توژه له" قه رز نه کردو نه مانگوت سه رى مانگ نه تده ينه وه. هه موو مانگيک به قه رزدارى، به لام به ورهى به رزو پۆلاين راديو که مان به پتوه نه بر دو براده رگانيشمان رۆر به

◆ ژيان و خباتي سياسي د. نرسه لان بايز له چارپټكمرنټيكي ميژويښدا. ◆

له خځو بورديووانه كاره كانيان راده په راندن و نه مانهيشت راديوكه
يهك ده قهش بوه ستي.

كاديره كانى نه وي نو سهر بوون، بيژه ربوون، موه نديس
بوون، سهربارى نه مهش نه بوايه له سهرماوسو لي زستان بچن
دار بو سوپاو چيشت ليان بهين و كاره كانيش به نوبه ت
ده كران و هه مووان خه فرياتيان نه گرت.. منيش، پاش
ماوه يهك ماليان ناوا بيت منيان له خه فرياته كه بوارد.. به لام
"په خشان خانى خيزانم و كاك يوسف زوزانى" كاره كانيان هه
ده كرد. ژيانى نه وي زور سخته بوو جارى وابوو نه و سونده
ناوهى له كانيه كه وه ناومان پيژنا بووه باره گا ده بيه ست و چند
روژيك بي ناو نه بووين، ده بوا سونده كه به ناوى گرم يان به
ناگرى په رهميز خاو بكه ينه وه. زستانى توژه له نه وه نده
سهرماو سايه قه بوو چه ندين جار له مال كه ي خوم له بهر به فر
دهرگام لي داده خراو ده بوايه پيشمه رگه كان فريامان بكه ون و
دهرگامان لي بكه نه وه. ژيانى نه وي وه ژيان و كومونه يه كي
پاريس وابوو، ده بوو هه موو نيش بكه و خواردنى هه مووشمان
وهك يهك بوو.

*كه ي باره گاي راديوتان له توژه له وه گواسته وه، دواتر بو

كوي چون؟

- له سالې 1983 پیښمه رگه کانی حزبی دیموکرات و کومه له شه پټکیان له گه ل سوپای پاسدارانی ئیران لیډر وست بوو. روژیک له ژیر که پره که ی لای مام جه لال له توژه له بووم، پاییزی سالې 1983 بوو، شه هید قاسملو له گه ل نه ندامیکي ده فتری سیاسی حزبه که یان هاتنه لای مام جه لال و دانیشتنو نه وان گوتیان مام جه لال نیمه له گه ل ئیراندا له شه ریکی قورسداين و پټویتسمان به هاوکاریی ئیوه هیه و به تهنه ده رقه تی هیزه کانی ئیران نایهین.. دواتر مام جه لال له و باره وه کوبوونه وه یه کی مه کته بی سیاسی و سه رکردایه تی ریځخست و له و کوبوونه وه یه دا پریاردرا یه کی تی نیشتیمانی کوردستان هیزی پشتیوانی بو به هانا وه چوونی کوردانی روژه لات بنیریت. نه وه بوو هیژیکی گوره کؤکرایه وه و به ره و سنووره کان به ریکه وتنو مام جه لال خوئی سه رپه رشتی هیزه که ی ده کرد. "مه لا عه بدوللای حه سه ن زاده" ش که نه وسا جیگری شه هید قاسملو بوو، وتاریکی بو رادیو که ی خویان نوسی و خوینرایه وه و له وتاره که دا ناوی له هیزی یه کی تی نا "هیزی پشتیوانی".. نه و شه په شه ریکی زور قورس بوو، ژماره یه که له پیښمه رگه کانی یه کی تی نیشتیمانی کوردستان شه هیدو بریندار بوون.. به داخه وه یه کی که له وانه ی له و شه په په کی که وتو بریندار بوو.. "ملازم خوله" ی خزمی من بوو. دوايش ملازم خوله دواي چهندين سال به هوئی نه و برینداري و

◆ ژيانو څهباتی سیاسی د نمرسه لان بايز له چاريتکونښيکي ميژوييل ◆

پچړانی برپرېدی پشتي له سره عره بانه بوو.. به کوله مه رگی ژیا.. کیژخانی خیزانی زور خزمه تی کردو مندا له کانی بو به خپو کردن.. دوايي چوونه سویدو له وی ژيان.. به لام به داخه وه ملازم خوله خوئی و کوړيک و برایه کی به کاره ساتی ئو تومبیل کوچی دواييان کرد.

له و شه پده که چه ندين روژی خایاند، هیزه کانی یه کیټی و هیزه کانی حزبی دیموکرات و کومه له ی کوردستانی روژه لات شکان و خویان له بهر هیزو سوپای پاسداران و توپخانه کانیان نه گرت.. دواي شکسته که ئیران که و ته توپبارانی باره گاکانی سه رکردایه تی یه کیټی نیشتمانی کوردستان له ناوزه نگ. بویه سه رکردایه تی برپاریدا باره گاکانی خوئی له ناوزه نگو توژه له وه بو ناوه وه ی خاکی کوردستانی عیراق بگوازیته وه. یه که مین گروپیش که له مانگی 3ی سالی 1983 دهستی به گواستنه وه کرد، ده زگای راگه یانندن بوو. ته وای که لوپه له کانمان به پشتي ولاغ گواستنه وه و بردنمان بو گوندی "باوژی" ی پشتي قه لادزی.. هرچی هیزه کانی دیکه ش بوون چوونه به رهی شه پده کانه وه.

له قه لادزی له ناو خیمه و خانووی به نایلون دروستکراو ده ژیايین و ژيانه که زور قورسو سخت بوو، راسته به هار بوو به لام زستان و سه رماو سوله که ی کاریگه ریه که ی هر مابوو، هیچ هیژیکیش له و ناوچه یه نه بوو. دواي مانگیک مانه وه له وی

◆ ژيانو ځمباتی سياسي د. نرسه لان بايز له چارپيکونتيکي ميژويينا ◆

زانيمان شوينه که بۆ کاره که ی نيمه گونجاو نييه.. ديسان جاريکي دیکه باره گای راگه ياندنمان گواسته وه بۆ "سهرشيرو" که ده که ويته نزيك گوندي "گه ناوی" بناری شاخی "به لفت" و هه تا مانگی حه وتی هه مان سال ماینه وه.

له مانگی 7 ی سالی 1983، نيران له پشتهی نه و ناوچه یه ی نيمه ی لیبووین له شاخی "به لفت" هیږشی کرده سهر سوپای عیراق و شهريکي قورس روويدا، بۆ پاراستنی نيمه و ناوچه که سهره تا کاک مسته فا چاوپه ش به خوی و هیږيکي پيشمه رگه وه هاته نه وی، به لام شه په که هه ر په ری ده سه ندو تۆپه کان ده که يشتنه ناو باره گا کانی نيمه، دواي ماوه يه ک ماموستا "جه مال تاهير" و ناوه ندی کۆمه له ش هاتنه نه وی.. له نه نجامی تۆپبارانه کان مه کته بی سياسي و سهرکردایه تی مه جبوور بوون باره گا کانیان له ناوزه نگ بۆ ناوچه ی باليسانی دۆلی خوشناوه تی بگوازنه وه "مام جه لال" يش باره گا که ی خوی برده گوندي خه تی. به هوی فشاری شه ری نيران عیراق و که يشتنی تۆپه کان بۆ ناو خيمه و باره گای ده زگای راگه ياندن.. له پړ شه ويک خۆمان پيچايه وه وه هه موو که لويه له کان و چاپخانه و ده زگا که مان بۆ گوندي "به رگه لو" ی دۆلی جافايه تی گواسته وه.

* نه و کات له ناو خه لکدا ده گوترا شوړش دوو راديوي هه په و
په کيان په ده ده گه، ثايا نه م قسه په راستي تيدابوو؟ يان ته نها
هر نه و راديوي هه بوو که په خوشي بلاوده کرايه وه؟

له باره یی نه وه ی شوړش، يان په کي تي نيشتمانی
کورستان دوو راديوي هه بووي ت... له سهره تاي هه شتاگاندا
ته نها په ک جيهازی په خوشي راديومان هه بوو، نه ویش له
توژه له بوو... نه و جيهازه بوو که په خشان پیده کردو نه و سا
هیچ جيهازیکی په ده گمان نه بوو... په يدا بوونی جيهازی په ده گ
ده گه پیت ه وه بو ناو ه راستي هه شتاگان... نه و کاته ی نیمه
له ژیرگوشاری شه پی نیوان کوردانی روژه لات " حزبی
ديموکرات و کومه له " و نیران، باره گاکانمان به راگه ياندنیشه وه
گواستنه وه بو باوزی و سهرشیوو قزلبه گو له ویشه وه بو
به رگه لو... که هاتینه به رگه لو جيهازیکی دیکه په يدا کراو بوو به
دوو جيهازی په خوشي رادیو... که نه نفالی دولی جافایه تی
دهستی پیکردو هیچ شه کانی سوپای عیراق به زیاتر له دوو
فهیلق هاتنه سهرمان و گه ماروکان توند ده بوون... به ناچاری
به نه مری کاک نه وشيروان په کیک له جيهازه کانمان که په ده گ
بوو به چه ند کادریک و نه ندازیاریکه وه ناردنه سهر سنوری
نیران و ناوچه ی دوله کوگه و گوپی، که شوی نیکی زور سهخت
بوو، رادیو که ی تریشمان که له به رگه لو بوو دوا ی شه پی نه و
ناوچه په و سهر کردایه تی که و ته ده ست حکومتی عیراق.

*** نایا له "به رگه لو" شوینی نه وه تان هه بوو ده زگای راگه یاندنی لیدابنن؟ ناوچه که پیشمه رگه ی لیوو نه وکات؟**

- که هاتینه به رگه لو هاوینی سالی 1983 بوو، هیچ شوینیکمان نه بوو، دوو که لاهه ژوور له وی هه بوو، نازانم بۆچی دروستکراوون، نه و دوو ژووره یان داینی و چه ند خیمه یه کیشمان هه لدان. بارودوخه که به شیوه یه ک بوو مه جبوور بووین هه موومان خاووخیزانمان بنیرینه وه بۆ شاره کان و ته نها خۆمان ماینه وه و جاریکی دیکه ده ستمان کرد به وه رگه پخستنه وه ی رادیوکه مان و رادیوکه مان برده جیگایه کی سه ختی نیوان دوو شاخ، چه ندین جار که فروکه ش بۆردومانی نه کردین، به لام رادیوکه مان هه ر پاریزراو ده بوو. باره گاکانی دیکه شمان له بناری شاخه کانی به رگه لوو دامه زراندن. نیستاش نه و خانوانه دروستکراونه ته وه و وه ک میراتی شوپش نۆژه نکراونه ته وه و هیشتویانه ته وه، مالیان ناوابیت. سه ره تا که هاتینه نه وی ده ستمان به خانوو دروستکردن کرد..

باره گای رادیو هه ر له به رگه لو بوو، به لام بنکه ی چاپخانه مان برده نیوان سه رگه لوو به رگه لو.. چه میکیان له نیواندا بوو. دواتر نه و ناوچه یه بوو به شوینی ناوه ندی کۆمه له و مالی کاک نه و شیروان و مالی دکتور فوناد مه عصوم و باره گای ناوه ندی شوپشگیپران و "زیندانی شوپش" یش هه ر له نزیک نیمه بوو.

لەو بەرېشەۋە لەنزىك چاپخانىە دەزگای راگە ياندن،
نەخۆشخانىە شوپش دامە زىزىنراۋ لە دامە زىراندەنە كەشىدا
"د. شۋان ئاكرەيى" رۆلى باشى گىپرا، دواتر دىكتور شۋان لە
حكومەتى ھەريىمى كوردستان بوو بە ۋەزىرى مافى مەۋۇ. جگە
لەو "د. حوسىن ۋ د. ئارام رۆستەم" ىش لەۋى بوون. د. ئارام
ئىستا لە ۋەزارەتى تەندروستى كوردستان راۋىژكارە، ھەروەھا
د. ئەدىب كە بە د. ھەلۆ ناسراۋە دىكتورىكى نەشتەرگەرى
گەرەى ناۋچەى بادىنان بوو، لەۋى كارى نەشتەرگەرى
دەكرد.

بەزستانان لە نىۋ خانوۋە كاندا ئەماينەۋە ھاۋىنانىش لەسەر
لىۋارى چەمەكەى نىۋان سەرگەلۋو بەرگەلۋ، لەبن دارگوپزە
گەرەكان دەماينەۋە ۋە خىمەمان لى ھەلدەداۋ ھەندىك
شۋىنىشمان چىمەنتۆ كوردبوون، كاتىكىش كەسوكارى
پىشمەرگە سەردانى ئەكردىن. ئەيانگوت خۆزگەمان بەخۆتان
جىگاتان خۆشە. ۋايان ئەزانى لە سەفرەۋ گەشتىن، نەيان
ئەزانى ئەگەر شەپ دەستپىيكاتەۋە رۆژانە تۆپباران ئەكرىن ۋ
فرۆكە جەنگىەكانى عىراق بۆردومانمان ئەكەن ۋ ژيانمان لى تال
ئەكاۋ پىشمەرگەمان شەھىدو برىندار ئەبن.

جارىكيان كەسەيك بەناۋى "مام عوسمان" كە
چىشخانەيەكى بچووكى لەنزىك بارەگاكانى ئىمە ھەبوو
بەھۆى بۆمبارانەۋە خۆى ۋ دوو كوپرى شەھىدبوون، جارىكى

دیکه ش ماموستا یاسینی پېشمه رگه ی رادیو به داخه وه به هوی
فرۆکه وه شهید بوو.. ماموستا یاسین خه لگی سلیمانی بوو.

*** بۆ وا باسده کړیت که له رادیوکه تدا هه ولیرچیه تیت
کړدوه؟ ئایا نه مه راسته، یان تۆمه ته؟**

جاری رادیوکه مان بۆخوی له ناوچه ی سلیمانی بوو، من
به حوکمی نزیکیم له سلیمانی چونکه په خشانخانی خیزانم
خه لگی سلیمانی بوو، هه رگیز بیرم له وه نه ده کړدوه که
سلیمانچیتي وه ولیرچیه تی چیه؟! چونکه من خۆم
کۆمه له بووم و به ناوی ئومه میه ته وه خه باتم نه کړد، نه ک نه م
شارو نه وشار.. تۆ خۆت بگه پینه وه بۆ ته مه نی سی سالی و
سه ره تای هه شتاکانی سه ده ی رابردوو، بزانه ئیمه چه ند
ده رویشی کۆمه له و مارکسیه ت و ئومه میه ت بووین.

به لام بۆ ساغکردنه وه ی نه و رایه ناراسته! نه مه وی بلیم
به دریزایی ته مه نی رادیو دوو نه ندازیاری هه بوون که رکووی
بوون به ناوه کانی "رئیواری موهندس، که میږدی ناشتیخانی
کچی برایمه نه فهندي" و "ره نجه ی موهندیس" که دواتر له
حکومه تی هه ریومی کوردستان بووه وه کیل وه زیری
گواستنه وه و گه یانندن. کاک پشتیوانی موهندیشمان هه بوو که
دواتر بووه زاوای مالی ماموستا نه حمده هه ردی و میږدی

دکتوره ریژان بوو.. نه وانه به درېژایی نه و هه موو سالانه کاری ته کنیکي رادیوکه یان ده کرد.. دوو که رکوکي و یه ک سلیماني.

بیژره کانیښ.. فهاد سه نگاهی که ناوه کی به خویه وه یه و حاکم فهادیش که نیستا له تهلزیونی "کوردستان 24" بیژره و کوپی مه لا ره سولی هه له دنی دۆلی جافایه تیه بوون و ماوه کیش شیخ جه مال که خه لکی سلیمانيه له ویی بوو. نه وانه بیژره ری سهره کی به شی سۆرانی رادیوکه بوون. نیجا جار جاره ش سهر به ست حوسین که نه ندازیاری شارستانی و خه لکی قه لادزیی بوو، وه کو نوسه رو بیژره کاری له ویی نه کرد. نه مانه هه موو سلیماني بوون و یه ک هه ولیریان تیدا نه بوو.. به شی بادینی رادیوکه ش زیړه فان و خالید دۆسکی و شوان ټاکره یی پیشکه شیان ده کردو به رنامه کانیاں به ریوه ده برد. به شی عره بی رادیوکه ش ټازاد چالاکی، کوپی ماموستا ره فیق چالاکی ره حمه تی بوو، نه ویش هه ر خه لکی سلیماني بوو.. نه وه ی وه ک هه ولیری له ویی بوو فهرید نه سه سهر د بوو، نوسه ری زمانی عره بی بوو، بۆ به شی سۆرانیشی نه نووسی. یوسف زۆزانیش که وا کوردی زۆژناوای کوردستان بوو، بۆ به شی بادینی و عره بیه که شی نه نووسی، هه روا بیته وه به رپرسی پیشمه رگه کانیښ کاک شیرکو جددی بوو سلیماني بوو، دواتر به داخه وه شه هید بوو. کوریکي دیکه ی سلیمانیښی لیبوو به ناوی هیمن و خه لکی ماوه ت،

نه ویش شه هید بوو. مام علی جیگری که رته کهش هر شه لکی
ماوهت بوو. دواتر که سیکی دیکه ی شه لکی سرکه لو به ناوی
علی نه حمده به گ، بووه به پرسى پيشمه رگه کانی رادیو.. نيتر
نازانم هه وليرچيه تیه که ی من له کوی بووه و چون بووه ؟!

*** بیستومه کادیرو پيشمه رگه کان تویان پی که سیکی
بوژوانی بووه و پيیان وابووه وه که نه وان ناویت ؟**

- نه وه چونکه کاک یوسف زوزانی له نه وروپاوه هاتبووه وه
حه زی له قاوه بوو، من و په خشانیش راستی هر هه زمان
له قاوه بوو.. جار جاره میوانیشمان هر ده هاتن.. میوانی هر
که سیک هاتبايه نه بوايه به یه که وه له یه ک ژورور بخه وین.. چونکه
ژوروری ترمان نه بوو بویه من ناردمه شارو چهنده تانیه کی
زیادو هه ندی قاوه و نسکافی و ته بقیه یه ک هیلکه ش که به شی
مانگیکی ده کردین بوم هاتن.. جار جاره ش قوتویک گوشتم بو
په خشان ده کړی.. خو ت نه زانی په خشان له بنه مالیه کی
ناوداری سلیمانی و له نه وه ی شیخ مه حمودی حه فید
بوو.. نه گهرچی زوری ش ساده و خاکی بوو.. له پيشمه رگه کان
خاکیتر بوو.. به لام من ده مویست چاوم لیبیت و خوشت نه زانی
تازه بووک بوو، نه بوا نازی هه لبرگم..

هه موو سره مانگیک کوپونه وه ی ده زگای راگه یاندمان
هه بوو، کوپونه وه کان زور قورس بوون.. له چاره سهری

کیښه یی نيسرانیل و فه له ستینیه کان قورستر بوو.. چونکه هه موو نه و براده رانه یی له کڅوونو وه که بوون خویان به مارکسی عه یار بیست و چوار نه زانی و له گفتوگوکانیشدا هه میښه دریژ دادرې ده کړا. به یانیه کیان له مال ه وه ده رچووم بڼ کڅوونو وه یی سرگردایه تی و سر دانیکی مالی مام جه لال و کاک نه و شیروانم کړد.. نیوانی مالی نیمه و باره گای مام جه لال و کاک نه و شیروان، به پېی هر 45 خوله کیک ده بوو.. پاش نیوه پڅوکی که هاتمه وه ده بینم په خشان بې تاقه ت دیاره، گوتم ها چی بووه.. گوتمی هاتون مال که یان ته فتیش کړدوین و به تانیه زیاده کان و قاوه و نسکافی و هیلکه کانیشیان "ته نیمم کړدوه" و بردوه. منیش گوتم راوه سته بزانه چییه؟ کاک یوسف به پیکه نینه وه گوتمی وه لاهی کاکه هی منیشیان بردوه و هه موو باره گاکان و مال که کان گه راون و گوتوویانه نیمه مارکسین.. چۆن ده بی تو له مال ه وه هیلکه و نسکافی بخوی و جلوه رگو به تانی زیاده تان هه بی و نیمه ش نه و شتانه مان نه بیت!

نیواره کی کاتی کڅوونو وه یی راگه یانندن هات و له کڅوونو وه که شدا دیسان گوتیان نیمه هه موومان مارکسین و نه وه یی نیوه نه یکه ن ژيانی بۆرژوازیانه یه و نیمه ش نه مه مان قبول نییه و نیمه بویه بوین به کومه له و هاتوینه ته نه و شاخ و کیوانه تاوه کو هه موومان وه که یه بژین.. دواتر من قسم کړدو گوتم قسه کانتان راسته.. به لام جیاوازییه کانی نیوانمان چین..

گوتيان تۆ دوو به تانيت له مال هه بيووه زيا دبووه و قاوه و نسکاڼو
هیلکه تان له مال هه بيووه... جا خو هه مووشيان بر دبوو... نه وهی
قسه ی له گه لم ده کرد جگه ره یه کی رۆسمه نی به لا لیوه وه بوو.

منیش گوتم ئیوه پیوستان به به تانیه، نه گه رکه سیك
سه رمایه تی با به تانیترتان بۆ بنیرم. گوتیان نا، به لام نه و
ره فتهاره ی تۆ ره فتهاریکی بۆر ژوازیانه یه... نابی شتی زیادت
له مال هه بیه. گوتم من و کاک یوسف هه زمان له قاوه یه..
گوتیان نابیت... گوتم نه ی نه و جگه ره یه ی ده می تۆ چیه؟
بۆر ژوازیانه نییه؟! خو من نیو نه وه نده ی جگه ره که ت مانگانه
پاره له قاوه و نسکاڼیکه سه رف ناکه م.. گوتی ناخر من هه زه
له جگه ره یه و ناتوانم ته رک ی بکه م.. منیش گوتم ئیمه ش
هه زمان له قاوه یه و ناتوانین ته رک ی بکه ین.. به هه ر حال
کۆبوونه وه که دووسئ سعاتی خایاندو وه ک نیمچه شه پړک
وابوو. دواتر گوتم به تانی و شته کان بۆخوتان، به لام جاریکی
دیکه که س نابیت و هه قی نییه مال هه که م ته فتهیش بکات.. نه گه ر
نوقسانیتان هه یه و باره گاتان که موکورتی هه یه پیم بلین بۆتان
په یدا ده که م. نه مه ش ژیا نی ناوزه نگ بوو.

مه سه له ی جلویه رگ له به رکردنی زیادیش، من جلی هاوینه و
زستانه م هه لده گرت بۆ سالی داهاتوو، بۆیه دوو جلکم هه بوو.
به لام پيشمه رگه کان جل هه ورزییه کانیا ن فپړی ده دا.

هه ئسه نگانندنی ده زگای راگه يانندن و رای جياواز

*** پيتوايه کاره کانی نه و کاته ی ده زگای راگه يانندن و رادیو
بلاوکراوه کان له ئاستيکی به ميژدا بوون ؟ چ شتيکتان کرد که
تازه بووييت و شايه نی باسکردن بيت ؟**

- دياره نه وسا ئيمه گه نج بووين و له و شاخ و کيوانه دا فيړه
شته کان بووين، به لام دوايی ده زگای راگه يانندن بووه
مه دره سه يه ک بو پيگه يانندن چه ندين که س که بوونه نووسه ری
باش و خاوه ن دهنگی زولال. به هه حال ده زگای راگه يانندن و
رادیو توانيان به بی پسانه وه ئيش و کاری خویان بکه ن. ئيمه
نالین کاره کانمان له ئاستی پرافداو واشنتن پؤست بوون و
ناشليين رادیو که مان له ئاستی "BBC" يدا بووه... به لام
هه رچونیک بوو دهنگيکی زولالی شوپش بوو. به هه موو باشی و
که موکورتیه کانیشه وه خه لک هه موو روژيک و ئیواران به
تامه زروبيیه وه چاوه پئی گوینگرتن له رادیو راگه يانندن شوپشی
نوی بوون. به لئ به پئی نه و روژه گار کاری باشمان نه جامدا.

*** هه ځال کويستاني که نه نداميکي مه کته بي راگه ياندني**
نه وساکه بووه، لاوازي راديوي شوړش ده داته پال تږو ده لیت،
کاک نه و شيروان مسته فا ليپيچينه وهی له گه لدا کردووی؟ ... نه.
رژانه ی نیشتمان هی هه موومان بوو... لا 246.

— له باره ی کاک هه ځال کويستاني که له نووسينه که ی خويدا
زور باسی ليها تووی خوی و بيتوانايی که سانی دیکه و نيمه مانان
ده کات. نه ليم گهر دنی نازاد بيت! هه ځال نوسه ريکي باشه،
شاعيريکی هه ست ناسکه، پيشمه رگه بووه، به دريژايی ته مه نی
خومان در دونگيه ک له نيوانماندا پهيدا نه بوو. به لام بق ميژوو
ده يلیم تاکه که س له و هه شت نو ساله ی من ليپر سراوی
ده زگای راگه ياندني "ی.ن.ک" بووم له شاخ، به ره سمی و وه ک
به رپرسي راديو ته نها کاک "ريکوت عوسمان" بووه
هاتوته لامان. زور هاوکارو براده ريويين، ماوه يه کی که ميش
مايه وه و دواتر بوو به به رپرسي ريکخراوی کومه له له ناوچه ی
هه وليز. نه گينا هيچ که سی تر به ناوی به رپرسي راديو نه هاتوته
لای نيمه.

به لام ديسان نيوه نه مه بيننه وه به رچاوتان، ته مه نی من
سی و شتيک سال ده بوو، چوار سال له زيندان بووم، که نجیک
بووم. نه م نه رکه ی له سه رشانم بوو ناسان نه بوو! خو شم
بیرمه ندو فله سوف نه بووم مه دخی خوم بکه م. به لام
باشيه که ی نه وه بوو به هاوکاری هه موو لایه ک توانيمان راديوک

بەردەوام بکەين و رۆژنامەى شەراوە و رێبازى نوێ بەردەوام بن. هەتا ئێمە بەرپرس بووين لەوێ لەگەڵ "يوسف زۆزانی و کاک فەريد ئەسەسەرد" و هاوڕێيان نەمانهێشت يەك رۆژ ئەو کارانە دوابکەون و رادىۆکەش راوەستت. باش و خراپ.. لێهاتوو بووين، يان نا.. کردوو مانە. بەلام ديسان ئەو دینمەو بەرچاوى خوێنەر تاکە وەسیلەى وەرگرتنى هەوالمان بۆ رادىۆ، پۆست و نامەى ناوشارەکان بوو، بەنامەى چوکلێتى ئەهاتن و جارى وابوو بەماوەى مانگێک دەگەيشتن، رۆژنامە عێراقى و ئەوروپەکانیش هەروا درەنگ دەگەيشتن. هېچ سەرچاوەیەکی هەوالمان نەبوو، لەگەڵ ئەوەشدا رادىۆکەمان بەردەوام بوو.

زۆرجار خۆم خێمە بە خێمەى پێشمەرگەکان دەگەڕام، بۆ ئەوەى شتیکم دەست بکەوێت و بزانی لەسەر چى بنوسین، دەمگوت چیتان پێى باشە لەبارەى ئەو بنوسین و قسەبکەين.. چونکە هېچ شتیکیان بەردەست نەدەبوو. ئینجا نووسینی رۆژانەى وتارى سياسى بۆ هێزێكى شەپکەرى وەك يەکیتى نیشتمانی کوردستان ئاسان نەبوو. لەبەر ئەوە من خوا خوام بوو يەکیک هاوکارمان بێت و تارمان بۆ بنووسى.. تەکلێفم لە مام جەلال و کاک نەوشىروان و کاک مەلابەختیار و هەموو کەسێک دەکرد و تارمان بۆ بنووسن، خۆم پێم خۆش بوو هەموو کەسێک هاوکارمان بێت.. کاک هەفائیش کۆمەڵى وتارى زۆرباشى نووسى.. دەستى خۆش بێ .. بەلام ئەوەى کاک هەفائ

له کتېبه کېدا نو سېويه تی و ده لئ که ده پړوښتم وتاری مانگيکم
 بؤ رادیو جی ده هیشت. پیم سهیره.. نیوه ده څه مه بهر ویزدانی
 خوتان، رادیوی شوړش که رادیویه کی سیاسی بوو، نایا وتاری
 سیاسی بؤ مانگيک به جی ده هیلریت. وتاری سیاسی نه بوا
 روژانه بینووسی.. به لئ بهرنامه ی شه هیدان و بهرنامه ی نه ده بی
 نه توانی بؤ دوو مانگیش ناماده بکریت و به جی بهیلریت که
 هه موو که س ده توانی نه وه بنوسی.. به لام وتاری سیاسی
 به پی رووداوه کان و سیاسه تی روژانه ی به کیتی ده نوسران.

نینجا کاک هه فال باسی نه وهی کردووه گوايه نیمه بی
 که فائت بووین و نه و که فائته تی زیاتر بووه.. با وادابنیین
 راسته و قسه که ی وایه.. به لام نه ی که هاتینه وه شار، بؤچی
 شوړش و به کیتی سودی له و که فائته تی نه و نه بینی؟ بؤچی
 هیچ پله و پایه یه کی پیته درا؟ جوړه ها روژنامه و رادیو ده زکای
 روښنبری هه بوون و دروست بوون، نه ی بؤ نه و "کاک هه فال"،
 نه بووه بهرپرسی به کیک له و شوینانه؟

من ده زانم شاعیر به حوکمی کاره که ی که سیکی خودیبه،
 هندیک "زاتیه".. بویه با بلین نه و هندی له نیمه باشر
 بووه، به لام نه ک به و پاده یه ی نه و خوی کردووه به بیرمهندو
 روسته می زال و که سانی تریشی کردووه به هاوالاتی ساده و هیچ
 نه زان. له دواي پاپه پین که من هاتمه وه نه خوش بووم، قاچم
 شکابوون به دوو دارشه ق ده پړوښتم. که چی هه فالانی مه کته بی

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټكوتنې ټكي ميژوييد ◆

سیاسی یه کیټی نیشتمانی کوردستان داویان لیټکردم
سهرپرشتی نه ولېژنه یه بکه م که ناماده سانیان بۆ
دهرچواندنې رۆژنامه یه کی رۆژانه ده کرد. دواتریش بووم به
یه که مین سهرنوسه ری نه و رۆژنامه یه که "کوردستانی
نوی" بو. نه ی باشه خو کاک هه قال ساغ و سه لیم
بو. نه خو ش نه بو. بۆچی نه و داویان له و نه کرد؟ .. نه گهر
بشلی له دوی شاخ وازم له حیزبایه تی هیناوه. نه ی نه بو به
"گۆپان" و له سه ر لیستی نه وان نه بووه په رله مانتار له
نه نجومه نی نوینه رانی عیراق؟!

له سالانی نه وه ده کان به نده له یه ک کاتدا نه ندای په رله مانی
کوردستان و سهرنوسه ری رۆژنامه ی کوردستانی نوی و
لیټر سراوی مه لبه ندی هه ولېژر بووم. نه ی نه گهر پیاویکی وه کو
کاک هه قال نه وه نده به توانا بوویټ بۆچی که س بیرى لی
نه کرده وه تا نه رکیکى پی بسپرن؟! نه ی بۆچی یه کیټ له و
نه رکانه یان به کاک هه قال نه سپار؟! با پیم بللی دوی
هاتنه وه مان له شاخ، چ نه رکیکى شیاویان پی سپاردوه؟!

ده پرسم نه گهر هه نده بیتوانا بووین نه ی بۆچی نه و هه موو
ساله به رپرسی ده زگای راگه یاندنی یه کیټی و دواتر به رپرسی
مه کته بی ریکخستن بووم؟ بۆچی بووم به وه زیرو په رله مانتارو
جیگری سه رۆکی په رله مان و سه رۆکی په رله مان؟ نه ی کاک
هه قال کوا که فانه ته که ی تو له کوئ بوو؟! نایا نه و هه موو

خەلكە دژى كاك ھە ھال بون؟.. كاك ھە ھالايك بە پيى قسە كانى
خۆى بېت لە نامە كانيدا رېنمايى مام جەلال و كاك نەوشىروان و
كاك مەلابەختيارى كردووھ.. ئەى بۆچى ئەوان لايان لى
نە كردهوھ. بەلام نايشارمەوھ كاك ھە ھال زۆر ھاوكارى
كردووين، لە رادىۆ پشتيوانى كردىن و سوپاسى ئەكەين. كاك
شىركۆ بېكەسىش ماوھەك لە رادىۆكە لەلامان بوو، زۆر ئيشى
نايابى بۆكردىن و رادىۆكەيان دەولەمەندكردبوو.. من پېم خۆش
بوو سەد كەسى وەك كاك شىركۆ بېكەسو كاك ھە ھال
لە رادىۆبن.. بەلام با كاك ھە ھال يەك بەلگە بېنى كەوا رۆژيك
لە پۆژان ئەو بووبى بە بەرپرسى رادىۆ.. بەلى من خۆم ھەميشە
داوام دەكرد خەلكمان بۆ بنيرن، كەسانى نوسەرمان بۆ بنيرن،
تاوھكو شتمان بۆ بنوسن. چونكە رادىۆ پتيويستى بە
نووسىن و بابەتى رۆژانە ھەبوو، وتار نووسىنى رۆژانە ھەروا
شتىكى ئاسان نەبوو.. ئىستاش ئاسان نىيە.

دووبارەى دەكەمەوھ كاك ھە ھال وەكو شاعيريك، كەسيكى
ھەست ناسكو نوسەرەو بەلام غەدر لەخۆى دەكا، خەلك
چەواشەبكاو غەدر لە ھە ھالەكانيشى بكا.. ئاسايى نىيە، چونكە
خەلك ئىستا ژيانى رۆژانەو رووداوەكان بەچاوەبەينن و
دەخويننەوھ لە ھىچ رابردوويكىش بى ناگانين!

*** ئەى ھىچ لاوازيەكت لە رادىۆكە دەبينى؟**

— نه وانه ی ده لټین رادیوکه لاواز بووه من لیرهدا چهند
نمونه یه کیان بۆ باس نه کم.. سهدان پیشمه رگه به هاندانی
رادیوکه گیانی ځویان ده خسته سهر له پی ده ستیان و په لاماری
دوژمنیان دده او شه هید ده بوون، هازاران هاوالاتی به هاندانی
دهنگی "فه رهاد سه نگاوی" ده پڑانه سهر شه قامه کان و گیانی
ځویان ده خسته به رده م لوله ی تفهنگه کانی به عس. هه موو نه و
براده رانه ماوون و ده زانن که مام جه لال له دانوستانه که ی
به بغداد هاته وه. سهر هتا مام جه لال و شانده که ی له گه لای بوون
به کوپته ر چوون و دواتر به سه یاره هاتنه وه گوندی زیخان،
له گه ل خۆشیدا چهند نه فسه ریکی گه وره ی سوپای عیراقی
له گه ل بوون. له گوندی زیخان له هۆلیکی گه وره له گه لیان
دانیشتبوو.. منیش چوومه ژووره وه و یه کسه ر مام جه لال گوتی
نه ریوه لالا نه وه هات.. منیش پی م سهر بوو.. به خیره اتنی
میوانه کانم کردو کاک فهره یدون عه بدولقادریش هه لیدایه و گوتی
مه ترسه.. مه ترسه من خۆم کردووه به به رپرسی رادیو.. منیش
گوتم جا خۆ حکومتی عیراقی نه وه ند ه بی ناگا نییه نه زانی
کی به رپرسی رادیوییه و کی له راگه یانندن
کارده کا.. نه فسه ره کانیش به لاقرتیوه گوتیان نایه ی بۆ
به بغداد.. منیش گوتم که مام جه لال بیت و وه فدی یه کیټی بین
بۆ به بغداد.. من بۆ نایم! نه مه نه نجامی نه وه بوو که رادیوکه
گرنگی خوی له نیو شوپشدا هه بوو، چونکه نه وان باسیان له

◆ ژيانو څه بڼه پاتې شوه؟ د نړۍ په لاسونو کې چېرته شتون لري؟

رادیوکه کړېږي... گوټیوویان نه بې رادیوکه شتان به رنانه کانی
کزېکات تاوه کو دانوستانه کان ته واو ده بن... نیمه رادیوکه مان
ته نها نیواران په خش ده کړو روژی دواتر ساعات حوتی به یانی
دوباره مان ده کړده وه... که چی حکومتی عیراق داوی کړېږي
لیژنه به کی هاو به شی راگه یانندن له نیوانماندا پیک به پیریت...

رادیوکه مان به و شق و شریه وه که روژانه ته نها سعاتیك
په خش به هه موو به شه کانی "سورانی و بادینی و عربی" یه وه
هه بوو، له به رامبه رنوه ده زگا زه به لاحی راگه یانندن
حکومتی عیراقی وه ستا بوینه وه و روو به پوویان بووین و
نه وانیش مه منون بوون لیژنه یی اعلامیان له گه ل دروست
بکن... نه مه سه لمینه ری نه وه به که ده زگای راگه یانندن و
رادیوکه شمان لاواز نه بوون.

* جارېك له خټم بیستوهه که بیژهری رادیوی گه لی
کوردستان "فرهاد سەنگاوی"، نه و بیژهری دهنگی زولالی
شورېش بوو، تر هیناوته بۆ رادیوکه؟ چۆن بوو هیناوته نه و؟
- روژیکیان چه ند براده ریك هاتنه لام و گوتیان گه نجیک
به ناوی "فرهاد" له ده زگای راگه یانندن هه یه و خه لکی ناوچه ی
سه نگاوه و "فرهاد" دهنگی له گزانی گوتندا ژور خوشه!..
له گه ل ماموستا جه عفریش ناکوکی هه یه و له یه کتر نارازین..
بۆ و ناکه ی بیته لای نیمه و لیږه سودی لی ببینین. منیش
روژیک به دوامدا نارد... دووری نیوان باره گای ده زگای

◆ ژيانو خېباتی سياسي د. نرسلان بايز له چارپيښکورتنيکی ميژوريل ◆

راگه يانندن و راديؤو چاپخانه و مالّه که مان هه رچه ند سه د
مه رتريک ده بوو.. کاتيک به دوامدا نارد هاته لام و پيم گوت
ده مانه وي بۆ راديؤکه سودت ليوه ريگين و وهك بيژه ر بيی
له راديؤکه کاربکه ی!.. چونکه نه ویش لای مامؤستا جه عفر
بيزار بوو.. له سهر داواکه مان رازی بوو.. خوا شاهيده که
يه که مجار فهرهاد هاته راديؤو دهستی به کاره که ی کرد،
هه موومان به دياريه وه داده نيشتين و په رداخیک ئاومان بۆ
دانه نا.. تاوه کو هه والی چالاکیه کی پيشمه رگی
نه خویندنه وه.. جا چ هه والیک نه و کات هه وال ته نها چوارپينچ
خه ت بوو.. پيشمه رگه له فلانه رۆژو له فلانه شوین نه و
چالاکیه ی کردووه، يان لوغمیک له و شوین ته قيه وه و يان
پيشمه رگه له فلانه ريگای سهره کی نيوان شاره کان خه لکی
له ئۆتۆمبيله کان دابه زاندووه و ريیازی شوپش و يه کيتی بۆ
باسکردوون و هه ر نه وه ند.. چونکه نه و کاته پيشمه رگه
نه گه يشتبووه نه و ناسته ی چالاکی گه وره گه وره بکات و
تاوه کو لای ئيمه ش به دوورو دريژی هه واله که تۆماربکری و
وتاری له باره وه بنوسری و بلاوبکريته وه. ته نها چالاکی بچوک
هه بوون و بلاوده کرانه وه.

به وشيؤه يه ئيمه هه موومان هاوکاری کاک "فهرهاد
سه نگاوی" يمان کرد و هانماندا بۆ نه وه ی بييته بيژه ريک
له بيژه ره کانی راديؤکه مان.. دوايش کاک فهرهاد سه نگاوی

◆ ژيانو څهباتی سیاسی د. ئه.سه.لان بايز له چارپيكتوتنيكي ميژوريينا ◆

به تواناو ليټه اتوويي خوی بووه نه و بيژره باشه و به دهنګه
زولاله کي کيوه کاني کوردستاني له بن درده هيناو دلي
ناحزاني به کيټي نيشتماني کوردستاني نه توقاندو ده له رزاندو
بوو به دهنګي شوپشي نوئي کوردستان.

* چەند چارېك "فەرهاد سهنگاوي" بهم دواييانه
له راګه ياندنه کانه وه قسه ي به رزو نزمي له باره ي تقوه کړدووه،
تاي هېچ کيښه يه کي شه خسيستان له به يندا هه يه ؟ نه ګر نيبه
هوکاري نه و قسانه ي فەرهاد چيپه ؟

- فەرهاد دهنګيکي زولائي هه بوو، له نه نجامي ناکوي له ګه ل
ماموستا جه عفر وای ليټه ات داوای لي بکين بيته راديو،
زوريش ريزمان ګرتو دواتر بووه نه و بيژره ي کاريګري له
دهيان توپو ده بابيه زياتر بوو. رولي له به رزکړنه وه ي وري
پيشمه رګه و خه لکي کوردستان هه بوو. له شه پي ناوخوشدا
رولي له هانداني هيزي پيشمه رګي يه کيټي و رووخاندني وري
هيزه ناحزه کاني يه کيټي کاريګر بوو.

به لام به داخه وه کاک فەرهاد وای ليټه ات و ګه يشتبووه نه و
را ده يه ي ده يګوت کيښم له ګه ل مام جه لال هه يه .. من باسي
خوم هر ناکم، چونکه يه کيک کيښه ي له ګه ل مام جه لال
هه بوويټ، ده بي چەند کيښه ي له ګه ل ئيمه دا هه بوويټ و
چەند خوي له ئيمه پي ګه وره تر بوويټ ! . به لام به هه رحال

◆ ژيانو خەباتى سياسى د. ئەرسلان بايز لەجاويىكىمىڭيىدا ◆

پياويىكى تىڭكۆشەر بوو بۇ سەردەمى خۆشى دەنگى فەرھاد
لەچەندىن تىپو كەرت كاريگەرتر بوو.

ئىمە لەراگەياندىن چەندىن سال بەيەكەوۈە بوون، لەوانەيە
راوبۇچوونى جياوازمان ھەبوويىت و ناكۆكىشمان لەنيواندا
ھەبوويىت.. من نايەتە بىرم شتېكى وا گەرە لە نيوانماندا
روويدا بىت. بەلام بىگومان ئەو كاتىش راگەياندىن دوو كوتلەي
تىدابوو، كوتلەيەكيان سەر بە مام جەلال بوو كە "من" و
ژمارەيەك لە ھاوپريان بووين، ئەويتريشيان ژېرە ژېرى سەر
بەكاك نەوشىروان بوون و فەرھادو ھەندىكى تر فەرمانيان لە
كاك نەوشىروان وەرەگرت و كەوتبۇونە ژېر كاريگەرى ئەو.

تىپى مۇسقىي شۇرش و

رۇلى لە خەباتى شاخدا

* تىپى مۇسقىي شۇرش، كە بە تىپى مۇسقىي شەھىد
كارزان ناسراو، چۆن دروست بوو؟

— پىشتىر تىپەكە ھەبوو، وەك بەشى ھونەرى سەر بەدەزگاي
راگەياندىن يەككىتى بوو، سەرەتا كاك ئاراس ئىبراھىم تەنيا
بەكەمانجەيەكەوۈە لەدەزگاي راگەياندىن بوو، دواي دروستبوونى
ھەندى كېشە، سەرلەنۇي تىپى مۇسقىمان دروستكردەوۈە،

◆ ژيانو څه بڼه پاتې سېاسي د. نرسه لان بايز له چاوپېڅه کوټنېکي ميژويينا ◆

کومه لیک به ره می زور گه وره و مه زنیښ له سره ده ست و
ناو زدانانه کانی "کاک دلیرو ناراسی برای و رزگارو دلوفان و
شوانی که ریم کابان و نازاد خانه قینی و هیوا زه ندو
سه لام و... تاد" به ره مهاتن و مالیان ناو ابیت گورانی و سرودی
زور به نرخ و میژوویان له سر ژبانی پیشمه رگه و کوردو
کوردستان و شوپش تو مار کردن و شیعی یه کیک له و
گورانیانه ش می هه فال کوستانیه به ناوی "نه گه ر گول بای".
هر نه وانه ش دامه زینه رو نه ندای چالاک و کارای تپه که
بوون.

* نه و کیښه یه چی بوو که نیوه له گه ل نه و تپه دا
هه تانبوو؟ نه وهی من بیستمه ده لین تو "دلیر نیبراهیم" ت
زیندانی کردوه! نایا نه مه راسته؟ هه لویستی کاک نه و شیروان
به رامبه به م کاره چی بوو؟ گوايه لیپرسینه وهی له گه ل
کردوویت.؟!

- به لئی راسته.. هه میشه کوتویانه گه نگر و ماست به وه ختی
خوی.. هر شتی که نه بی بگیږدریته وه بۆ زه مان و زه مینه و
سهرده می خوی.. له سره تاي هه شتا کاند ا ته مه نم 32-33
سال ده بوو، لیپرسراوی ده زگای راگه یاندنی یه کیټی
نیشتیمانی کوردستان بووم، نه وسا باره گاکه مان له سر
سنووری کوردستانی روژه لات و له گوندی توژه له بوو. ده زگای

راگە ياندان لە بەشى رادىئو بەشى چاپە مەنەكان و بەشى شاتقو
مۆسىقا پىك ھاتبوو.

رۆژىكىيان مام جەلال و كاك نەوشىروان رەحمەتيان لىبىت..
بانگيان كردم و گوتيان: ئەو مارشەى يەكيتى كە شىركۆ
بىكەس شىعرەكەى بۆنوو سىووە، لە ژىرزە مېنى مالىك لە
سلىمانى پياويكى مۆسىقا ژەن بەخۆى و مال و مندالىيە و ئەم
مارشەى تۆمار كردووە! جا ئەبى خوينەر بىر لەو بەكاتە و
لەو سەردەمانەى بەعسو دامودەزگاكانى كە چەند بەھىزو
توقىنەربوون.. كەسك لەو سەردەم خۆى و مال و مندالى ئەو
سەركىشىيان كردىت و مارشەكەيان تۆمار كردى و دواتر بۆ
شاخىشىيان ناردى، ئەبى چەند جى رىزو تەقدىرىيت؟

مام جەلال و كاك نەوشىروان گوتيان: باشە ئىمە تىپى
مۆسىقامان ھەيە و ئەوانە ئەندامى يەكيتى و كۆمەلەن و
پىشمەرگەشن، بارەگامان بۆ كردونەتەو و ھەموو
مەسەفەكيان دەدەين و ئامىرمان بۆكرىون، ئايا ھەق نىيە
ئەوان لىرە سەرلەنوئى مارشەكە تۆمار بەكەنەو؟.. منىش گوتم
بۆ.. نا. گوتيان بۆيە پىمانخۆشە تىپى مۆسىقا سەرلەنوئى ئەو
مارشە تۆمار بەكاتەو. من ئەو داواو راسپاردەى ئەوانم زۆر پى
لەجىي خۆى بوو.. من ئەوسا گەنجك بووم و ئەوانىش
مەرجەو رەمزى من بوون، ھەرچىەكيان بىرپاردا بوايە جىيەجىم

ده كړد، چونكه نه وكات مەركه زيه ت له ناو شوړش و كومه له شدا
زور به هيز بوو.

منيش به وشيوه يه چووم له گه ل تيپى موسيقا كؤبومه وه و
داواكارى سكرتېرى يه كيټى و سكرتېرى كومه له م پى
پاگه ياندى. كاك دليرى موسيقا ژه و كاك ئاراس نارە زايان
دە برې و منيش زورم پى سە ير بوو! گوتيان ئيمه شتېك
ناكه ين هونە رېكى نه مرنه بېت.. شتېك ناكه ين بو حزب بېت و
ته نها نه و شتانه ده كه ين كه نيشتيماى و نه ته وه يى بن و بو
كوردو كوردستان بېت. به لام نه وهى تو ده يلىت تاييه ته به
كومه له و يه كيټى و نايكه ين!.. شتېك ناكه ين ته مە نى كورت
بى و بمرېت، شتېك ده كه ين به زيندوى بمېنېته وه.

نه وه لوېسته م زور لا سە ير بوو، قسه كه ي كاك شيركو
بېكه سم بير هاته وه كه وه ختى خوى گله يان ليكرد بوو گوايه
شيعر بو فلان شه هيدو فلان پېشمەرگه و.. نه و شتانه
ده نووسى. به لای منه وه "شيركو بېكه س يه كيك له گه و رە ترين
ره مزه كانى نه ده بى كورد ييه و شاعير يكى مە زن و به هه لوېستى
كورد بوو". شيركو له وه لامدا گوتېووى: رۆژانه ده يان
پېشمەرگه له سه نگره كانى به رگرى شه هيد نه بن و ده يان
كه سى كورد له به رده مى سي داره دا دروشمى سە رفرازى بو
پېشمەرگه و شوړش نه كيشن و شه هيد نه بن، نه گه ر له گه ل

شه هيد بووني نه واند ا دوو شيعري منيش شه هيد بن ژور
ناساييه ! .

منيش هه مان قسه ي وه لامي كاك شيړكؤم له خه يال مابوو،
كؤتم نه گه ر پيشمه رگه شه هيد بيت، خو ئاوازيكي موسيقي يان
شيعريك له ژياني پيشمه رگه گه وره تر نيه. بويه ره فتره كه ي
نه وانم ژور پي سه ير بوو، دواي گفتوگويه كي ژور نه گه يشتينه
هيج نه نجاميك، ته له فؤنم كردو هه ردووكيانم ره وانه ي مه كته بي
عه سكه ري پيشمه رگه كردو، كؤتم زيندايان بكه ن.. دواتر كاك
حه مه ي حه مه باقي و چه ند نوسه ريكي ديكه نه مه يان زانيبوو،
چو بوونه لاي مام جه لال و كاك نه وشيروان.. كاك نه وشيروان
نارد ي به دوامداو كوتي نه وه چييه .. مه سه له كه م بو
باسكرد.. كوتي من هه ردووكيانم نازاد كردووه .. كؤتم جه نابت
چ نه مرده كه ي هه ر نه وه يه. دواتر بو چاره سه ركردني
كي شه كه، مام جه لال " كاك دلير و ئاراس و بنده و چه ند
كه سيكي تري " بو ماله كه ي خوي بانگكردين و كؤبوونه وه ي
پيكردين. له وي مناقه شه كه كه و ته نيوان مام جه لال و كاك
دلير، له ويش ريك نه كه و تن و مام جه لال توپه بوو.. كاره كه وه ك
خوي مايه و نيشه كه يان نه كرد. دواتر كاك دلير چو بو به
پيشمه رگه لاي كاك " جه بار فه رمان " و كاك ئاراس له شويئي
خوي مايه وه .. ئيمه ش دواتر تيبي موسيقي كه مان كز كرد. كاك
دلير كه چووه لاي كاك جه بار، شيعريكي به ناوي " كه لي
قه يوان " نووسي و له شيعره كه يدا باسي يانزه پيشمه رگه

• ژيان و خيالي سياسي د. نرسلان بايز له جاويټيکي ميژورينا •

دهکات که بڼو چالاکي چوون و له هاتنه وهيان له سيبهري مانگه وه سهير دهکهن ده که سيان ماون و يه کيان شه هيد بووه .. دواتریش کردی به گورانيه کی سياسي و هر به ناوی "که لی قه یوان" توماری کرد. خوئی نه می کرد.. به لام مارشی یه کیتی تومار نه کرد! دواچار به هوئی کاک جه باره وه له گه ل دلیر بووینه وه به براده رو زوریش تیکه لاوبووین، نیستاش زور براده رمو و تیکه لاوی خیزانیشمان هه بووه.

35 سال دواتر له ریگای براده ریکی من و کاک دلیره وه بیستم، کاتی خوئی له شار ناکوکی له نیوان ماموستا نه نوره قهره داغی "ناوازدانه رو تومار کیری مارشی.. یه کیتی نیشتمانی کوردستان" و کاک دلیر هه بووه. بویه کاک دلیر ناماده نه بوو به ره می ماموستا نه نوره قهره داغی تومار بکاته وه.

چاپه مه نیه کانی شورش و چونیه تی بلاوکردنه وه یان

* خوت نه زانی ده زگای راگه یانندن جگه له رادیو، چاپه مه نیشی هه بوو له وانه هه ریدو مانگنامه ی "ریبازی نویو شه پاره" و ناوه ناوه کتیب چاپ کرنیش ده بوو.. نه و نه رکه له سر شانتان قورستر نه بوو له رادیو؟

- بېگومان وايه.. کاتيک که بوومه به پرېرسى ده زگای راگه يانندن، جارى وا هه بوو شه و تا به يانی نه ده خه وتم، هه یرم له کاره که ده کرده وه و چى بکه ين و چى نه که ين تا وه کو نه و ده زگایه سه رکه وتوو بېت و شکست نه هېنیت، ده مگوت چۆن شتى تازه بکه ين. چونکه که کاره که م وه رگرت بوومه سه رنووسه رى مانگنامه ی "رېبازى نوئ" ش.. به هېچ شتوه به کيش نه مانه یتشت، "رېبازى نوئ و شه پاره" په کيان بکه ویت.. هه موو سه ره مانگان له کاتى خوى دهرمان ده کردن.. جا به هيز يان لاواز. من خوم هېچ وتاريکم بو شه پاره نه نوو سيووه، به لام به شى هه ره زوری سه روتاره کانی "رېبازى نوئ" خوم نوو سيوومن. وتاره کانی دیکه ش هه موو براده ران ده يان نو سين. نه رکه کانی دیکه ی ده زگاش بېگومان به هاوکارى هه موو نه و برده رانه ی له وئ کاريان ده کرد به پړوه ده چوون.. ليره وه سلاويان بو دهنيرم و نه ليم هه موومان به يه که وه کارى زورباشمان نه جامدا.

* نه ی بیرۆکه ی دوست بوونی "نه نصاتی مه رکه زى" چۆن

بوو؟

- روژنيک براده رانه ی ده زگای راگه يانندن پېشنياز يانکړدو گوتيان نيمه سه رچاوه ی هه والمان ته نها راډيوکانن، بو شتيک نه که ين و بلاوکراوه يه کى هه والى چه ند لاپه رهيى ده رېکه ين و

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. ترسه لان بايز له چارې ټکوتېکي ميژويښدا. —————

وهك سهرچاوهيه كي هه واليش بؤ هه موو براده راني مه كته بي سياسي و سه كرده يه تي و سكرتاريه تي مامجه ليشي بنيرين.. منيش بيړوكه كه م پيېاش بوو.. چونكه نه و كاته نه مانده تواني شتي گه وړه دهرېكه ين.. مه به ستمه بلېم نه و "نه نصات مهركه زيه ي" نېستا دهرده چېت و ژوريش نايابه، بيړوكه كه ي و دهرچوونه كه ي ده گه پيټه وه بؤ سالي 1981-1982 و نه وسا به هه ولؤ ته قه لاي برده ران و ده زگاي راگه يانندن دهرمان ده كړدو روژانه ش به سهر باره گاگاندا دابه شمان ده كړد.. براده رانيش ژور به ريژه وه سه يري نه و هه ولېان كړدو گوتيان كاريكي ژور باشتان كړدوه.

* ناي هه به ناوي نه نصات مهركه زيش بوو؟

- راستي نه و هه والنامه يه ي نيمه دهرمان كړد، سهره تا له سهر پيشنياري براده راني ده زگاي راگه يانندن بوو له وان هوشيار عابدو نه رده لاني هونه رهنه ندو كارواني براي و سه عدون فلي و هه ندي كاديري ديكه ش.. نه و كات وهك هه والنامه يه ك بوو.. ناوي "نه نصاتي مهركه زي" نه بوو.. راستيه كه ي بيرم نه ماوه ناوه كه ي چي بوو.. به لام وهك نه نصاتي نېستا و ابوو.. هه والؤ زانياريمان تيډا بلاوده كړدنه وه.. به تا پيېك چاپ ده كړاو دواتر به روڼيؤ راده كي شراو ته نها چل په نجا دانه يه كي لي بلاوده كرايه وه و ژوريش باش نه بوو.. هه موو به يانيه كيش بؤ

• ژيان و خېباتی سياسي د. نرسلان بايز له چارې ټكنو ټټكې مېژويږي •

سه ركر دايه تيمان ده نارد... جاريكيان بېرؤكې نه وه ش هاته
پيشه وه كه زياتر رابكي شريت و له بازاره كې قاسمه پره شو
ناوزه نگ بفرو شريت، تاوه كو پاره يه ك بؤ كار ه كه پهيدا بكات،
به لام دواتر نه مه شو نه كراو ناوچه كه مان جي هيت.

دروستكردنی ريځخراوی

په كيتي نوسه رانی كوردستان له شاخ

* 1980 په كيتي پيری له دامه زړاندنی په كيتي نوسه رانی
كوردستان كرده وه، له و ه و لده دا چیتان بېرما وه و كېبون
نه وانه ی كه به شداربون و كاريگري به سر بواری رؤشنېری و
كه لتووری شو پشدا چی بوو؟

له باره ی دامه زړاندنی په كيتي نوسه رانی كورد، له راستيدا
من رؤلی سره كيم تييدا نه بووه، چونكه من زياتر به كاروباری
راگه ياندن و كاری سياسي سره قالبووم. به لام نه وه ی دپته بېرم
"كاك حه مې حه مې باقی، نه بوبه كر خوشناوی ره حه مې و
ناسر حه فید" ناله "و ه فال كويستاني" رؤلی سره كيان
هه بوو. له گه ل كومه ليك نوسه ری ديكې ناو پارتی و شيوعی و
سؤسيالېست.. به راستی ناوی نه وانم بېر نييه.

نه وسا هېشتا نيوانی حزيه کان تیک نه چووبوو، هم پيشمه رگه وهه ميش نوسه رو هونه رمنندان هاموشوی په کتريان ده کرد، نه و کومه له نوسه رو نه ديبه ش له نيوان خوياندا راوړيزان کردو له گه ل نوسه رو نه ديبانی هه موو لايه نه کان داده نيشتن، دواتر بيرؤکهي "په کيتي نوسه رانی کوردستان" دروست بوو. په کيک له هوکاره کانيشيان نه وه بوو، نه و نووسه رانه نه يانده زانی له کوڅ نوسين و بهر هه مه کانينان بلاؤبکه نه وه... مانگنامه و گوډاره سياسيه کانيش جيی بلاؤکردنه وهی بهر هه مه کانی نه وانی تيدا نه ده بوه وه، يان به شی هه موويانی نه ده کرد... بويه نه و کومه له نوسه رو نه ديبه به هوئی راگه يانندن و بلاؤکردنه وهی بهر هه مه و دهنگی خويان پشتيوانيان له هيژی پيشمه رگه و له شوړشکردو نه و ريکخواوه يان پيک هينا. به لام من له کاتي دامه زرانده کهي و راگه يانندنه کي هه وه وهک دؤستتيکی نه وان و دؤستی نه ده ب هاوکارو به شداريان بووم... نه گه ر بشکه ريڼه وه بو گوډاری "پيرو" و اېزانم په که م گوډاری نوسه ران بوو، زياتر له وه تن ده گن که کي به شدارو دامه زيڼه ري بووه... چونکه من ته نها نه و ناوانه م بيرما بوو که باسم کردن.

* رؤلی مام جه لال له دامه زرانندن و گرنگيدان به و ريکخواوه

چی بوو ؟

- بيگومان مام جه لال هه ميشه دؤستی نه دهب و هونه ر بوو، دروشميکی هه بوو ده يگوت "ژيان و نازادی بؤ نه ديب و نوسه رو هونه ر مەندان" و پالېشتيان بوو، داواکاری و پيداويستيه کانی بؤ جيبه جيی ده کردن. چونکه ده يگوت شوړش راسته نه رکه سه ر ه کيه که ی سياسيه ت و هيژی چه کداره، به لام نه دهب و هونه ر پالېشتی و سه نگه ريکی تره له سه نگه ره کانی به ر ه نگاری.. به تاييه ت نه وسا نه دهب و هونه ري به ر ه نگاری زؤر باو بوو. بؤيه مام جه لال هه موو کار ناسانيه کی بؤ ده کردن.

*** وه ک ده زانين يه کيټي نو سه ران و نه ندامه کانيان زؤر به ر ه ميان له شاخ بلاوکردونه ته وه، به تاييه ت گوډارو کتيبه کانيان، نه مه يان چؤن و له کي چاپده کران؟**

- نه و ريکخواوه بؤ چاپکردنی گوډاره که يان وا ريک که وتبوون، هه ر جاره ی له لای يه کيک له حزه کان چاپکريټ، چونکه هيچ حزبيک له رووی چاپ و نيمکانيه ت و کاتی چاپکردنه وه به تەنيا ده ر ه قه تی نه ده هاتن. بؤيه به و شيوه يه گوډاره که يان چاپ ده کرد. نه وسا ش هه موو حزه کان کار ناسانيان ده کردو يارمه تی نه ديب و نوسه رو هونه ر مەدانيان ده دا تاوه کو نازادانه سه ردانی يه کتر بکه ن و شته کانيان له گوډاره که بلاوبکه نه وه.

*** نایا په کښتی توانای نه وهی نه بوو چاپخانه و پېداوېستیان
بۆ دابین بکات؟**

—راسته، دواتر وای لیږات چاپخانه په کی تاییه تیان به ناوی
شهید "جه عفر عبدلولواحید" بۆ دامه زړاندن.. روڼیو تایپ و
کارمہ ندو باره گایه کی تاییه تیان بۆ نه دیب و نوسه ران دابینکړد و
هه موو پېداوېستی ژیانیان بۆ جیبه جی کړا.

سه رکړدایه تی په کښتیش به هیچ شیوه په ک کاریگه ری
به سه ریانه وه نه بوو، ده ستیشی له کاره کانیاں
وهرنه دده دا.. تنه ها پشتیوانیان بوو.. نه مه ش بیگومان هر به
هه ولی مامجه لال کړا.

*** نایا نازادی راده رپرین له شاخ به وشیوه په بهرته سک بوو،
تا نه وه موو گوشاره له سه ر نووسینی "سه گوه پ" بخه نه سه ر
رؤمانووس "محمەد موکری" نه وهی تو دہ یزانی نه مه چوڼ
بوو؟**

—نه وه مه سه له په کی دیکه په، خولیڅو شېبوو "محمەد
موکری" هم نووسه ر بوو، هه میش پېشمه رگه بوو، "محمەد
موکری" به رگه ی نه و زه برو زه نگه ی نه گرتېوو که له شار
له سه ر هونه رمہ ندو نه دیب و نوسه ران بوو، بۆیه هاتېووه
شاخ.. په کښک له بهر هه مه کانی خو ی نووسی و بلاوکرایه وه
نه ویش رؤمانی "سه گوه پ" بوو.

کاتيک که "سه گوهړ"ی نووسی له سهرده ميکدا بوو، ده بوو نه ده ب و نووسين و هونه ر پشتيواني شوړش بنو دړی حکومه تی به عسی عیراقی بنو پشتيواني له پيشمه رگه و خه بات و شه هيد بکات و له پیناو به زرکړنه وهی موړالی پيشمه رگه و پيروزی شه هيد داييت. نيمه پيمانو ابو ده بی نه ده ب و هونه رمولته زيم بيټ و له خزمه ت ميله ت و له گه ل دوزه ره واکه يدا بيټ. نه که نه ده ب ته نها بړ نه ده ب بنوسريت. به لام "مه مه د موکړدی" رومانی "سه گوهړ"ی بلاوکرده وه، له راستيدا پيچه وانه ی رای نيمه بوو، مه به ستیشم له نيمه به شيک له کاديره سياسی و سهر بازيه کانه. بويه نارحه تيه کی زوری لی پيدا بوو. خه لک جنيويان پی دداو هه پره شيان لیده کرد. هه تا منیش شتيکم له گوڤاری "گزنګ" له و باره يه وه له سهر "موکړی" بلاوکرده وه، گوڤاری "گزنګ" له دوی "پيرو" دهرده چوو. له راستيدا ته نگيان به "مه مه د موکړی" هه لچنيبوو. دواتر خه به ره که گه يشته مام جه لال. روژيک مام جه لال منی وه ک به پرسي دهرزگای راگه يانندن بانګکرد. گوته نه وه چييه نه و غه لبه غه لبه له سهر "مه مه د موکړی" دروست بووه. گوتم وه لا مام جه لال "موکړی" کاريکی خراپی کردووه. شتيکی له سهر شوړش و نه ديب و نوسه ران نووسي ووه هه مويانی به سه گوهړ له قه ل م داوڼ. له بهر نه وه کاديرو پيشمه رگه زور نارحه تبوون و ده ترسم

◆ ئايان و غەباتى سىياسى د. ئەرسلان بايز لە چارپىكىموتنىكى مېژدىلا ◆

كاردانه وهى خراپيان بەرامبەر هەبێت. گوتى گوێگەرە... ھەر
كەسێك دەست بۆ "محەمەد موكرى" دريژ بكات پەنجەى
دەبەرمەو. "محەمەد موكرى" چىكردووە، تۆپى پێوھناون؟
فرۆكەى ھىناوھ تەسەرتان؟ تەقەى لىكردوون؟ لىى داون؟
"محەمەد موكرى" شتىكى بەقەلەمەكەى خۆى نووسىووە و
گوزارشتى لەراى خۆى كردووە، ئىوھش بەقەلەم جواپى
بدەنەو و تەواو.

گوتى ئىمە لەو شاخانە كە داواى مافى كوردو ديموكراسى و
ئازادى دەكەين و دەمانەوئى حكومەتى ديموكراتى لەعێراق
دابەمە زىنن و كوردو كوردستان ئازادبێت... ئا بەم شىوھىە لەناو
شۆرش ھەلسوكەوت لەگەڵ خەلك دەكەن. ئەگەر ئىمە لەناو
شۆرش رىگا بەنوسەر و ئەدىب و ھونەرمەدان نەدەين راي
خۆيان دەربېن، ئەى ئىمە چۆن ئەو داوا سىياسىيە گەورانەمان
جىبەجى دەبن... ئىمە خۆمان داواى ئازادى و ديموكراسى
دەكەين. ئايا دەبى خۆشمان ئازادى و ديموكراسى نەپاريزين و
ريگى لەراى خەلك بكەين؟

گوتى بۆيە بەتۆش رادەگەينم... ھەر كاردانەوھىەك
لەبەرامبەر "محەمەد موكرى" بكرێت بەرپرسىارى يەكەم
تۆى! داواشت لىدەكەم تەواوى كادىرە عەسكەرى و
سىياسىيەكانم بۆ كۆبكەيتەوھ قسەيان بۆ دەكەم.

روژنک هه موويانم بؤ مام جه لال کؤکردنه وه و ئيتړ مام جه لال
قسه ي بؤکردن و هيمنی کردنه وه "محمده موكړی" يش نارام
بوه وه... "موکړی" يشی بانگ کردو دلته وايی کردو پیی گوت
هیچ کهس ناتوانی پیټ بلی "له پشستی چاوت دوو برؤ" به .

مه به ستم له و شاخانه ش ه روا بوو، کاتيک هاتينه وه
شاريش مام جه لال پياوړی دیموکرات و پشتیوانی نازادی و
راډه ربړین بوو.

*** بیستمه له سه رداکؤکی کردنت له نووسه ران، جارکيکیان
ده سنت له کارکیشاوه ته وه ؟ نه م روډاوه چؤن بوو؟**

— راستی من به حوکمی راگه یاندن و براده رایه تیشم سهردانی
نه و نووسه رانه م ده کرد، چونکه نه وانیش له ناوزه نگو توژه له
بوون، نه وان باره گاکه یان له قه دپالی شاخه که له نزيک باره گای
حزبی شیوعی بوو، نزيک مالی مام جه لال و کاک نه و شیروانیش
بوو، زؤرجار سهردانم کردوون، له گه لیان داده نیستم و گفتوگو
له نیوانماندا ده کرا... چهند جارنک که ده چوومه لایان دیار بوو
نیگه ران بوون و ده یانگوت پیداویستیه کانی ژيانمان وه کو
پیویست باش نییه، نه وه ی من ده یلیم له سالی 1980-1981
بوو، هیشتا ده رفعت نه بوو، هه موو شته کانیان بؤ دابین
نه کرابوون. نه وان داواکاری و نیگه رانی خویان ده ربړی و گوتیان
نازانین چؤن داواکانمان بگه یینه سه رکردایه تی و مه کته بی
سیاسی. بؤیه ده مانه وی له ریگای تووه بیگه یینین. منیش

◆ ژيانو خباتی سیاسی د. نمرسلان بايز له چارپيټکونډيکي ميژوييلا. —————

راکاني نه و انم له گه ل براى گه وره م کاک ملازم عومر ه باسکردن.. چونکه ملازم عومر ه م پياوړيکى به ريزو خوښه ويست بوو، هه مېش دوستى نوسه رو نه دييان بوو، زوريش له گه ليان ټيکه لېوو، له لايه کي دېکشه وه دوستيکى نزيکى کاک نه وشيرون بوو.. راي خوښم له گه ل باسکرد.. نه وسا کاک ملازم عومر نه ندامى مه کته بى سياسى و نه ندامى ناوهندى کومه له ش بوو. کاک ملازم عومر ريش مه سه له کي له گه ل کاک نه وشيرون باسکرد بوو.

دواتر مه وعيدکى کړبوونه وه يان داناو به دواى منيشياندا نارد، کاتيک چووم کاک نه وشيرون و کاک ملازم عومر و يه ک دوو براده رى دېکه ي ناوهندى کومه له ش له وي بوون.. راستى ناوهدکانيانم بير نه ماوه کي بوون. له کاتي گفتوگوکړدنمان له گه ل کاک نه وشيرون باسى بارودوخى نوسه رو نه دييانم بو کړدو راي خوښم دهرېپى و گوتم ده بى به پيى رينماييه کاني مام جه لال نه ديېو نوسه رو هونه رهنندان ژيانيان بو دابېن بکړى و پيداويستيان مسوگه رېکړيت و بيحال نه بن.. به لام نئستا نه وان گله بيان هه يه. کاک نه وشيرون به دهنک هات و گوتى نه وه راي خوښه ! به لام رايه کي هه له يه.. گوتم به لي راي خوښه.. گوتى نه وه راي پياوړيکى دواکه وتووى شاريکى دواکه وتووشه.. منيش گوتم ناساييه من خوښم و راکه شم دواکه توو بيت، به لام شاره که م بو دواکه توو بيت.. هه وليز شاريکى ديري نه و ميژووى خو ي

له رووی ناوه دانې و که لتووری و نه ده بو هونر هیه و دهیان
 خه لکی سیاسی و هونر مهنو نه دیب و نوسه ری گوره ی هن.
 به هر حال کاک نه وشيرون قسه ی توندی کردن و منی
 نیکه ران کرد! له بهرامبه ریدا بی ده سلات بووم، هر نه و هم
 پیکرا هه ستام رویشتم.. به لام کاتیک هه ستام دوو فرمیستک
 به چاومدا هاتنه خواره وه.. چونکه هه ستم کرد کاک نه وشيرون
 به هو ی ده سلات و هیزی خوی وه غه درم لیسه کات،
 نه شمه توانی نه وسا به رگری له خوم بکم. چونکه نه و
 سکریتی ری کومه له و نه ندای مه کته بی سیاسی و جیگری مام
 جه لال بوو. منیش کادیریکی ساده بووم، به لام به پرسی
 ناوه ندی راگه یانندن بووم.

کاک ملازم عومر به دوامدا هات و باوه شی تیگردم، به لام
 نه گه پامه وه. به لای باره گای مام جه لالیشتدا
 رویشتم.. پیشمه رگه کان گوتیان مام جه لال کاری پته و توی
 ده وی. وه لامی نه وانیشم نه دایه وه و رویشتمه وه توژه له. نیوانی
 توژه له و ناوره نگ چل خوله ک، نیو سعاتیک ده بوو. نیتر
 نامه یه کی ده ست له کارکیشانه و هم بۆ مام جه لال نوسی و گوتم
 ناتوانم چیت نه و شوینه به ریوه بیه م و شه پی کاک
 نه وشيرونیشم پیناکریت. بویه باشت وایه واز بیتم. بۆ
 به یانیه که ی مام جه لال ته له فونی بۆ کردم.. گوتی نیوه پۆ و هره
 لای من به یه که وه نان ده خوین. له راستیدا کاک یوسف

◆ ژيانو خېباتی سياسي د. نرسه لان بايز له چارې ټکون ټکي مېړه پيدا ◆

زور زانېش زور قسه ی له گه ل کړدم و گوتی نه وه سیاسه ته و
نه بې بهرگه ی بگری، نه وه ک ماموستا و پشتيوانیکم بوو.
کاتیک نیوه پړ چومه لای مام جه لال.. هه موو شتیکی بۆ
باسکړدم و گوتی پړ ده ست له کار کیشانه وه ش نییه.. بچو سر
نیشی خوت و کاره کانی خوت جیبه جی بکه.

* له باره ی نامیلکه که ی "حه مه سه عید حه سن" که
له سر چنډ نوسه رو نه دی بیکی سلیمانې نوو سیبوو، ده لېن
کاک نه وشیروان لیت توپه بووه؟ هؤکاری توپه بوونه که ی چی
بوو؟

-راسته، نیمه له ترسی توبارانی ئیران راما نکر دبوو،
باره گاگانمان له "سهرشیو" دانا بوون، روژکیان کاک
نه وشیروان له ریگه ی بیتله وه په یوه ندی پیوه کړدم و گوتی
کاک حه مه سه عید حه سن که سیکی نوسه رو رو شنیر ه و دیته
لات نامیلکه په کی هیه بوی چاپ بکن.

کاک حه سه عید حه سن هات و ماو هیه ک له لای نیمه له که رتی
نیزگه مایه وه.. نه و ماو هیه ی لاما ن بوو راستیه که ی زور کوړپکی
به ریزو ریک پیک و رو شنیر و شاعیر و نوسه ر بوو، تا
نامیلکه که شمان بۆ چاپ کړد له وی بوو. کاتیک نامیلکه که چاپ
بوو، پاش ماو هیه ک کاک نه وشیروانم بینیه وه، زور

به نارحه تيه وه ديسان گوتي: تو کاري خوت ناکه ی، بو شته کان ناخوينه وه؟

گوت: چی بووه، چ کاریک هه بووه نه مکرد بیت؟
-گوتي ئه م ناميلکيه ت بو حه مه سعيد حه سه ن چاپکړدوه و نه تخويندو ته وه تا بزانی چی تيدايه؟
-گوت کاک نه وشيروان، نه حه مه سعيد حه سه ن ده ناسم، نه ناميله ک شم ديوه، تو خوت پیت گوتووم بوی چاپ بکن..
-گوتي ده بوايه بيخوينه وه. !
-گوت کاک نه وشيروان که تو برياری چاپکړدنې شتيک بده ی، من چی بخوينم وه.

-دياره ئه و مه سه له يه بو سه رده می حکومتی عيراق ده گه رپته وه ئه و کات هه ندی له نوسه ران ويستبوويان يه کيتی نوسه رانی کورد بکه نه لقيک له يه کيتی نوسه ران عيراق.. نه مه ش ببووه هوی دروستبوونی ناکوکی له نيوان ئه ديبانی سليمانی.. ژماره يه ک له وانه نازانم "کاک شيرکو بيکسو کاک ره ئوف بيگه ردو چه نديکی دیکه " چووبونه ئه و کونگره يه ی نوسه رانی عيراق.. بيرم نه ماوه له کونگره که رازی بيوون يه کيتی نوسه ران کورد بيتته لقيک له نوسه رانی عيراق.. يان نا.

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارو ټيكنو ټيكني ميژمينه ◆

هه نديك له نوسه راني ديكه ش دژي نه و رايه بوون، يه كيك له وانه ش كاك حه مه سه عيد حه سەن بوو، بۆيه نه و ناميلكه يه ي له دژي نه واني تر نوسي بوو.

دواتر كاك نه وشيروان ناميلكه يه كي ديكه ي بۆ نارد م و خوځشي پيشه كي بۆ نوسي بوو، ناميلكه كه هي كاك شيړكو بېكه سو نه واني ديكه بوو، نه ويشمان چاپكرد، ناميلكه كه له وه لامی ناميلكه كي كاك حه مه سه عيد حه سەن بوو. پيشموabit له و ساوه په يوه ندي كاك نه وشيروان و كاك حه سه عيد حه سەن و نه واني ديكه ټيكن چوو. چونكه كاك نه وشيروان به لای كاك شيړكوو كاك ره ئوف و برادره ركهاني نه واني شكاند بووه وه.

*** كاتي خوځي كتيپيكن له باره ي ئيزيديه كانه وه**
له لايه ن "سهره ست حوسين" وه نوسرابوو. گوايه تو له سهر نه م كتيپه كيښت له گه ل كاك نه وشيروان لي دروست بووه... بۆچي؟

له كاتي دانوستانى نيوان يه كيتي نيشتماني كوردستان و حكومه تي عيراق له ناوه راستي هه شتاكاني سه ده ي رابردوو، روځكيان كاك نه وشروان ته له فوني بۆ كردم و گوتي پيوسته كه سيكي عاقل بدوزيه وه تاوه كو زنجيره و تاريك له باره ي ئيزيديه كان له پړوي ئينتيماي نه ته وه بيان بۆ نه ته وه ي كورد

بنوسئ و باس له غه دري ميژوويي بکات.. چونکه ئيمه له دانوستانه کانماندا ده مانه وي دوزي ئيزيديه کان باس بکهين.. منيش کورپکم ده ناسئ نه ندازيار بوو.. نوسه ريش بوو.. که سيکي عاقل و به توانا بوو، خه لکي قه لادزي بوو، ناوي "سهره ست حوسين" بوو. ناردمه لای کاک نه وشيرون. مام جه لال و کاک نه وشيرون له گه لي دانيشتبوون و کومه ليک رينمايي و راسپارده و بچوونيان پيدا بوو. من ئيستاش نازانم چيان له گه ل باسکردبوو، به لام سهره ست گوتي هردووکيان کومه لي تيبيني و بهرچاو پوونيان پيداوم. بويه کاک سهره ست ههفته ي دووسئ وتاري له باره ي يه زيديه کان ده نوسين و ئيمه ش له راديو بومان بلوده کردنه وه.

راستيه که ي من به لای وتاره کاندانه ده پويشتم، پيمو ابوو مادام مام جه لال و کاک نه وشيرون رينمايان کردوه، پيوستي به من نيه چاوم له سهری بيت و وتاره کان بخوينمه وه، چونکه نه وان له من زيره کترو سياسيترو زاناتربوون و بهرپرسی منيش بوون.. جگه له وه ي نه وسا گه وره يي و بچووکي هه بوو.

دواي ته واو بووني زنجيره وتاره که، سهره ست داواي کرد وتاره کاني بو بکهين به ناميلکه يه ک و ئيمه ش بومان کرد. هيشتا دانوستانه که تیک نه چووبوو، روژيک له کوبوونه وه ي سهرکردايه تي يه کيتي نيشتيماني کوردستان له "ناوه ژي" ي بنگرد که مالي کاک نه وشيرواني لي بوو، کاک نه وشيرون له کوبوونه وه که دا له بهر چاوي سهرکردايه تي به گژمدا هاته وه و

گوتی نه وه تۆ بۆ شته کان ناخوینیته وه و کاره کانت به باشی ناکه ی؟ منیش پیم سهیر بوو، گوتم بۆ چی بووه.. گوتی نه و نامیلکه یه ی به ناوی نئزیدییه کان بلأوبوته وه بۆچی شتی خراپی تیدایه، من چه په سام و گوتم کاکه من نه ناگام له و رینماییه نه هیه که نئوه به "سه ربه ست" تان داوه و نه ناگام لییه چۆن نوسراوه.. تۆو مام جه لال رینماییتان پیداووه و له سهر بڼه مای نه وه وه هه موو رۆژیک له رادیۆ وتاره کان بلأوبونه ته وه و نه و جا چاپکراوه. گوتی نا تۆ ناگات له نیش و کاره کانت نییه و شتی خراپی تیدایه..

من زۆر نارحەت بووم، دواى کۆبوونه وه که به ته نه ا چوومه وه لای و گوتم تۆ حق نییه له بهر چاوی نه و هه موو براده رانه به گزمدا بییت و به وی بمشکینی.. تۆ برای گه و ده ی منی و به پرسمی، ده توانی به ته نه ا بانگم بکه ی و لیشم بده ی ده نگ ناکه م.. گوتی برۆ هه ر نه وه یه.. زۆر به ته و سه وه و بئ هیچ دلنه وایی و موجه له یه ک وای گوت و منیش نه ویم به جیهیشت و رۆیستم.. نه و ره فتار و قسه ره قانه ی کاک نه و شیروان بوون به هوی نه وه ی رۆژ له دواى رۆژ له یه کتر دوور بکه وینه وه.

دانوستانى سالى 1983 ي يه كېتى نيشتمانى كوردستان له گه ل' حكومه تى عېراق

* كه ي دانوستانى نيوان يه كېتى نيشتمانى كوردستان و
حكومه تى عېراق ده ستى پېكرد؟ بۇچى دواچار شكستى هېنا؟
- دياره دانوستانه كان له ريگاي دكتور عه بدولپره حماني
قاسملوه وه بوون و له كوتايى سالى 1983 ده ستيان پېكرد،
رؤږيځ د. قاسملو به كۆپته ريگه وه هاته باره گاي مام جه لال كه
ئو كات له گوندى "زيخان" ي دۆلى باليسانى خوشناوه تى
بوو، له يه كيځ له ديوه خانه كانى شيخانى ئو ناوچه يه باره گاي
دانا بوو، شويته كه ي ده كه و ته خوارووى گوندى باليسان. ئو
كات هه موو سه ركردايه تى بۇ كۆبوونه وه ي ده ورى سالانه ي
يه كېتى نيشتمانى كوردستان له باليسان بوون. وه فديكى
گه وره به سه رۆكايه تى مام جه لال چوونه به غدا، باقى
براده رانى تريش گه پانه وه بۆ سه ركارى خويان. ته نيا كاك
نه وشيروان له دۆلى باليسان مايه وه. منيش بۆ جيېبه جيكردى
هه ندئ نيش و كارى نيوه ندئ شار چه ند رؤږيځ له وئ مامه وه.

شاندې كه ماوه ی سې رۇځيان پېچوو بوو هيچ دهنكو باسېكيان نه بوو، رۇځيك كاك نه وشيرون به دوايدا ناردم...
گوتی نرسه لان نه و براده رانه جيهازيان پييه و هيچ دهنگيشيان نيه، دهرسم هه موويان سه رنكوم كړېښ... چي بگهين؟ منيش گوتم جا كاك نه وشيرون هيچمان پييده كړيت!
هر ده بې چاوه پي بگهين. دواتر پاش دوو رۇځيك جيهازه كهيان خستېووه گه پ، چونكه سه ره تا ريگايان پيښه دابوون به گه پي بخن. نه وسا خه بريان داينه وه و گوتيان سه لامه تين و خه ريكي دانوستانين.

به هؤي مفاوه زاته وه باره گاو هه موو دهنكاكاني يه كيتي نيشتماني كوردستان چوونه وه نزيك سه رجاده و شاره كان و باره گاي مه كته بي سياسي چووه سوورداش، به لام باره گاي دهنكاكاي راگه ياندين هر له بهرگه لو مائه وه و ده بوايه راديوكه ش كارېكات و له بهر دانوستانيش نابوو هيچ شتيك له باره ي حكومت بلېت... نيمه ش هر گوراني و موسيقاو سرودي نيشتماني و ميژووي كوردو به رنامه ي نه ده بو وونه رمان په خش ده كړد. دواتر كه نه گه يشتينه هيچ نه نجاميك له دانوستانه كاندا راديوكه مان وه كو پيشان ليكرده وه.

نه و ماوه يه ي دانوستانه كه به رده وام بوو، نيمه ش چه دجارېك هاتينه وه ناو شاره كان و هه ندي پيداويستيمان بو چاپخانه و راديو دهرېد، وهك مهره كه بو وهرقه و ناميري

پټويستی دیکه.. چونکه مه ترسی نه وه مان هر هه بوو که له وانه یه له گه ل حکومتی عیراق نه گینه نه نجام.

جار جاره ده چوینه سورداش.. نه وسا ریځای سه یاره نه بوو ده بوايه به پټیان له بهرگه لوه وه بچینه گوندی شده له و نه و بهینه ش ساعات و نیویکی پیده چوو، دواتر نه گه ر له وی بؤ سورداش سه یاره یه کمان ده سته و تبا نه وه شتیکی گرنګ بوو. چونکه سه یاره هاتوچوی گوندی شده له یان ده کرد.

له گوندی شده له باره گای فه وجیکی سو پای عیراقی لیسو، روژیکیان دوی ته واو بوونی کوبونه وه کان له گه ل یوسف زوزانی له سورداشه وه ده هاتینه وه بؤ بهرگه ل، کاک یوسف گوتی بؤ سه ریګ له و نامر فه وجهی ئیره نه ده ین، نه وه ک روژیک کارمان پیی بکه ویت.. چوین خه بهرمان پیداو گوتمان پیی بلین بهرپرسی ده زگای راگه یانندن یه کیتی و نه ندای سه رکردایه تی هاتووه و ده یه وی سه ردانت بکات.. وه لا نامر فه وجهه که که ناوی "عه قید محمه د" بوو زور به گرمی پیشوازی لیگردین و نیمه ی برده ژوره که ی خوی داینان.. له کاتی قسه کردندا دیاره عه ره بیه که ی من توژی ده کرد، به لام عه ربیه که ی کاک یوسف زوزانی فول بوو.. نه فسه ره که له یوسفی پرسى گوتی تو پیشتر چ کاره بووی.. نه ویش گوتی خویندکاری زانکو بووم له یوگسلافي او کوردی سوريام و له پټناو شوړش و ازم له خویندن هیناوه و هاتومه ته

• ژيان و خهباتی سیاسی د. نوره لان بايز له چاپيکتورتنیکي ميژورينا •

نیره.. له منی پرسى ئهى تو چیت خویندوه، گوتم ده رچووی زانکوم.. که وا مگوت له ئه ژنوی خویداو گوتی ده رچووی زانکوی!! منیش گوتم به لى، بو تو پیت وایه نه وانهى له و شاخو کتوانه هه موویان نه خوینده وارو شوان و گاو ان.. گوتم ده یان و سه دان نه دازیارو دکتورو ماموستاو پاریزه رى تیدان و شه هیده کانیشمان هه راوه نه شه هاده و خوینده وار بوون.

گوتم.. پیشتەر فرمانبهر بووى.. گوتم به لى. گوتى چەند ساله پيشمه رگهى.. گوتم سالى 1973 خویندى زانکوم ته واو کردوه و چوار سال زیندانى بووم و له سالى 1979 شه په یوه ندیم به شوپشه وه کردوه.. گوتى نه زانى موچهى نه و چەند ساله ت چەند ده کات.. گوتم به لى چون نازام.. به س پاره لای ئیمه گرنگ نییه، مافه کانی نه ته وهى کورد لمان گرنگن. کابرا زوری پی سهریوو.. به هه ر حال به ریزه وه به رییکردین و به سه یاره به کی خویان تا نزیك شاخه که و تا ریگا هه بوو گه یان دینی و دواتر ئیمه به پی چووینه وه.

* نایا گفتوگوى شوپش له گه ل حکومه تی عیراق له سالى 1983، ته نها له گه ل په کیتى نیشتمانى بوو یان حزبه کانی دیکه ش له نیو گفتوگۆ که دا بوون؟

— نه خیر، گفتوگوى نیوان په کیتى نیشتمانى کوردستان و حکومه تی عیراق له سالى 1983 که له ریگه ی "د. قاسملو" ی

◆ ژيان و خېباتی سياسي د نړسولان بايز له چاوپېښه کونکي مېروريندا

شهيد په يوه نډيهه که دروستکړايوو. . سهره تاکه ی ده گه پږته وه
بو دواي نه و شهره ی هيزی پاسداران که په لاماری حزبی
ديموکرات و کومه له ی روزه لاتيداو تووشی شکستی کردن و
نيمه ش به هو ی پشتيوانی و به شداريمان له کوردانی روزه لات
به ر نه و شالوه که وتين، دواتر دانوستان بووه نه مری واقع،
چونکه پيشمه رگه و هيزه کانی به کيتی زور ماندوو ببوون و
پيوستيه کانمان که م ببوون و شورش پيوستی به پشودانیک
هه بوو. . به لام دانوستانه که ته نها له گه ل یه کيتی بوو.

* مام جه لال ده لیت: نامه ی پيشنیاړی گفتوگو که له لایه ن
"د. عه بدولره حماني قاسملو" وه نوسرابوو، بو من و عه زيز
محهمه د هاتبوو، نایا حزبی شیوعی کوردستان به شداری له
دانوستانه کاندا هه بوو؟ "بیداری ته من. ل. 147. ب. 2"

- نا، نه خیر، هیچ په يوه نډيهه کی به مامؤستا عه زيز محهمه د و
حزبی شیوعیه وه نه بوو، چونکه نه و کاته نیران له لایه ک و
به ره ی جود که "پارتی و حزبی شیوعی و سؤسیالیست" بوون،
له لایه ک و حکومتی عیراقیش له لایه ک، هر هه موویان هیږشيان
بوهر به کيتی نیشتمانی کوردستان بوو.

* په کیک له کلېوونه وه جه ماوهریبه کانی خه لکی کوردستان
له سهرده می دانوستاندا ناههنگی نه وروز بوو، چون ریڅخراو
مه به ستی شورش له مه چی بوو؟

له نه ورؤزی سالی 1984، بریاردر ا ناهاڼگی نه ورؤز له ده شته که ی سورداش بکړی و من بووم به بهرپرسی ناماده کاری و ریڅخستنی ناهاڼگه که و کاک جه بار فره مانیش بوو به نه ندام، چونکه نه و کات من سرکردایه تی بووم، به لام کاک جه بار سرکردایه تی نه بوو به لکو بهرپرسی ریڅخراوی کومه له بوو له و ناوچه یه. کاک جه بار پیاوړی زور کاراو ده سترپو چه له نگ بوو، زور هه لسوړاو بوو بۆ هه ر کاریک پیټ گوتبایه ناماده بوو. توانیمان ناهاڼگیکی زور گه وره له وی ساز بکه یڼ..

سهره تا به شوفل شانو په کمان دروستکړدو دواتر له رادیو بانگه وازی ناهاڼگه که مان بلاو کړده وه و راماڼگه یاند که له ده شتی سورداش ناهاڼگه که ده کړیت و به خه لکی کوردستانمان گوت مام جه لال و سرکردایه تی یه کیتی دینه نه و ناهاڼگه.. باوه پ بکه هه ر له رؤزی پیشووتره وه خه لک هاتنو خیمه یان هه لداو رؤزی ناهاڼگه که ش خه لکیکی زور زور کوښونه وه.. کاتیک من مام جه لال پیشکه شتی نه وه موو خه لکه کړد.. گوتم زیاتر له نیو ملیون که س ناماده بوونه، براده ران گوتیان نیو ملیون که س چیه، نه و جه ماوهره نریکه ی ملیونیکیش نه بیت.. ناهاڼگه که به شیوه یه ک بوو نه و ده شتی سورداشه پرېوو له خه لکی کوردستان و وه ک دهریایه ک و ابوو شه پوړلی ددها.

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د نرسه لان بايز له چاريتکمرتنيکی ميژوييل ◆

مه به سته که ش هم گه ياندنی بارودڅخی دانوستانه که بوو به
جه ماوه ری خه لکی کوردستان و هميش په يامیک بوو بو
حکومتي عیراق که خه لکی کوردستان به ده وری
شورپه که يانه وهن.

*** نهی مه سه لهی دوو باوله که ی مام جه لال چيپه که به توی
دابوون؟ ئایا هيچ له باره ی شته کانی ناو باوله که نه زانیت که تا
نیستا باس نه کرابیت؟**

— له و ماوه یه ی له ناوچه ی "سهرشیو" بووین، رۆژیک له سهر
داوای جه نابی مام جه لال چوو مه سهردانی و لای نیمه ش
شه په کان ورده ورده قورستر ده بوون.. کاتیک له سهردانه که م
گه پامه وه مام جه لال دوو باولی به من دان و گوتی: نرسه لان
نمه نه مانه ته لات و شتی منی تیدایه و لای تو نه بیت، مه گهر
مه رگی خوت نه گهرنا نه بی بیانپاریزی، چونکه هرچی
یاده وه ری و نوسنی من هیه له و دوو باوله دایه. منیش له گه ل
خوم هینانه وه و له ماله که ی خوم له بهرگه لو له ژیر خیمه که ی
خوم دامنان..

"هیرۆخان" یش گوتی منیش دیم.. "هیرۆخان" و دوو
پیشمه رگه و خوم و نه و چند پیشمه رگی له گه لم دابوون،
به پییان هاتینه وه سهرشیو.. "هیرۆخان ههفته یه ک تا ده پوژ
له سهرشیو لاما ن مایه وه.. له و ماوه یه دا له گه ل په خشان خان و

کاک يوسف زؤزانی و به کر پيرؤت زؤر به څوشيمان به سهربردو
نه و کات په څشان خانۍ څيزانیشم له وئې بوو. پاشی ماوهیه ک
ژماریه ک پیشمه رگه ی سکر تاریه تی مام جه لالیش هاتن بؤ
سهرشیو له وانه "مام نه حمه دی دادی و حاجی عوسمانی
کورداوه و مام سالحه رهشی مالومه" بوون. که هیروخان
له لاماڼ بوو چهند سهره یه کی څوشمان بؤ قه د پالی
شاخه کان و سهرچه م و کانیاوه کان کردو دواتر "هیروخان"
که پایه وه.

پاش ماوهیه ک که هیشتا باره گاگانمان له بهرگه لو به ته وای
جیگیر نه کردبوو، بروسکه یه کم بؤ هاتو داوایان لی کردین که
بؤکؤ بوونه وه ی سالانه ی سهر کردایه تی بچینه باليسان.
به ریکه وتین و دوو شه وو دوو رؤژ به پړوه بووین تا گه یشتینه
باليسان و له وئې کؤ بوونه وه ی سهر کردایه تیمان کرد. له ناو
کؤ بوونه وه که دا بووین هه والیک هاتو گوتیان حکومه تی عیراق
به ته مای په لاماردانی ناوچه ی سهرگه لوو بهرگه لووه. نه وکات
باره گای مه لېبندی سلیمانۍ و راگه یانندن له سهرگه لوو بهرگه لو
بوو، نه و سا کاک علی بچکؤل له وئې بهرپرسی مه لېبند بوو،
جگه له وان کاک مسته فا چاوپه شو کاک ئاوات عه بدولغه فورو
کاک شیخ داراو شیخ عه بدولکه ریمی شه ده له ش نه ندام مه لېبند
بوون.

به هر حال که هه واله که گه شت، مام جه لال له ناو
کۆبوونه وه که دا بانگی کردم و گوتی کوا باوله کانم؟ گوتم وه لا
له ماله وهن له بهرگه لو.. گوتی جا هه رچییه کیان لی به سهر بیټ
خۆت لی بهرپرسیاری. گوتم مام جه لال خۆ نه مه چیسه ی
توتن نییه، قه له میك نییه بۆ هه موو شوینیک له گه ل خۆمی
بگیرم.

که وای گوت خۆم له کۆبوونه وه که دزیه وه و چومه سهر
جیهازه که و هاوارم بۆ کاک "جه بار فه رمان" برد، نه و کات کاک
جه بار له هه له دن بهرپرسی ریخه راوی کۆمه له بوو.
هاورپییه تیشمان بۆ سهرده می زیندان ده که پایه وه که به یه که وه
زیندان کرابووین. گوتم کاک جه بار مه سه له یه کی ناوا هه یه و مام
جه لالیش پیی لی کردووم به که وشو ده لی ئه و شتانه م
ده ویته وه و شتیکیان لی به سهر بیټ تۆ خۆت بهرپرسیار
ده بی. گوتم به قوریانی چاوتم فریامکه وه.. کاک جه بار گوتی
هیچ نییه و خه مت نه بیټ.. دوای دوو رۆژو شه وان به
مه فره زه یه کدا باوله کانی پیگه یاندم و منیش یه کسه ر ته سلیمی
مام جه لال کردنه وه و به پیگه نینه وه گوتم مام جه لال جارێکی
دیکه من شتی جه نابت لای خۆم هه لئاگرم. ئیمه که چووینه
خه تی و ناوچه ی باليسان بۆ ماوه ی مانگیك له وئ ماینه وه
به هۆی مانه وه شمان ناردم په خشان خانی خیزان هات و مالی
ناوا بیټ "قاسم" عه زیزو وه عدییه ی خیزانی "له ماله که ی
خویان شوینیان بۆ کردینه وه و خویان چوونه شوینیک تر.

گوشاری سەر رێکخستنه کانی کۆمه لهی ره نجدهران و مه سه لهی کۆمپتهی هه رنمه کان

*مه به سټ له به ياننامې کؤمېټې ه رېښه کان چي بوو،
کي وچؤن نوسراو مه به سټان چي بوو؟
- به لي مه به سټان له به ياننامه که نه وه بوو که به براده راني
سه رکړدايه تي کؤمه له بلين دواي رويشتني نه وان چي
روويداوه... چونکه من که يو دواچار ماموستا جه عفر
عه بدولوا حيدم بيني، باسي چوونه نيرانی له گهل من نه کړد..
به لکو به مني گوت نيمه ده چينه سليمني و به رنامه يه ک
داده نيي و ده چينه وه شاخو له جيگايه ک خومان
حه شارده ده ين و به رنامه ي مقاوه مه ت داده نيي، به لام که من
چوومه لاي کاک نازاد ه ورراني له که رکوک و دواتر به يه که وه
چووينه سليمني بوم ده رکوت که نه وان "سه رکړدايه تي
کؤمه له" رويشتون و کوردستانيان به ره و نيران جي ه يشتووه !.
من نه مده زاني نه وان له نيران گراون يان حيان

◆ ژيانو څه بڼه پاتې شوې ده؟ د نړۍ په لاسونو کې چېرته پاتې شوې ده؟

به سه رها توه؟! بويه كه نيمه له دواي نه وان نه ركي
ريځستنمان گرتنه ستو، به يان نامه كه مان ده ر كړدو ويستم
بيگه يه نينه نه وان و پييان بلين نيمه نه و كاره مان كړدوه و
وه زعه كه ش خراپه ..

دواي روښتنمان بو ديوي نيران له سهر سنوور، كاك ناوات
نامه يه كي بو براده راني ناوشار " كاك نارام و كاك سالار"
نووسي و گوتي خو مان داوه ته ده ست قه ده ر "يان گال ديني
يان په مو". چونكه نيمه نازانين چيمان به سهر ديت.. نامه كي
به كا براي قاچا خچيدا نارده وه، كاك ناوات خوي كاره كي
ريځست، من نه مده زاني نه و په يوه ندييه چونه و چون نه و
كا برياه نامه كه ده بات.. كه له وديو گيراي.. به يان نامه كه مان
پيشتر دراند بوو.. چونكه چاره نووسمان ديار نه بوو! . بويه
نه مانتواني به يان نامه كي كوميته ي هريمه كاني نيمه بگه يينه
سه ر كړد ايه تي كومه له .

* نيوه وهك ريځستنې كومه له بو له سليماني نه مانه وه و
له گه ل هار پياني ديكه سه ر كړد ايه تي ريځستنه كانتان نه كړد؟
"راستي من كه نجيك بووم و له هه ولير چووبوومه سليماني،
هه وليريكي نارام و بي ته كه تولات، له "سليماني" له ناو
هار پياني كومه له مملانيكه توند هه بوو، به لام من نه و
بارود خه م پي هه زمنه كړاو له خو م رانه بيني له ناو نه و هه موو

◆ ژيانو خەباتى سياسى د. ئەرسلان بايز لەچارىڭكوتنىڭكى مېژويىلا ◆

مىللىتى ۋە تەڭە تولاتە دا ھەلېكەم، بە تايىبەت بە شىڭكى زۆرى ئەو ھاوپىيانەى ئەمناسىن پىشتەر بەرپىرسى مەن بوون لەوانە "كاك سالارو كاك ئارامو مەمەد قەرەداغى". بۆيە لە خۆم رانەدەيت دەرقتى ئەوانە بېم و پېم باشتەر بوو بچمە لای سەرکردايەتى ۋە لەگەل خۆشم كاك ئاۋات عەبدولغەفور بېم، چونكە كاك ئاۋاتىش لەگەل كاك ئارامو كاك سالارو ئەوانى تەرھاسۆز بوو.

*** ئەى دواتر كە سەرکردايەت يان بېنى، باسى كۆپۈنە ۋە كەى سەلىمانى ۋە بەياننامە كەتان بۆكردن؟ ھىچ كۆپىيەكى بەياننامە كەتان بۆ سەرکردايەتى برد؟**

— بەلى، نېمە لە خالى پۆلىسى "چەمپاراو" لە سەر سنورى كوردستانى رۆژھەلات گىراين ۋە بۆ بەيانىيەكەى سەت 8، بە پاسەۋانى دوو پۆلىسە ۋە بردىيانە "بلەكى" ۋە لەۋيۈە بۆ بانە، شەۋەكەى گۈزەينە ۋە بۆ سەربازگەيەك، يەكەمجار لەۋى زانىم كە پەتاتە بە پەلەكە ۋە دەخوړيت. دۋاى دووشەۋو دوو رۆژىك پەۋانەى زىندانى سەقزىان كىردىن. كەچۈين بىرادرەكانى دېكە لەۋى بوون، ھەندىكىيانم نە دەناسىن، پەيۋەندىم لەگەل "خالە شەھابى شېخ نوۋرى ۋە مامۇستا جەغفەر عەبدولواھىد" ھەبوو، ئەۋانېتر "كاك عومەرى سەيدەلى ۋە كاك فەرىدون عەبدولقادىرو كاك عەلى بېگۈل" بوون. مەن ئەۋانى دېكەم

لەنزىكەو نەدەناسىن، كاتىڭ چووينە ژوورەو گوتىيات: ئەرئ
وہ لالا ئەمە ھاورپىياننو باوہ شىيان بە كاك ئاواتدا كردو
تۆقە كىشىيان لەگەل من كرد.

دواتر خالە شەھابو مامۆستا جەغفەر عەبدولواھىدیش بۆ
بە خىرھاتنمان ھاتنو لەسەر بە تانىەك دانىشتىن، زىندانەكە
60-70 كەسى تىدابوو، لەوئ ئەو ھاورپىيانەى دىكەشم ناسىن،
راستى من كاك عەلى بچكۆلم ھەر نەدىبوو، كاك عومەرى سەيد
عەلىم ناسىيەو، چونكە پىشتەر لە گوندى "كىللو" سالى 1975
بىنىبووم، كاتىڭ لەمانگى 3دا شۆرش توشى كارەسات بوو،
گەنجىكى بارىكم بىنى ھەردەھاتو دەچوو، گوتيان ئەمە
عومەرى سەيد عەلى.. كاك فەرىدونىشم جارىڭ لە پىنجوئىن
لەپىشى سەيارەيەك بىنىى بوو.. بۆيە ئەم دوانەم بىر
دەھاتنەو، بەلام تىكەلاوئىم لەگەلئاندا نەبوو.

لەزىندانى سەقز لەبەر قەلەبالغى لەنزىك دەرگا شوئىنكىيان
بۆ كردمەو، ئەوان ھەموويان سەركردايەتى كۆمەلە بوونو
منىش تەنھا كادىرىڭ بووم.. كاتىڭ دانىشتىن لەگەل كاك ئاوات
ھەموو شتىكمان بۆ سەركردايەتى باسكردنو پىمان گوتن كە
لە كوردستان چى بوو و چى قەوماو و ئىمەش چۆن
ھاتووين.. دواتر من بەجيا ھەموو شتە نەپنىەكانم بۆ خالە
شەھابو مامۆستا جەغفەر باس كردو گوتم لە سلىمانى
مەملانىيەكى زۆر توند ھەيو گەلى زۆرىش ھەيو دەلئىن

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارپيکوننېکي ميژوييډا ◆

ده بوايه سه رکړدايه تي نه پړون و ليړه بميننه وه و مقاوه مه ت
بکه ن.. بويه منيش له نيو نه و هه موو ململانتيه دا نه گونجام و
به باشم زاني بيمه لای نيوه.. نه شمانزانی نيوه گراون،
وامانزانی نيوه ده ربازيوون.

ده رکړدنې به يان نامه که شمان له گه ل خاله شه هاب و هاوړپياني
تر باس کرد، گوتمان به يانه که شمان پي بوو، دراندمان.. به لام
نه و کات کي ده پيرسي کوميته ي هه ريمه کان چيه؟ کومه له روو
له شکست بوو.. براده ران روښتنبوون..

گیرانی سه رکړدایه تی کومه له له نیران و را ده ستکردنه وه یان به عیراق

*** نټوه له زیندانی سه قز گیران، چیتان به سه هات و
براده رانی دیکه تان له کوی دیتنه وه ؟**

— له زیندانی سه قز خاله شه هاب و نه وانی دیکه به دوو مانگ
حوکم درابوون و روژی 31-12-1975 سزا که یان ته و او
ده بوو. من و کاک ثاوات عه بدولغه فوریش چه ند جاريک به
که له پچه وه برابر وینه به ردهم دادگا. هه موو جاريکیش به ناو
خه لک و بازاپی سه قزیاندا ده بردين و که سیش نه یده زانی له سه ر
چی و بچی گیراوین؟ بو نټمه له پرووی ده روونیه وه زور ناخوش
بوو. کاری دادگا که وا ريکخرا به مانگيک حوکم دراين و
چاره نوس و دوسی که مان له گه ل هاورپيانی دیکه بوو به يه ک
چارنووس.

دادوه ره که لیسی پرسین بو هاتوون، گوتمان
راما کردووه. گوته ژماره يه کی دیکه ش بهر له نټوه هاتوون،
بویه کیشه که تان ده که م به يه ک. دواي مانگيک له 27/28-12-
1975 نټمه هر حه وتمان بو شاری سنه گوازاينه وه و له ویش
دواي دووسی روژ زیندانی شه وی 30/31-12-1975، بردنیاں بو

سەربازگەيەكى سوپاي ئىران و لەوئى ھەموو كەل و پەلئىكان
ليوەرگرتين و قەيتانى پىلاوھەكانىشيان ليكردينەو، ئەترسان
نەوھەك خۆمان بكوژين.. چونكە پىشتەر پىيان گوتبووين
رادەستى حكومەتى عىراققان ئەكەينەو! . شەوئىكيش لەو
سەربازگەيە ماينەو و دواتر لەگەل ئەفسەريك و چەند
سەربازيەك.. بەرەو عىراق كراينەو و ئىوارەكەي گەيشتینە
بنكەي پۆلىسى "بناوھسووتە" ي پىشتى پىنجوئىن، رادەستى
حكومەتى عىراق كراينەو و دواي چەند سەعاتيەكيش
ئەفسەريكى عەرەب نووسراوى راگواستنى بۆ كردين و رەوانەي
پىنجوئىنى كردين ئەو شەوھە 31-1-1976 بۆر.. دواي چەند رۆژيەك
بەسەر پەرشتى جىگري ئەمنى سلىمان لەپىنجوئىنەو بەرەو
سلىمانيان بردين.. لەوئى ليكۆليەوھيان لەگەل خالەشەھابو
مامۆستا جەغفەرو كاك فەريدون كرد، بەلام ئىمەيان بۆ
ليكۆليەوھە بانگ نەكرد. دواي چەند رۆژيەك بەسەرپەرشتى
"ملازم كەريم" ناويەك ئىمەيان برده ئەمنى عامەي بەغدادو
لەوئى زىندانى كراين.. كە چووين ھاوپىيانى دىكەش ھەموو
لەوئى بوون، لەوانە "جەبار فەرمان و عوسمانى نانەواو ئەنوەر
زۆراب و ئاسۆي شەيخ نورى و ھەمەي ميرزا سەعيدو كەمالى
ئەلەكەو سەعدون فەيلى و سەلام برزۆو د. جەميل و چوار پىنج
كريكارى كۆمپانىيەي پەلەوھەري ھەوليريشى لى بوون. برادەران

◆ ژيان و خەباتى سياسى د. ئىرسەلان بايز لە چارېتكە وتىڭى مېژىيىدا ◆

كە ئىمەيان بىنى تووشى سەرسوپمان و شۆك بوون.. چونكە وایان ئەزانى ئىمە دەرچووین و رزگارمان بوو.

*** ئايا ئۆو ھەر لە سجن بېرىارتان دابوو يەك كوتلە بن، يان لىكنزىكبوونتان شتىكى خۆرسك بوو؟**

— لە بارەى كوتلە و كوتلە كارى زىندان، كاتىك كە ئىمە لە زىندان بەربوون.. نامە يەكى جەنابى مام جەلال گەيشت.. كاك عومەرى سەيدەلى و كاك عەلى بچكۆل ھاتبوونە ھەولير و نامەكەيان ھىتابوو.. كاك جەبار ھەرمان و صبيحە خانى خىزانىشى لە ھەولير بوون.. لە مالى شەھىد جەعفەر عەبولواھىد ژورېكيان گرتبوو.. چونكە ئەوكات كاك جەبار لە دەواجن دامەزراوو.. رۆژىك پىيگوتم پىش ئەوھى بگەرپىيەوھ گوندى خۆتان كارېكم پىتە.. كە چوومە لای گوتى برادەران ھاتوون و نامەكەى مام جەلال ھاتووھ و داوا دەكات كە بېرپىنە شاخ و پەيوەندى بكەين.

ئەوسا كارەساتى ھەكارى رویداوو.. ژۆر لە سەركردەكانى يەكيتى شەھىد ببوون و گىرابون.. من جارى يەكەم بەتەما نەبووم بېرۆم.. دواتر كاتىك قسەم لەگەل پەخشانخان كرد راي وابوو بېرۆم.. پەخشان خۆى لە ھەلەجە مامۆستا بوو، پەيوەندىشى بە كۆمەلەوھ ھەبوو، بەرىدى كۆمەلەى دەبردو دەھىنا.. پىش ئەوھى من پەيوەندى بكەم.. كاك فەرىدون و

◆ ژيانو خېباتی سیاسي د نړسولان بايز له چاوپېښگوتنېکي مېړونيندا ◆

عومېری سېد علی و نه نوهر حه سېن و علی بچکۆل
په یوه نډیان به شاخووه کړدبوو.. من به که م جار له ریځگای
"بیوران" هوه چوومه شاخ و ره حمه تی کاک "حه میدی که ریم
شانه" هاوکاری کړدم و له ویی ولاغیکم گرتوو چوومه
ناوزه نگ.. نامه ی کاک "حاجی مه مۆم" پی بوو، نه و کات حاجی
مه مۆ به رپرسی کۆمیته ی کۆمه له بوو له هه ولیرو نامه که م بۆ
کاک نه وشيرون برد.

من که چوومه پېشمه رگایه تی.. جیا له براده رانی زیندان کاک
سالار عه زیم دهناسی، چونکه له کۆمه له دا به رپرسم
بوو.. له پووی خیزانی شه وه تی که لاویمان هه بوو.. چه نډین شه و
له مالیان مابوومه وه و دایکی و رووناک خانی خوشکی زۆر
خزمه تیان کړدووم.. زۆر سوپاسیان ده که م نه گهر
مابن.. حه تمه ن له وانه یه دایکی مردبیت.. له به غداش له گه ل کاک
سالار هه ر تی که لاو بووین..

له راستیدا که چوومه شاخ و پېشمه رگایه تی به پشنتیوانی
کاک سالار چووبووم، نه و کات کاک سالار نه ندای مه کته بی
سیاسی بوو، کاتیک چووم نه و له ویی نه بوو.. بۆیه دواتر چوومه
لای کاک نه وشيرون.. نه وانی تریش کاک مه لا به اختیار
پېشوازییه کی زۆر گهرمی لی کړدم و میوانداری کړدم.. زۆر چاوی
لیم بوو هه ر زووش بووین به براده ر.

* مه لا به ختیار ده لسی: له کاتي گیرانسی نیوه و راده سترکړنه وه تان به عیراق شه هید نارام گوتوویه تی: "من هاورئ شه هاب بناسم سهرمان به رز نه کاته وه، به لام ترسم له هندیکی دیکه هه یه! هه رواش ده رچوو! خوت نه زانی خاله شیهاب و هاورئکانی له سیداره دران و نیوه و هاورئکانی تریش" عومری سید علی + فهریدون عه بدولقادر،.. تاد " نازاد کران تایا نه و گومانه ی شه هید نارام هه پیوه له سهر زاری مه لا به ختیار مه به سستی نیوه بووه یان که سانیکی دیکه ۹! ... "کتیپی نازاد هه ورامی، ۲۱: ۲۱".

— مه سه له ی هه لویستی براده رانی سهرکړدایه تی له زیندان، من بؤ میژوو ده یلیم، هر هه موویان قاره مان بوون.. قاره مانه هه ره گه وره که ش که له هه موویان زیاتر نه شکه نجه درا، مامؤستا "جه عفر عه بدولواحید" بوو.. کاتیک نه شکه نجه یان دده له سهر ده ست و پیّ ده پویشت و ده هاته وه.. خاله شه هابی شیخ نوریش به راستی قاره مان بوو.. شه وی واهه بوو تا به یانی خاله شه هابیان ده بریدو نه یان ده هیئایه وه و هر نه شکه نجه یان نه دا، له پرووی ده روونی وه گوشاریان ده خسته سهر.. مامؤستا جه عفر که ده هاته وه ژووره ته نهاکه ی خوی.. ده رگایان بؤ ده کرده وه نه و جا خواردنیان بؤ داده نان چونکه نه یده توانی هه سستیته پیوه و له په نجه ره که وه خواردن و هریگریټ.. له گه لّ نه وه شدا مامؤستا جه عفر له قاره مانیتی خوی نه ده هاته

خواره وه.. هه موو هاو پێیانی سه رکردایه تی سجن قاره مانى
 بیۆینه بوون.. قاره مانیتیان مه گهر به داسستان
 بگێردیتته وه.. له ژێر نه وه موو گوشارو نه شکه نجه دانه شدا یه ک
 که سیان قسه یه کی نه درکاند.

به هۆی خوڤاگری نه و براده رانه ی سنجیشه وه بوو
 ریکخستنه کانمان پارێزراو بوون، به لام خاله شه هاب وه ک
 سکر تیری کۆمه له بووه قوریانی.. خاله شه هاب خۆی
 گوتی.. "من به رپرسی نه وانه م.. گوتی ئیمه ریکخستنه
 نییه.. کۆبوونه ی حزییمان نه کردوه و پاره و ئابوونه شمان
 نه داوه، نه م سێ شته ش مه رجی ریکخستن و نه وه شمان
 نه کردوه.. به لام من به رپرسی نه و گه نجانهم و نه وانه هه مویان
 مندال و گه نجن و من له هه مویان گه وره ترم، من رینماییم
 کردوون.. من بۆ خۆینه واری و روشنبیری رینمایم کردوون و
 هه چی تر."

نه نوهر زۆرابیش.. ده مانچه یه کی پێگه را بوو.. مامۆستا
 جه عفریش سه فه ری چوونه ده ره وه ی عیراقی لی ئاشکرا
 بوو.. بۆیه نه و سییه یان بوونه قوریانی رێگای خه بات و
 کوردایه تی و له سێداره دران، یادیان هه تا هه تایه له وێژدان و
 میژووی کوردایه تیدا به زیندوویی ده مینیتته وه.. به لام به راستی
 مامۆستا جه عفر عه بدولوا حید یه که م قاره مانى نه و زیندانه
 بوو.. هه رکاتیک که له نه شکه نجه دان ده یان نه ینایه وه.. بۆ

◆ ژيان و خباتی سیاسی د نمره لان بايز له چارېټکمرټنېکې مېژويږي ◆

نوهی وړه ی ئیمه نه پوځیت به دهنګیکی خوشو به رزگورانې
"عه بدلولوهاب" ی بؤ ده کوتین، ده یویست هه ست به و هه موو
نازاره ی نه که ین.

هر که سیګ قسه ی وای کردبیت هه لّی کردووه .. ریزي
نؤرم بؤ کاک نارام هه یه، پیاویکی قاره مان و شه هیدیکی
گه وړه یه له لام .. به لام دلنّیام کاک نارام قسه ی وای
نه کردووه .. چونکه هه رحه وت سه کرده که ی کومه لّه نؤر
قاره مان بوون، با کاک به ختیارو هه رکه سیګی دیکه ش یه ک
به لّگه بینیت که واه و حه وت که سه یه ک قسه یان له سه ر هه ر
که سیګ و هاورپیه کی کومه لّه کردبیت و ریګخستننیکیان ناشکرا
کردبیت .. یان نه ینیه کیان درکاندبیت. به شی نؤری نه و
براده رانه ئیستا ماون .. به لام نه و قسانه بؤ شکاندنی براده رانی
سجن ده کران و هه ر هه مان نه فسیه وت و ململانئ شاخه له سه ری
به رده وامن. من خؤم نه مبیستوه کاک نارام رؤژیک له رؤژان
باسی نه و ه ی کردبیت.

* پیتانویه دواى شهیدبوونى نارام، مه لابه ختیار پیواوبوبیت
شوینگره وه یه تی و ئیوه ش وه ک گروپی سجن پشخیوانی کاک
نه و شیروانتان کردووه و به مه ش جیگاتان به کاک به ختیار
له فکر دوه له وه ی بییت به سکر تیږی کومه لّه ؟

- من نه مزانیوو هېچ کاتیک کاک مه لا بهختیار به پرېرسی
یه که می کۆمه له بووبیت، یان خۆی به و ناوه ناوزه د کردبیت
کاک سالار له پیش مه لا بهختیار وه بوو.. چونکه کاک سالار
نه ندامی ناوه ندی کۆمه له و نه ندامی مه کته بی سیاسی بوو،
به لام کاک مه لا بهختیار نه ندامی ناوه ندی کۆمه له و ته نها
نه ندامی سه رکردایه تی یه کیتی بوو.. نه ندامی مه کته بی سیاسی
نه بوو.. به لام پیاوړکی مه ل سوړاوو وریاو تیکۆشه ر بوو.. خوا
مه ل تاگرئ فەرمانده یه کی سه ربازی نازاو ماندووش بوو.. من که
له شاخیش بووم له گه ل کاک مه لا بهختیار هر تیکه ل بووین.

* تۆ که ی کاک نارامت ناسیوه و بینیوه ؟

- من له زووه وه کاک نارام دهناسی، له دوو شوین ئیشمان
به یه که وه کردووه.. یه که میان له رۆژنامه ی "هاوکاری" چونکه
کاک نارام له رۆژنامه ی هاوکاری گۆشه یه کی هه بوو، منیش که
له به غداد بووم و خویندکار بووم، له رۆژنامه دا کارم
ده کرد.. به لام کاک نارام له وئ برا گه وړه و مامۆستام بوو.

هه روه ها جاری دووه م، له پیشمه رگایه تی سه رده می
شوړشی نه یلول له 1974-1975 کاک نارام بینیوه، نه و کات
هه ردو کمان نه ندامی کۆمیته ی ریکخستنه کانی کۆمه له بووین
له چۆمانی باله کایه تی و کاک جه میل ره نجبه ر به پرېرسی
کۆمیته که بوو.. خاله شه هابیش سه رپه رشتی ده کردین.

*** سره تاي ټيکچوونی په يوه ندي ټړو کاک نه وشيرون چی
بوو، که ی ده ستي پيکړد؟**

- کاک نه وشيرون پياوړکی قسه ره قو رووشکين بوو، من
تا شه ش، حوت مانگيکيش هر له کاک نه وشيرون نزيک
بووم و دوور به دووری په يوه نديم له گال مام جه لال هه بوو.
به لام دواتر ورده ورده.. به لای مام جه لالدا شکامه وه.. کاتيک
کاک نه وشيرون کاره که ی وابينی، دڅه که ی زړ پي ناخوش
بوو.. تا نه و دوايپانه ش به رده وام گله یی ليده کردم و ده يگوت:
کوری باش تو له خواره وه پيشمه رگه بووی، من توم هينايه
رادیو کاره که م راده ست کردی.. پشتيوانيم کردی و حورمه تم
گرتی و نه مپشت له خواره وه بيت که له وانه بوو شه هيد
بووبايت، که چی تو چوويته لایه کی ديکه وه.

تا رږزی جيا بوونه وه شی کاک نه وشيرون برای گه وره و
ليپرسراوم بوو. هه ميشه ش نوم به براگه وره و به رپرسی خوم
ده زانی، به لام نه و منی قه بول نه بوو.

به لام من ئيستاش له تيکه لاوييم له گال مام جه لال په شيمان
نيم، به لي زړجار گرځی که وتوته نيوان مام جه لال و به نده،
جاری واش هه بوو نه و زوير ده بوو، هه ندي جاريش من
ناره حه ت ده بووم.. به لام ئيستاش که له نيو گوره که يدايه، هر

◆ ژيانو خېباتی سیاسي د. نرسه لان بايز له چارې ټکرتيکي ميژورينا ◆

لای من له سه رووی هه موو نه ندامانی مه کته بی سیاسی و
سه رکردایه تیه وهیه .. چونکه مام جلال سیمبولی خه بات و
کوردایه تی بوو، که سایه تیه کی گه وره ی کوردو ناوچه که و
جیهانیش بوو .. من له گه ل نه ویشدا له سیاسیه تکردن خوشحال
بووم .

کونفرانسه کانی کومه له و کیشه کانی

*** ده کړی شتيك له باره ی کونفرانسی کومه له له "مالیموس"
بلیتیت؟ به تاییه ت وهك نه وهی باسی لیوه ده کړیت
کونفرانسیکی بی کیشه و بیسه نه بووه؟**

- نه وسا که باره گامان له توژه له و ناوزه نگ بوو، یه که مین
کونفرانسی کومه له ی ره نجه ران له "مالیموس" به ستره،
پیده چوو ناوی "مالیموس" ناویکی یونانی بیت، ناوچه که
ده که و ته نزيك گوندی "کانی زهره" و نه و دیوی سنوری
کوردستانی روه لات. شوینه که ی زور سهخت بوو، بۆ
توپباران و بۆمبارانیش زور سهلامهت بوو .. بۆیه ش
کونفرانسه که له وی دانرابوو تاوه کو حکومتی عیراق شوینه که

◆ ژيانو خەباتى سياسى د. نەرسەلان بايز لە چارېتيكەرتنيكي ميژويينا ◆

نەدۆزيتەو و دەستی پېتەگات. لە کۆنفرانسە کەدا کاک نەوشیروان و نەنوەر حەسەن و خولە کۆمەلە و ئازاد ھەورامی و بەندە "نەرسەلان باييز" لە ژیر سەرپەرشتی کاک نەوشیروان بووین بە سەرپەرشتیاری بەرپەرستى کۆنفرانس. لە کۆنفرانسە کەدا گفتوگۆی ژۆر قورس و درێژدادپارنە کران و مشتومرێکی زۆریشی لە نیو ئەندامانی کۆنفرانسدا نایەو. مەلەکان لە نیوان گروپی زیندان بە پشتیوانی کاک نەوشیروان و گروپە کە "کاک مەلە بەختیارو کاک سالار عەزیزو مامۆستا جەعفەر" بوون. ئەوان بە خۆیان دەگوت کۆمیتەى ھەریمەکان.

لێرەو دەمەوێ شتیکیش بۆ میژوو باس بکەم، ئێستا کاک مەلە بەختیارو کاک سالارو ئەوان وای نیشان دەدەن ئەوان کۆمیتەى ھەریمەکانیان دروست کردوو ھەر ئەوانیش خواوەنین. بەلام راستیە کەى وانییە؟! چونکە کاتى خۆی کۆمیتەى ھەریمەکان لەسەر دەستی "ئەحسان کەرکوکى" ئەبوشەھابو ئازاد ھەورامی و عوسمانى نانەواو من" دروست بوو. کاتی کە مامۆستا "جەعفەر عەبدولواھید" ئەمرى گرتنى دەرکراو دواتر رویشت، پێش رویشتنە کەى من لە خانوویکی بچووکى قور لە گەرەکی بیرژيانى شارى ھەولێر بۆ دواجار بینیم، من لەریگای "نەرمین خان" ھەو چومە لای و پێى گوتم "تۆ" لەمەدا سەرپەرشتى رێکخستنه کانی کۆمەلە لە

هەولير دەكەيت و دواتر ئيمە خەبەرت دەدەينى تۆچى دەكەيت و ئيمەش دەچينە كۆي؟

كاتىك ئەمرى گرتنى منيش دەرچوو، بۆ خۆشاردنە وەم چومە لای كاك ئازاد هەورامى لەگەرەكى ئيسكانى شارى كەركوك و هەفتە يەك لای مامە وەو دواتر بە يەكە وە چوينە شارى سليمانى.. كاك ئازاد هەورامى ئەوكات بەرپرسى كەركوك بوو، من بەرپرسى هەولير بووم و عوسمانى نانە واش بەرپرسى سليمانى بوو.. ئيمە هەرسىكمان بەسەرپەرشتى ئەبو شەهاب لەسليمانى كۆبووينە وە، چونكە ئەبو شەهاب لەپرووى تەمەن و پلەى حيزبى هەم لە ئيمە گەرەتربوو هەميش بەتواناتر بوو. نەشمان ئەزانى چى بكەين.. چونكە ئيمە نەسەرکردايەتى بووين و نە دەسەلاتى سەرکردايەتیشمان هەبوو.. ويستمان بەياننامە يەك دەربەكەين و لەرێگە يە وە وەرەى برادەر انمان بەرز بكەينە وە و مەعنە و يەت بە ھاورىيانى رېكخستنى كۆمەلە بەدەينە وە و ئوميدىيان پى بېخشينە وە، چونكە بارودۆخە كە دواى خۆشاردنە وە و گرتنى ھاورىيانى كۆمەلە زۆر شلە ژابوو.. بەياننامە كە مان نووسى.. گوتمان بەناوى چيە وە بىت، ئيمە ھەريەكە مان بەرپرسى كۆميتەى شارىك بووين "ھەولير- سليمانى- كەركوك".. بۆيە گوتمان با بەيانەكە مان بەناوى "كۆميتەى ھەريەكە" بىت و وا بلاوبكرىتە وە. بەياننامەكە مان بەناوى "لېموندوزى" نووسى و من و ئاوات

• ژيان و خېلې سياسي د نړسې لان پايز له چارې كړوكي ميژيږيږي •

عه بدولغه فوور ويستمان بيگه يه نينه دهستي براده راني خوځمان له و ديوي نيران.. به لام كه نيمه گيرايڼ، به يان نامه كه مان دراند.. نيس تاش كاك نوحسان كه ركوكي و عوسماني نانه وا ماون بو شاهيدي نه وه ي كه وا نيمه ناوي كوميتي ه هر يمه كانمان داناهه.

دواي نيمه نه و براده رانه ي نه وساو نيس تاش خوځيان به خاوه ني ناوي كوميتي ه هر يمه كان ده زانن، "كاك مه لا به ختياو كاك سالارو ماموستا جه عفر" به هه مان ناو شتيكي وايان ده ركردو مه سه له كه يان كرد به هي خوځيان.. به هه رحال نه وه راستي مه سه له كه يه و بو نه وه ي كرديشيان به هي خوځيان گهرديان نازا بيت.

*كه ي بويي به نه ندامي سه ركردايه تي؟

- له كو نفرانسي "ماليموس" كاتي ك هه لېژاردن بو سه ركردايه تي كرا، سه ره تا ته نها سي كه س ده رچوون و "من و كاك نازاد هه وارميش" به يه ده كي سه ركردايه تي ده رچووين. به لام دواتر له بهر گرزي و مملاني نتي نيوان دوو گروهه كه ي نيو كومه له هه لېژاردن بو نه واني ديكه نه كراو هه روزيان لي هينا، بويه "كاك نازاد هه ورامي و من له سالي 1982 مه حسابي نه ندامي سه ركردايه تيمان بو كرا. نه وه بوو من له هه موو كو بوونه وه كاني سه ركردايه تي و مه كته بي سياسي يه كي تي

نيشتماني کوردستان له ناوړه ننگ به شدار ده بووم.. ته نانه ت
جاري کيان و له يه کيک له کږبونه وه کانداس باس له وه کرا که و
مه کتېبي سياسي پيويستي به هه فالتيکي تر هه يه، مام جه لال
پيشناري به نده ي کردو گوتي من پيم باشه نرسه لان بايز
بيپته نندامي مه کتېبي سياسي.. من وه لالم دايه وه گوتم مام
جه لال من ناتوانم بيمه نندامي مه کتېبي سياسي.. له
کږبونه وه که دا مام جه لال هيچي نه گوت، دواي کږبونه وه که
مام جه لال گوتي وهره ده چين له مال وه به يه که وه نان
ده خوښ، به يني مالي مام جه لال و باره گاي مه کتېبي سياسي
له ناوړه ننگ سي سده مه تريک ده بوو، له و ماو هيه دا مام جه لال
به توندي قسه ي کردو ليم توپه بوو، دواي که چوپنه مال وه و
دانېشتين.. من گوتم جا مه جالي قسه کردن بؤ منيش هه يه..
گوتي.. نا. به لام گوتيشي چون ده بي من پيشنيارت بکه م بؤ
مه کتېبي سياسي و توره تي بکه يته وه؟! گوتم مام جه لال
له لاي من مه کتېبي سياسي ده زگايه کي زور زور گه وره يه و
سه رکردايه تي شورش هر له زاخو وه تا خانه قين ده کا، من
نيستا له خو م رانابينم و ناشمه وي وه هه نديک له برده راني
ديکه بمو که فائتم نه بي و شايسته ي نه و شوينه نه بم.. جاري
ليمگه پي خو م پي بگه يه نم و خو م دروست ده که م و دواي چنه د
ساليکي تر نه و جا نه بيمه نندامي مه کتېبي سياسي. که وام
گوت مام جه لال هيچ قسه يه کي ديکه ي نه کرد.. دياربوو

◆ ژيان و خەباتی سیاسی د. نەرسە لان بايز لە چارپێكەوتنێكی مێژوویییدا ◆

قەناعەتی بە قەسەكەى من هات. من بپروام وابوو، نابێ هەموو كەس بە ئاسانی ببێتە ئەندامى مەكتەبى سیاسى یەكێتى نیشتمانی كوردستان و سەرکردایەتى شوێنیشكەى گەورەى میللهتى كورد بكات.

*** راستە ئەلێن كاك نەوشیروان ویستوو یەتى ناوی "هاوێر" ی كچتان بنیّت كۆنفرانس؟**

— بەلێ راستە، كاتێك كۆنفرانسی كۆمەڵە لە "مالیمۆس" ی گوندی كانی زەردی كوردستانی رۆژەلات بەسترا.. من ئەو كات بەشێك بووم لە لیژنەى سەرپەرشتی كۆنفرانسەكە كە پێكهااتبوون لە "شەهید ئازاد هەورامی و ئەنوەر حەسەن و خولە كۆمەڵە و من" بە سەرپەرشتی كاك نەوشیروان..

لە پێر كاك نەوشیروان گوتی وەرە، خەبەرەم بۆ هاتوو، دەلێن پەخشەن نەخۆشەو كچێكتان بوو، پێمباشە بچیه وە لای و لە كۆنفرانسیشدا خەبەرەكەى راگەیاندا گوتی ئەو مالى نەرسە لان كچێكیان بوو و ناویشمان ناوێ كۆنفرانس، دنیا بەرەو شەو دەچوو، مۆلەتم وەرگرتوو لە گەڵ دوو پێشمەرگەدا گەپامە وە ماله وە.. كە دەرگام كردە وە بینیم پەخشەن وەك خۆیهتى.. منیش پێكەنیم وە پەسام.. پەخشەن گوتی ها چیبوو.. گووتم وەللا پێیان گوتم كچێكتان بوو بۆیه هاتومە تەو.. گووتی وەللا وەك خۆم وە دەبینی! ئێتر گەپامە وە كۆنفرانس و بەكاك نەوشیروانم گوت خەبەرەكە

وانه بېوه، به لام ده موي په خشان بنيرمه تاران، چونکه وه زعي زور باش نييه، مالي تاواييت ره زامه ندي ده ربړي و په خشانمان له گال "نرمين" که پيشمه رگه په کی ناوه ندي راگه ياندن بوو، کچيکی زورباش بوو نارده تاران، .. دواي بيست روژيکيش تاوه کو کونفرانس ته واو بوو، نه و جا موله تم وه رگرت و چوومه لای په خشان و هيشتاش منداله که مان هر نه بېوو، له وي لای په خشان مامه وه تا که که مان بوو، هينامانه وه بو ناوزه نگ.

دواي چنه د روژيک من له گال کاک حه مه توفيق به نوينه رايه تي کاک نه وشي روان و کومه له به نه رکي گه ياندني سه ره نجامي کونفرانس و روونکردنه وه ي سياسي کومه له بو حزيي ديمکرات و کومه له ي کوردستاني روژه لات چووينه سه فو رو بارودوخي کونفرانسه که مان بو باسکردن.

دواتر که هاتمه وه، گوتم په خشان کوا منداله که مان، گووتي له ريگه ي کاک مه لا به ختیارو روناك خاني خيزانيه وه ناردمانه وه بو سليمني.. چونکه خوت نه زاني ليړه به خپوکردني قورسه و را که پاكي زوري تيډايه .. پيشتر ناومان نابوو "بيړي" چونکه کاتي کونفرانسه که هيشتا له دايک نه بېوو، ناوه که ش به سه ر چوو.. گو تي ناويشمان ناوه "هاویر" و کاک به ختیار ناوه که ي گوريو ه بو "هاویر"، منيش ده مزاني هاویر به مانای ليک جياکردنه وه ي به رخ له مه پان ديټ و.. کاک به ختياريش هر به و

◆ ژيان و خېباتى سياسى د نمرسلان بايز له چارېتکوننېکې مېژوييلا. —◆

مه به سته ناوى نابوو.. چونکه کچکېيان له نيمه هاوړ کړدېوو،
ناردېوويانه سليمانى..

به لام چوَن ناردنه وه يه ک، به پشتمى ولاغ له ناوه نگه وه
تاوه کو قه لادزى، هاوړى رووناک شيخ جه ناب بردېوويه وه و
سو پاسى ده که ين.. له سليمانيش تاوه کو خوى ناشکرا نه بيت و
نه زانن نه وه منالى نيمه يه، مندا له که ي باش مه لوتکه کړدېوو،
چوېووه پيش مالى شيخ جه لال له توى مه ليک و له بهر ده رگا
داينابوو، زهنگى ليدابوو، له دووره وهش به نيشارهت به و
که سه ي گوتېوو که ده رگا که ي کړدېووه، نه وه مندالى نه وانه و
رويشتېوو.. تا نه زانن کى هينايه تى.. نه وانيش که سه يرى
منداله که يان کړدېوو زانيوويان مندالى نيمه يه.. "هاوړ"
تاوه کو پولى سى و چوارى سه ره تايش هر له مالى نه وان
په روه ده دېوو، مالىان ناوابيت بويان په روه رده کړدين..
نيستاش "هاوړ" نور هوگرى "په رى" خوشکى په خشانه و
که وره دېوو و خاوهنى مال و خيزانى خو په تى.

كىشەى بائەكانى كۆمەئەو جىبابوونەوہى ئالای شۆرش

*** ئايا لە ناو كۆنفرانسى كۆمەئە لە مېرگەپان، يەكسەر ئالای
شۆرش لە يەكپىتى جىبابوونەوہ؟**

-كاتىڭ كۆنفرانسى سىيەمى كۆمەئە لە سالى 1984 لە
"مېرگەپان" گىرا، ناكوكى كەوتە نىوان كاك نەوشىروان و كاك
مەلابەختىار، بەشىڭ لە سەر كىردايەتى و كادىرەكانى كۆمەئە
لە لاين كاك نەوشىروانەوہ بەوہ تۆمەتبار كران كەوا لە ژيەرەوہ
رېڭخستىيان ھەيەو بلاوكراوہو پەخشنامە بلاودەكەنەوہو
چەندىن بەلگەشيان بۆ كۆنفرانس خستىنەپو، گوتيان ئەوانە
دەيانەوېت لە ناو كۆمەئە رېڭخستى جىا دروست بكن...بەو
شىۋەيە توندىيەكە زياتر بوو... لە ئەنجامدا بووہ ھۆى ئەوہى
كاك مەلابەختىار لە گەل ژمارەيەك لەو كادىرانەى دەورەبەرى
خۆى كە پشتىوانيان لە خۆى و كاك سالارو مامۇستا جەغفەر
دەكرد لە كۆنفرانسەكە چوونە دەرەوہ، دواتر خەلگى دىكە
كەوتنە بەينيان و سەرنجام ئاشتىيان كىردنەوہو ھىنانيانەوہ نىو
كۆنفرانسەكە.

لە راستىدا ئەو ئاشتەوايىيەى دروست بوو، ئاشتەوايىيەكى
فشۆل بوو، راستە كاك مەلابەختىار بە سەر كىردايەتى كۆمەئە

هه لېږدرايه وه، به لام دواي کونفرانسسه که ناکوکيه کان ته شه نه يان کرده وه و نه توانرا چاره سهری نه و ناکوکيه انه بکريت که هه بوون. بويه کاک مه لا به ختیارو کاک سالار عه زيزو ماموستا جه عفه رو ژماره يه کيش له کاديراني دیکه که هه نديکيان سهر کردايه تی بوون و هه نديکيشيان کادير بوون.. له گه ليان رویشتن.. له وانه "کاک عيماد نه حمه دو ماموستا پشکوو شيخ عه لی و حاجی مه مو" عه باس "به گه ل ناراسته ی کاک مه لا به ختیار که وتن. کاک مه لا به ختیار به خوی و نه و براده رانه وه به ره و ناوچه ی قهره داغ چوون.

دواي نه و رووداوه، سهر کردايه تی به کيتی به ره زامه ندي مام جه لال، برپاريان له سهر دان و ده ستپيشخه ريان کردو هيژيان بو گرتنيان ناماده کرد.. نه و برپاره ش بو نه وه بوو تاوه کو نه و گروه زياني زياتر به يه کيتی و کومه له نه گه يه نن. بو نه و مه به سته هيژيکی گه وره به فرمانده یی جه بار فرمان کوکرايه وه و فرمانده کانی دیکه ش له وانه شه هيد شه وکه تی حاجی موشيرو شه هيد غه ريب هه له دنی فرمانده یی هيژه که يان کردو بو چه ککردن و گرتنی نه و گروه به ره و ناوچه ی قهره داغ به پيکه وتن.

له وی کاک مه لا به ختیاريان گرتو چه کيان کردو به زيندانی برديانه وه بو سهر کردايه تی به کيتی نيشماني کوردستان. دواتر له کونفرانسی کومه له له بهرگه لو که 63 که س ناماده بوون،

ته نها يه ک کهس نه بيټ که عه بدوللا توفيق بوو، هه موويان واژويان له سهر له سيډاره دانی کاک مه لابه ختیار کرد.

*** دواي جيا بوونه وهی ئالای شوپش و دواتر کوټايی پيټه نانيان، کاتيک کاک به ختیار گيراو برياری گولله بارنکردنی به سهردا درا، تر واژوی نه و برياره ت کرد؟**

—من زور له مام جه لال نزيك بووم، تا واييها ت بوومه کورې ماله که ی نه و، مام جه لالیش له مال نه بایه، هه رده چووم و سهر دانی هيروخانم ده کرد، نه وکات هيروخان جارچاره چيرؤکی نه نووسی، چه ندين جار گفتوگوي نه ده بی له نيوانماندا ده بوو، دواتر هيروخان وازی له و کاره ی هينا..

له کاتي جيا بوونه وهی ئالای شوپش و کاک مه لابه ختیار من بئ گومان له لايه نی مام جه لال و کاک نه وشيروان بووم.. دزی ئالای شوپش بووم و چه ندين وتاری تونديشم له دژيان نووسين.. کاتيکيش کونفرانسی کومه له له باره ی تاوتويکردنی سهر کردايه تی يه کيتی و شوپش و جيا بوونه وهی ئالای شوپش به ستر، و اېزانم 63 کهس بووين، هه موومان واژوی برياری گولله بارنکردنی مه لابه ختیارمان کرد، به ئی منيش واژوم کرد.. بيگومان نه مهش له ژير گوشارو کاريگه ری کاک نه وشيرواندا بوو.. ته نها يه ک کهس برياره که ی واژو نه کرد، نه ويش "عه بدوللا توفيق" بوو، گوتی من واژوی ناکم، چونکه

◆ ژيان و خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټکمرتنېکې میټورینا

مه لا به ختیار پیاوړېکی ماندووه و ټیکۆشه ره، له بهر نه وه حق نییه بیکورین.. به لام دواتر مام جه لال گوتی نه و بریاره تان به من بسپړن من جیبه جیټی ده کم.. بویه مام جه لال کیسه که ی کرد به هی خوئی و مه لا به ختیار لای خوئی زیندانی کرد، نه مه شی بؤ نه وه بوو جیبه جیټی نه کات!.

به لام مه لا به ختیار پیاوړېکی بی وه فایه به رامبه ر "عه بدوللا توفیق"، چونکه ده بوو تاجی ئالتوونی له سهری "عه بدوللا توفیق" بنیت، چونکه که سهردانی خوئی و ماله وه یان ده کم ده بینم خوئی و منداله کانی زور بیتان و هه میسه هه ست به وه ده کم که کاک مه لا به ختیار له به رامبه ریان چهند بی وه فایه!.

*** مام جه لال رابه ری شوپشی نوئی بوو.. هه موو ده سه لاتیکیشی هه بوو، کاتیک "مه لا به ختیار و نه وانی دیکه" بی منه تیان به رامبه ری نیشان نه دا.. مام چ هه لویستیکی هه بوو؟**

- هه لویستی مام جه لال به رامبه ر هه موو پیشهاته کان هاوسه نګانه بوو به رامبه ر گروهه که ی کاک به ختیار و کاک سالاریش هه ر و ابوو.. له لایه ک مام جه لال براګه وره و رابه ری شوپشی نوئی بوو راسته، له لایه کی دیکه شه وه پیکهاته ی یه کیټی که سی بال بوو "کۆمه له ی مارکسیستی توندپوه،

◆ ژيان و خېباتي سياسي د. نرسته لان بايز لچاريتكوتنيتكي ميژوييدا ◆

خه تي گشتي و بزوتنه وهی سؤسیالیست دیموکرات "بوون،
بوچوونی جیاوازیشیان هه بوو، بویه مام جه لال هه میشه
هه ولیده دا پارسه نگو هاوسه نگی رابگریت.

به لئی، زورجار ناکوکی ده که و ته نیوان مام جه لال و نه و
گروپه وه نه دی جار نامه و نامه کاری توندیشیان له نیواندا
ده بوو، مام جه لال له گه ل کاک نه وشيروانیش ناکوکی لی په یدا
ده بوو، به لام له نه نجامدا هه میشه مام جه لال پشتیوانی له کاک
نه وشيروان ده کرد له به رامبه ر گروپه که ی کاک سالارو کاک
به ختیارو ماموستا جه عفه رو نه وانی دیکه. نه و پارسه نگو
هاوسنکی راگرتنه ی مام جه لال بو شورش و یه کگرتووی
یه کیتی زور گرنګ بوو.

*** تاپا دواي بهرپوونی مه لا به ختیار، نالای شورش هه روه ک
خوی مایه وه؟**

— به لئی، نالای شورش له دواي گرتنی مه لا به ختیاریش هه ر
به رده ام بوون و به سه رکردایه تی کاک سالار عه زیزو کاک عیماد
نه حمه د، باره گاګانیان بردنه وه بو دیوی کوردستانی
روژه لاتو له گوندی زئوی جیګیر بوون.. جار جاره ش به یان و
بلاوکراوه ی توندییان درئی نیمه دهرده کردن..

***كاتێك ئالای شۆڤش له ئێران بوون هیچ پەيوەندییەکیان
بە "پارتی دیموکراتی کوردستان" هەهەبوو؟ یان هیچ
هاوکارییان لێ وەرەگرتن؟**

—بەلێ، پەيوەندییان لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان
زۆریش باش بوو.. دواتریش کە کاک مەلا بەختیار لە زیندان
ئازادکرا چوو هەناوچەی شۆڤو نەغەدە دانیشتم و لەوێ لەگەڵ
برادەرەکانی خۆی خەریکی رێکخستنهوهی ئالای شۆڤش
بوون، بەلام لەناوخواياندا ناکۆکی توندیان هەبوو، بە تايبەت
لەنیوان کاک مەلابەختیارو کاک سالار عەزیزو کاک عیصاد
نەحمەد.. دواتر بیرۆکەی ئەو هیان لادروست بوو کە وەك
رێکخواویکی چەپی بچووک ناتوانن هیچ کاریگەرییەکیان لەسەر
پووداوهکان هەبێت، بۆیە بیرۆکەی ئەو لای هەندیکیان
دروست بوو کەوا بێنەوه نێو حزبی دایک و پەيوەندییان بە
یەکییتی نیشتمانی کوردستانهوه کردەوه.

من لەو بارهیهشهوه لەگەڵ هەندێک لە سەرکردایەتی ئالای
شۆڤش پەيوەندیم دروست کردبوو، بوشمە نێوه‌ندگیر لەنیوان
ئەوان و مام جەلال و تەنانەت هەندیکیانم بە نهێنی بینی و
بەسەیارهی خۆم لە ورمی و نەغەدەو شۆڤو بۆ لای مام جەلال
لە قاسمەرەش بردن و لەوێ رێککەوتنیکی نهێنی لەنیوان ئەو
سەرکردانەو مام جەلال دروست بوو.. دواي پاپەڕینیش کە
گەڕاینه‌وه بۆ کوردستانی خۆمان، ئەوان بەتێکڕایی بریاریاندا

• ژيان و خهباتی سیاسی د. نوسه لان بايز له چارې ټكنوونكې مېړه وييدا •

بچنه نيو حزبى زه حمه تكيښانى كوردستان.. به لام پاش
ماوه يه ك له وېش نه گونحان و دواچار دواى گفټوگويه كى زږو
چند مانگه هاتنه وه نيو يه كيتى نيشتيمانى كوردستان و
به ريزه وه پېشوازيان ليكرا.

* مام جهلال دهلى، دهستى حكومهتى عيراقى له نيو ئالاي
شورپشدا هه بوو، حكومت ده يوېست له ريگاي نه وانه وه كېشه
له ناو شورپش و يه كيتيدا دروست بكات؟ هيچ زانياريه كت له و
باره يه وه هه يه؟ "ديدارى ته من. ل 120-121".

— من هيچ زانياريه كه م له سر نه وه نيه حكومهتى عيراقى
دهستى له ناو ئالاي شورپش هه بووېت، به لام به گشتى
حكومهتى عيراق كاري له سر نه وه ده كړدو هه ولى ټيكدانى
ريزه كانى نيوخوى حزبه كان و نيوان حزبه كانيش ددها، بو
نه وهى ناژاوه دروست بكات.

به لام نه وانه ي له ناو ئالاي شورپش بوون، پياوى ټيگوشه رو
پېشمه رگه ي قاره مان بوون.. نه وهى من بزانه ته نها له پړوى
بيروباوه پړوه جياوازيان له گه ل ئيمه دا هه بوو. نه وان زياتر
له ژيړ كاريگه رى كومه له ي زه حمه تكيښانى كوردستانى ئيراندا
بوون.. به لام نه وهى ده ستيان له گه ل حكومهتى عيراق
هه بووېت، هيچ زانياريه كه م له و باره وه نيه.

*** کښه یی تو له گه ل کاک سالار عه زیز له سره چی بوو، خو
نیوه پښتر هاوړی بوونو به پر سر سیت بووه ؟**

روژیک من و په خشان له ماله وه دانیشتبوون، 31-3-1980
بوو، له پر کاک برام جه لالو شیخ تالب به میوانی هاتنه
لامان.. هر نه وکات پښمه رگه یه ک خو ی کرد به ژور وراو
نامه یه کی هینا بوو.. ته ماشام کرد نامه که هی کاک سالار بوو.
کاتیک که من چوومه شاخ کاک سالار له وی نه بوو که هاتیشه وه
چوومه سردانی به لام له گه لمد زور به لوتف نه بوو، چونکه من
له سر کوتله ی سجن حساب بووم و نه وانیش وایان ده زانی
کوتله ی زیندان دزایه تیان نه که ن.. به هر حال له نامه که دا
نووسی بووی یادی حزبی شیوعیه و پیمخو شه خو ت و کادیره کان
بیّن له یاده که به شدارین.. نه و روزه پینج شه ممه بوو،
به یانییه که ی لای نیمه پشو بوو، کادیره کان که سیان له وی
نه بوون.. نه وانه ی له ویش بوون یه کیان خه فر بوو نه ویتیشیان
جلی نه شووشت و نه وانی دیکه ش به ملاو نه م لادا
چووبوون.. خو شم میوانم هه بوون.. راستی چه زیشم نه ده کرد
بچم. بویه به ریژه وه وه لامی نامه که ی کاک سالارم دایه وه و
بارودوخه که م بؤ باس کردو نووسیم داوای لیبور دن نه که م ناتوانم
بیم.. به پښمه رگه که دا نامه که م بؤ نارده وه.. پاش نیو
سعاتیک کوره که هاته وه و نامه یه کی دیکه ی هینا بوو.. نه و جا
کاک سالار نووسی بووی تو نه بی بزانی له گه ل کی قسه ده که ی و

نامه بؤ کي ټه نووسی، من ټه توانم هه موو شتيکت به رامبه ر
 بکه م، تو کاديړيکي و من مه کته بي سياسي، ټه بي بزاني چؤن
 نامه ټه نووسی و چؤن له گه ل مندا مامه ل ټه ده کي؟! منيش
 زؤرم پي سهير بوو. چونکه هيج کيشه به کم له گه ل کاک سالار
 شک نه ده برد، به پيچه وانه وه من به پشتيواني ټه و چووبوومه
 شاخ.. منيش به کاک براي جلال و شيخ تاليم گوت براده رينه
 ټيوه شاهيد بن و ورن خؤتان باره گا پيشکن و سهيريکن،
 بزائن که سي ليټه.. ټه وه کاک سالار نامه به کي وای بؤ من
 نووسي ووه.. به راستي زؤر ناره حهت بووم.. به لام من چونکه
 گه نج بووم و خوينم گه رمبوو.. نامه که م وه لامدایه وه و گوتم.. تو
 خؤت وهره سهيري باره گا بکه و بزانه که سي ليټه و ده تواني له
 ميوانه کانيشم بپرسيت بزانه نامه که ي من راسته يان فيلم
 ليکړدوي.. به لام من کاديړيکم و توش ټه ندامي مه کته بي
 سياسي چيت له ده ست ديټ قسووري مه که.. نامه که م
 بؤنارده وه.. دواي رويشتني ميوانه کان نامه که م هه لگرتو
 چوومه لای کاک نه وشيرون.. گوتم ټيمه ميوانين و ټه وان وا
 مامه ل ټه مان له گه ل ده که ن.. ده شمزاني کاک نه وشيرون له گه ل
 کاک سالارو ټه وان ناکؤکه.. کاک نه وشيرون گوتي گوځيان پي
 مه ده. ټيتر تا ماوه ي به ک دوو مانگ به ينمان له گه ل کاک سالار
 نه ما، له پېر رؤژيک کاک سالارو کاک مه لابه ختیار هاتنه ماله وه،

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارینکورتنيکی میژویدل ◆

مه لابه ختیار گوتی: کاک سالار برای خۆته و نه ندامی مه کته بی سیاسیه و له تۆ گه وره تره.. تاد.. گوتم وه لاهی کاتی من هاتمه نیو شوړش یه کیک له پشتوانه کانم کاک سالار بووه و تیکه لاویمان هه بووه و بهرپرسیشم بووه و له مالیان خه وتووم و نمه کم کردوون.. ده بوايه تۆ له گه ل کاک سالار بیی و کاک سالار له گه ل تۆم ناشت بکاته وه، نه ک پیچه وانه که ی.. به هر حال به وشپوه یه هیچمان له بهین نه ما. نیستاش کاک سالار هر براگه وره یه.

خهباتی سیاسی و

په یوه نندی د. نرسه لان بايز به جه نابی مام جه لال

* بۆ یه که مین جار مام جه لالت پووبه پوو که ی و له کوئ بینی؟
— بۆ یه که مین جار من مام جه لالم له به غداد بینی، نه و کاته من له قوناغی یه که می به شی کوردی زانکوئ به غداد بووم، کادیریکی بالی مه کته بی سیاسی، پارتی دیموکراتی کوردستان بووم "جه لالی بووم".

مام جه لال، خولیکی کادیسانی بۆ کادیسانی زانکو کردبووه و منیش تییدا به شدار بووم، خوله که له ژووریکی گه وره و له

◆ ژيان و خهباتى سياسى د. نرسلان بايز له چاريتكوتنكي ميژوييلا ◆

شه قامى فلهستين كرابوه وه، بۆ وانه وه رگرتن ده چووينه
نه وي و مام جه لاليش هه فتانه دوو، سى رۆژ ده هات و سعاتيك،
دوو سعات قسه ي بۆ ده كردين.. باسى كتيبه كه ي و سياسه تى
بۆ ده كردين، هه روه ها باسى كتيبه كه ي "ماو سيتونگ"
"چينه كانى كۆمه لگا" ي بۆ ده كردين، نه و كات كتيبيكى
به ناوى "الجهه الديمقراطية المتحدة" ده ركردبوو، له دوا رۆژه كانى
خوله كه شدا بيرمه كتيبه كه ي مام جه لاليان بۆ هيئانين، هه مووى
وه رقه بوو.. به هه موومان كۆمانكرده وه ده رزيمان لييداو
كرده مانه كتيب، ئيمه هه ر پانزه بيست كه سيك ده بووين،
به چهند سعاتيك كاره كه مان نه جامداو دواتريش په كه و دانه يه ك
له كتيبه كه يان پيداين، ئه مه سه ره تاي بينين و ناسينى من بوو
له گه ل مام جه لال.

*** بۆچى كار كردنت له گه ل مام جه لال هه لبارد، له بهر نه وه
بوو گرنگى زياترى پيده دايت؟**

— دواى په يوه نديكرن به شوږش و پيشمه رگه وه له مانگى
12ى سالى 1979، كه گه يشتمه نه وي مام جه لال له سه فه ر بوو،
نه و نامه يى پيم بوو بۆ كاك نه وشيروانم برد.. دواى نه وه ي
مام جه لال گه راپه وه، چوومه سه ردانى. مام جه لاليش به هوى
چوونى منه وه ميواندارييه كى بۆ ريكخستين و زۆربه ي براده رانى
كوتله ي زيندانيشى بانگ كردبوو.. نه وان پيش من

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نمرسه لان بايز له چارېټکونټيکي ميژويينا ◆

په يوه ندييان كړد بوو. له وروځه وه په يوه نديم له گال مام جهلال دروست بوو. به پټي روزگار سه یرم كړد، له مامه له كړدن له گال مام جهلال كه سيكي سياسي ترو دېلو ماسي ترو قسه خوشتر بوو.

شېرې براكوړي له شاخ و ليكه و ته كاني

* شېرې قرناقه و پشتناشان و ليكه و ته كاني نه زانيت ؟! نايا توندي نه و شېرې وهك توله كړدنه وهی كاك نه وشيرون بوو بهرامبر به گرته كهي و دواتر هاتنه وهی ؟

— شېرې قرناقه و پشتناشان، نه وهی من ناگام ليی بيت له نه نجامی كه له كه بوونی چه ندين هوکاربوو، له وانه شه هيد كړدنې " سه ريازو شه مال " له لايه ن حزبی شيوعی له ناوچه ی " باداوان " ی بناری شاخی كوړسره ت، بوو به هو ی ته قينه وهی رووداوه كه. " شه مال و سه رياز " و چه ند پيشمه رگه يه ك شه هيد بوون. " شه مال و سه رياز " زور لای مام جهلال و كاك نه وشيرون خوشه ويست بوون.

بويه بريار له سر نه و رووداوه درا، برياره كه وا بوو له جياتی نه وهی هيژ بنيرينه خواره وه و چه ند پيشمه رگه يه كي

کورې هه ژار بکوژين، با په لاماری سهری حزبی شیوعی و بهرې جود بدهین.. نه وه بوو هیژیکي زورگه وړه بو سهریان کوکرایه وه.. نه و کاته باره گای ناوهندی راگه یانندن له "سهرشیو" بوو که ده که ویتته نزيك گوندی "که ناوی" سهرزیی بچووک و پشستی قه لادزی.. نه و شه په له نه نجامی هندی قونه شه پو شه هیدبوونی پیشمه رگه له و شه پانه دا بوو له نیوان یه کیتی و حزبی شیوعی و پارتی و سؤسیالیست، دواچار شه په که به و شیوه گه وړه و قورسه قه و ما.. به داخه وه له و شه په دا ژماره یه کی زوری خه لک بریندار بوون و کوژان و به دیل گیران، له وانه ش مامؤستا که ریم نه حمه دو نه حمه د بانی خیالانی که نه و کات سکریتیژی حزبی شیوعی بوو گیران و بهرې جود تیکشکا.. شه په که ش به سه رکردایه تی و فرمانده یی کاک نه و شیروان بوو.

*** که ی بوو کاک نه و شیروان له لایه ن سؤسیالیسته وه گیرا،**

نایا هه لات یان به نامه ی مام جه لال نازادیان کرد؟

-گیرانی کاک نه و شیروان نه وه ی من بیستېم و نه و کاته ی له سه رکردایه تی بووم، کاک نه و شیروان پیاوټکی خاکی بوو، زوری ش نه ده هاته کو بوونه وه کانی مه کته بی سیاسی و سه رکردایه تی و له گه ل هندی له سیاسه ته کانی مام جه لالیش نا کوک و نارحت بوو، زورجاریش له کو بوونه وه کان ده مه دهم له نیوانیان دروست ده بوو.. لیکن تر توپه ده بوون و کاک

نهوشيرون جاري وا هه بوو بؤ چه ندين مانگ نه ده هاته وه
کوږوونه وه کاني مه کته بي سياسي.

روژنيکيان کاک نهوشيرون خوۍ و دوو سي پيشمه رگه
به جه وله ده چنه ناوچه ي شاره زوور، بؤ نه وه ي سهرداني
که سوکاري بکات.. نه گهرچي من پيموايه کاک نهوشيرون
هه رگيز له خه مي که سوکارو دايک و بينيني خزم و براكاني
نه بووه، به لام نازانم بؤ چوو بوو.. وا بلاو بووه وه که بؤ
سهرداني که سوکاري چوو! نه وساش نيمه ناکوکيمان له گهل
سو سياليست هه بوو، حزبي سو سياليست له و ناوچه يه دا
هيژنيکي گه وره و شه پرکه ري هه بوو، کاتيک زانيبوويان کاک
نهوشيرون به تهنه او له گهل يه ک دوو پيشمه رگه له و
ناوچه يه يه، چوو بوون ده وريان دابوو، کاک نهوشيروانيان به ديل
گرتبوو.. تاماويه کي باش کاک نهوشيرون له وي مایه وه و
له هه موو لايه که وه هه ول ده درا تاوه کو نازاد بکريت.. تهنه ات
هيژنيکي گه وره ي يه کيتي نيشماني کوردستان چوو نه و
ناوچه يه ي کاک نهوشيرواني ليگيرابوو.. بؤ نه وه ي ده رفعت
بيئن و په لاماري حزبي سو سياليست بده ن و رزگاري بکه ن،
به لام باشبوو به خير شکايه وه و شه پرکه رووي نه دا.

کوومه ليک که سيش روژنيان له ده رفعت ره خساندن هه بوو بؤ
نه وه ي کاک نهوشيرون رابکات، له وانه "کاک حه مه ي حاجي
مه حمودو شيخ کاوه و شيخ داراي حه فيدي براي په خشاني

خېزانمۇ ئالەى حەفېدى شاعىرو شېخ مەنصورى حەفېدىش كە
ئەۋكات يەكك بولە فەرماندەكانى سۆسىالىست". ھەتا
دېتەۋە بېرم، كاتىك كاك نەۋشىروان ھاتەۋە، مەنۇ پەخشانى
خېزانمۇ لەتوزەلەۋە بەپىيان چوۋىنە بارەگای كاك نەۋشىروان
بۇ بەخىرھاتنەۋەى، بەلام لەمالەكەى نەبۇو. دواتر ئىمە
چوۋىنە دىۋى گوندى "زەلى" لەرىگا توشى كاك نەۋشىروان
بوۋىن. ھەر لە دوۋرەۋە كاك نەۋشىروان بانگى پەخشانى
كردو گوتى: پەخشان مەن تاۋەكو ماوم قەرزارى بىنەمالەى
ئىۋەم. چونكە زۆر ھاۋكارم بوۋىن تاۋەكو رىزگارم بىكەن. بەلام
بەداخەۋە كاك نەۋشىروان زۆرى نەبرىدو دۋاى مانگىك، مانگو
نىۋىك لە ئەنجامى ھەلەيەكى "شېخ كاۋەى حەفېد" كەۋتە
جىنۇدان بە كەسوكارى پەخشان و بىنەمالەى حەفېد.

بەلام ئايا كاك نەۋشىروان رايكرد، يان ئازادىيان كرد مەن
پىمۋايە كۆمەلىك خەلك كارناسانىان بۇ كرد تاۋەكو رابكات!.

بهره‌ی کوردستان و راگه‌یاندنی هاوبه‌ش

* دواي دروست بوونی به‌ره‌ی کوردستاني، کرای به
به‌پرسي راگه‌یاندنی "بهره"، دانانه‌که‌تان به‌ريکه‌وت بوو، نایا
نوینه‌ری حزه‌کانت بير ماون کئ بوون؟

—من له خه‌باتي شاخ و شوږش و پيشمه‌رگايه‌تيدا هه‌شت
سال لپېرسراوی مه‌کته‌بی راگه‌یاندنی "ی.ن.ک" بووم، نه‌وسا
مانگنامه‌ی ريښازی نوږ و "شه‌راپه" هه‌بوون، راستي من هيچ
په‌يوه‌نديه‌کم به‌شه‌پاره‌وه نه‌بوو، کاک يوسف و کاک فريد
نه‌سه‌سهر دو کاک نازاد چالاک و کومه‌ليک براده‌ری دیکه نه‌و
نه‌رکه‌يان راده‌په‌راند، به‌لام خوّم سه‌ره‌رشتي ريښازی نويم
نه‌کردو به‌شيکی زوري سه‌روتاره‌کانيشم نه‌نووسين،
براده‌رانيش هاوکاريان نه‌کردين. راديوشمان هه‌بوو، به‌هه‌مان
شيوه و تاره سياسي‌ه‌کاني راديوش به‌شي زوري خوّم
نه‌منوسين. راستي راديوکه‌مان بو نه‌وکات وه‌ک ناگر و ابوو..
زور کاريگه‌ربوو، جيا له‌سالي يه‌که‌م و دووه‌می به‌رپرسياريتيم
له‌و ده‌زگايه‌هر له‌سه‌ره‌تاوه په‌يوه‌نديم له‌گه‌ل مام جه‌لال
هه‌بوو، يه‌کيتي خوږي له‌چهنډ باليک پيک هاتبوو، من له‌کوته‌ی
مام جه‌لال بووم.. نه‌گه‌رچی مام جه‌لال وه‌ک برا گه‌وره
هه‌لسوکه‌وتي له‌گه‌ل هه‌موو لايه‌ک ده‌کرد، به‌لام من

هه لښكه وتو مامه له كړدنې مام جه لالم پيڅوشتربوو، كاك نه وشيروانېش نه مه ي پي ناخوش بوو! كادي راني كومه له ش وا په روه رده ده كران كه له گه ل يه كيټي شوپشگي پړان و خه تي گشتي ته با نه بن، جار جاره ش براده راني كومه له له گه ل مام جه لالېش ته با نه ده بوون..

كاك نه وشيروان ده يوېست له و نزيكتر بم، منېش وانه بووم.. بويه هه ميشه هه ولې لاداني مني له ده زگاي راگه ياندي شوپش ده دا.. تا دواي نه نغاله كان كه پاشه كشه مان بو ئيران كرد، روژيكيان مام جه لال له ده ره وه ي ولات بوو، كاك نه وشيروان ده رفه تي هيناو مني له ده زگاي راگه ياندي لبردو كاك فهره يدون عه بدولقادي له جي من داناو دواتر مني كرده نوينه ري يه كيټي له راگه ياندي به ره ي كوردستاني، سه ره تا بانگي كردم و دلنه وايي كردم و گوتي نه و شوينه ئيستا گرنگه و پيوېستي به تو هه يه.. گوتم من خوم ناره زووي نه و كار ه ناكه م، به لام كه برياري يه كيټي و سه ركردايه تي نه وه بيت ناساييه.. من خوم دلنيا بووم كه مه به ستي دوورخستنه وه ي من بوو، نه في كردن و وه رگرته وه ي ده زگاي راگه ياندي بوو له من. دواي نه وه ي مال و منالم برد بو نه وي و جيگير بووم، دواي چه ند پوژيكي هاتمه وه لاي كاك نه وشيروان.. ليې پرسيم.. گوتي به ره ي كوردستاني چونه و ده زگاي راگه ياندي كه ي چونه.. نازانم قسه كه ي خوي بير چووبوه وه يان به مه به ست و دلشكاندي من بوو.. گوتي توخوا نه وه ده زگايه كي كارتوني

• ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چاپيټکونتيټکي ميژوييلا •

نييه !؟ گوتم به لئ وايه، جاري پيشوتريش پيم گوتبوي نه و ده زگايه شتيټکي گرنگ نييه، به لام من تازه چوومه ته نه وي و پازيم.

که له راگه ياندني به رهي کوردستاني ده ست به کاربوم، پيشتر کاک فله که ددين کاکه يي ره حمه تي سه رپه رشتي ده کرد.. به لام کاتيک من چووم نه و کشايه وه و گوتي که تو هاتوي ده زگاکه ته سليمي تو ده که م.. نه وانه ي له بيرم بن له براده راني پارتي بارزاني مه لاخليد له وي بوو، له حزبي شيوعيش "هوگر" ناويک که به داخه وه له ريگاي رووسيا بي سهروشوين بوو. نوينه ري حربه کاني تريشي لي بون و هه موومان توانيمان به يه که وه بگونجيين و ده زگايه کي باشي راگه ياند به پړوه ببه ين.. مانگنامه ي "به رهي کوردستاني" يشمان به تيراي "300" دانه چاپ ده کردو خه لک زور کوپيان له بهر ده گرته وه و تيرازه که ي بو "1000 تا 2000" دانه ده پويشت.

*** به لام دواتر له و شوپنه لايبراي و له سه رکردايه تيش ته جميد**

کرای.. هوکاره که ي چي بوو؟

- من له مانگنامه ي "به رهي کوردستاني" گوشه يه کم به ناوي "خه رمانه" هه بوو، نوسيني ره خنه ييم تي دا بلاوده کرده وه و ره خنه م له سه رکردايه تي هه موو حربه کان ده گرت، به تاييبت حربه که ي خو م که ده ره قه تي ده هاتم.

دواچار كاك نه وشيرون له سره خنه و نوسينه كاني نه و
 گوښه يه م ته جميدى كردم و له وي لايبردم و مانگنامه كه شى بؤ
 ماوه ي شش مانگ داخست. هر به و ش نه وهستا
 بروسكه يه كيشى بؤ مه كته بى سياسى هه موو حربه كان كردو
 پيى راگه يانندن كه "نرسه لان بايز" نوينه رى نيمه نيه.
 هه موو نه مش له نه نجامى و تاريكى كاك "علي بچكول"
 روويدا.. له راستيدا "نيستا" سه د هينده ي نه و كات ره خنه
 ده نوسرى و قسه ي توند ده كرښ، به تايبه تى "گوران" كه كاك
 نه وشيرون دايمه زړاند، له سنوورى ره خنه شيان تپه پړاندووه،
 به لام دياره نه وسا وا نه بوو.. برادران ره خنه يان پى قبول
 نه ده كرا.

كاتيكش مانگنامه كه داخراو منيش دورخرامه وه، كاك
 فهره نسو حهريرى ره حمه تى كه نه وسا نه ندامى مه كته بى
 سياسى پارتى ديموكراتى كوردستان بوو، له كوږوونه وه يه كدا
 بانگى كردم و گوته نيمه قسه له گهل كاك مه سعود بارزاني
 ده كه ين تاوه كو قسه له گهل كاك نه وشيرون بكات.. به لام من
 گوتم.. نا سوپاست ده كه م.. من داوا له كه س ناكه م و پابه ندى
 برپارى حربه كه ي خوم ده بم و ده پومه وه ماله وه و له پراى خوم
 په شيمان نابمه وه. نه وه بو دوايى نه بو حيكمت له
 ياداشته كاني خويدا به دورودريژى باسى له و رووداوه كرد.

پەيوەندىيەکانى يەكێتى نىشتمانى کوردستان بە حکومەتى عێراقەوه

*** ئایا هیچ جار لە رێگەى موخا بەراتى عێراقە یەوه سەردانى بەغدادت کردووه، بۆچ مەبەستێک بوو، ئایا ئەو کات ئەو جوړه پەيوەندىيانە لە گەڵ بەغداد مەبوون؟ کى بوون ئەوانەى لە کوردستان ئەو پەيوەندىيەيان مەبوو؟**

— لە کاتى دانوستانەکانى ناوه پراستى هەشتاکان، ئیتەر جار جارە پەيوەندىيەك لە نێوان يەكێتى و حکومەتى عێراقى بە پەيامێک، يان نامە يەك، يان راسپاردە و بروسکە يەك هەر دەبوو، تا شەپى ناوخۆ هاتە پێشەوه و حکومەتى عێراقى هاتەوه ناو شارى هەولێر ئەو پەيوەندىيە هەر ما بوو..

رۆژێک مام جەلال بانگى کردم.. گوتى شتێک بە دەستەوه يە.. دەمەوى تۆ ببى بە بەرپر سى يەكێک لە بەرەکانى شەپى ناوخۆ، منیش گوتم مام جەلال کەست نەدۆزىيەوه من نەبێت، خۆ من لە ژيانى پێشمەرگایە تیدا بۆ رۆژیکیش پێشمەرگەى شەركەپ نەبووم.. چ جاي سەرپەرشتى بەرە يەكى شەپ! من هەميشە کارى راگەياندنم لە توژەلەو

بەرگە ئۆزى كىردۈۋە.. گوتى دەك داۋە شىيى لە خۆت رانابىنى
قىادەى جەبەيەك بىكەى و ئەندامى سەر كىردايە تىشى.. گوتى
بە ھەر حال من لىيى نازانم بە لام جە نابت چ ئەمىر دەكەى..
جىبە جىيى دەكەم.

چوۋمە ۋە مال ۋ خۆم ئامادە كىردۈ چوۋمە بەرەى
شەپكە.. بە لام خۆى شىيخ جە غەرى ۋەك يارىدە دەرى من
دانابو، دواى گە يىشتىم بە چەند سەئەت ك بروسكە يەكى
ناردىبو، دەلى جەبەكە رادەستى شىيخ جە غەرى بىكە ۋ خۆت
بىكە پىۋە كارم پىتە، كە گە پامە ۋە ۋ چوۋمە لاي، مام جە لال
گوتى ۋەرە پىۋ بۆ بە غىداد، ھەندى شتى بە من راسپارد..

ئىتر لە بانى مەقانى لاي چەمچە مال.. ھەۋالگىرى غىراقى
مىيان ۋەرگىرت ۋ لەسە يارەى خۆيان سوارىيان كىردىن، تەنھا
من ۋ موقەدەم داراى تۆفيق ئاغا بووين، تۆفيق ئاغاى
سلىمانى. بۆ مېۋو لەرىگا كاك دارا وتى ئەرسەلەن تۆ نوينەرى
مام جە لال ۋ مىللە تىكى، بۆيە ئەبى نۆر وىردو بى مەنەت بىت لە
ۋە لامدانە ۋە، دىاربو "موقەدەم دارا" بە ھۆى رابىردوۋى
لە سوپاى غىراق ۋ راسپاردەى مام جە لال پەيۋەندىەكى لەگەل
مۇخابەراتى غىراق ھەبو، ئەفسە رەكانى ھەمو
دەناسىن.. چۈنكە خۆى پىشتر لە مۇخابەرات بو. لەۋى
چوۋىنە كەركوك ۋ لەۋىشە ۋە بۆ بە غىداد.. بە دىرئايى ئەۋ
سەفەرە ۋ چەندىن سەفەرى دىكەش كە من ۋەك نوينەرى مام

جەلال بە مەبەستی گفتوگۆکردن لەبارەی هەندێ شتی تایبەت دەچوومە بەغداد، لەو سەفەرەدا هەر کە منیان لە بانی مەقان وەر دەگرتو دەچووم دەهاتمەوێ چەند شەویەک لەوێ دەبووم، نوکته‌کانی هەوالگری عێراقی لەسەر "شیخ زاید" بوون، دەیانگوت پیاویکی خێڵەکی و نەزان و نەخویندواری... دواى بەچکە حوشر کەوتوو و بەشان و بالی سەدام و حکومەتە کەشیان هەڵدەدا، دەیانگوت سەدام رۆشنبیر و دەرچووی زانکۆییە، بەلام بۆ هەموو لایەک دەرکەوت کە شیخ زاید چی بۆ شانشینی عەرەبی کردو توانی هەر "7" مێر نیشنە کە ئەگەرچی لەیەکتەریش جیاواز بوون، رێک بخات و ئیستا نێماراتی عەرەبی یەکیکە لە پێشکەوتوترین و لاتەکانی دنیا و دویەیش یەکیکە لەشارە جوان و گەشتیارییەکانی دنیا. سەدامیش چی بەسەرھات و چیشی بەسەر میللەتانی عێراق هێنا. ئەنفال و کیمیاباران و لەسێدارەدانی پێشکەش کردن، تا ئەو پادەییە کە خۆی و خێزانەکەشی تیا چوون.

*** ئەو نامەکەی "عیزەت دووری" چی تێدا بوو کە بۆت برد... بۆچی لە نامەکەی مام جەلال توپە بوو؟**

— یەکیک لەجارەکان مام جەلال گوتی لەگەڵ موقەدەم دارا برۆنە بەغداد و ئەو نامەیەم بدەنە "عیزەت دووری". کاتیەک نامەکەم بەداخراوی وەرگرت، من پێم شەرم بوو لە مام جەلال

بېرسم نامه که له باره ی چیه و چیه تیدا نوسراوه..چونکه مام جه لال نوستبوو. من و مقدمه دارا نامه که مان برده به غدادو دامانه ده ست عیزه ت دوری.. که نامه که ی کرده وه و خویندیه وه، ده موچاوی گرژبوو، رووی کرده من و کوتی نه وه مام جه لال بۆ نازانی نامه بنوسیّت!؟ منیش پیکه نیم و گوتم نازانم نامه که چی تیدا نوسراوه، چونکه نامه که له نیوان دوو براده ره..تۆ له کونه وه مام جه لال ده ناسی.. به لام باوه پ نا که م مام جه لال نه زانیّت نامه بنوسیّت، چونکه مام جه لال عه ره بی زانیکی بیهاوتایه و که سیکی سیاسی، منیشی بۆ دۆستایه تی ناردۆته نیره..کوتی نا..من نیکه رانم له و نامه یی مام جه لال..

دوای که پانه وه م بۆ لای مام جه لال، گوتم مام جه لال عزه ت دوری نیکه ران بوو، نامه که چی تیدا بوو..کوتی له وانه یه په یامه که م نه گه یشتیّت..ده نا شیعیکی جه واهیریم بۆ نویبوو..له وانه یه له شیعه که نه گه یشتیّت. دوای ماوه یه ک تیگه یشتین که عیزه ت دوری له دیره شیعه که ی جه واهیری نه گه یشتبوو.

مام جه لال که سیکی شاره زاو پسپوړی شیعی جه واهیری بوو، گه لئ جاریش له کۆبوونه وه کانی لوتکه ی عه ره بی، زمانی عه ره بی بۆ سه روکی ولاتیانی عه ره بی راست ده کرده وه..ته نانه ت جاریکیکیان "حوسنی مویاره ک"ی سه روکی میسر له بهرچاوی هه موو سه رکړده کانی عه ره بی

— ژيانو څهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارینکورتینکی میژویدل —

گوتی، وه لالا زږوم پېخوښه که سیکي کوردی عیراقی بیټ و
وتاره کانی کۆتایی لوتکه ی عه ره بیمان بۆ راست و دروست
بکاته وه.

* له په کیک له دیداره کانتان له گه ل "ته ها جزاوی" لیک
گیرده بن و قسه کانتان دژ به په ک ده بیټ، هۆکاره که ی چی بوو؟
— له سرده می شه پری ناوخۆ، چ ئیمه و چ پارتی جار جار به
ته نها ده چوینه به غداد بۆ نه وه ی له دوا ی 31 ی ئاب
له کیشه کانی نیوانماندا به غداد بی لایه ن بکه ی ن و په لامارمان
نه داته وه.. په کیک له چاره کان منیان برده لای "ته ها جزاوی"
له وئ قسه مان کردو باسی کیشه ی کورد کرا.. نه و گوتی
هاولاتیه کانی ئیمه ی کوردو ئیمه نوینه رایه تی کورد نه که ی ن..
منیش وه لاممدایه وه و گوتم، وانیه نه وه ی نوینه رایه تی
کورد ده کات حکومه ت و په رله مانه که یه تی که ئیستا بوونیان
هیه و دانستان پیناوه و پیشتریش حکومه تی عیراق دانی
به ناوچه ی ئۆتۆنومی ناوه، بۆیه ئیستا حکومه ت و په رله مانه
کوردستان نوینه رایه تی کورد ده که ن.. هه ر که نه و قسه یه م کرد
ده موچاوی تیک چوو، به مجۆره دانیشته نه که که می خایاندو
یه کسه ر کۆبوونه وه که ته واو بوو.

په يوه نډې د. نرسه لان بايزو

د. بهرهم نه حمدهد صالح

* که ی "د. بهرهم نه حمدهد صالح" تان ناسی؟

- بهلې، په که مجار کاک د. بهرهم له کونگره ی په که می
په کیتی نیشتمانی کوردستان له سلیمانی بینې.. له
کونگره که دا نوینه ری زوریک له حزب وولاتان هاتبوون و تاريان
خوینده وه.. د. بهرهم کورپیکي گه نجی بالا بهرزی.. نیوه سهر
روتاوه بوو.. کاری وهرگپړانی بۆ میوانه بیانیه کان ده کردو
وتاره کانی وهرده گپړان.. نه وساش نیمه تازه له شاخ
هاتبوینه وه.. زمان زانمان زور که م بوون، نه و براده رانه ی
دهره وه شمان که ټینگلیزی و ټلمانې و فهره نسیان دهرانی،
هیشتا نه هاتبوونه وه.. بویه هه موومان که د. بهرهم مان وا
بینې.. گوتمان وه لا نه وه نه ندای سهر کردایه تی نه مجاره ی
کونگره یه.. قسه که ش وا دهرچوو، بووه سهر کردایه تی.

جاریکتر نه و کاته ی د. بهرهم نوینه ری "ی.ن.ک" بوو له
نهریکا، له سالې 1999 شانديکي "ی.ن.ک" به سه ره رشتی "د.
که مال فوناد" ی ره حمه تی و نه ندایمیتي کاک عومهری سهد
عولی و بهنده له سهر داوای وهریزی دهره وه "مادلین ټولبرایت"

◆ ژيانو څېښتې سياسي د. نرسه لان بايز له چارې ټيكنو ټيكنې ميټريسيلا ◆

چوپينه وه زارعتي دهره وهی نه مريکا. سهردانه که بۆ نه وه بوو
نيمه و پارتی ناستبکه نه وه و کۆتايی به شهرې ناوخو بهينين.
له ويوه له نزيکه وه د. بهرهم ناسی، من و کاک عومری
سهيد علی نزيکه ی مانگيک له مائی د. بهرهم ماینه وه، لیږه وه
سوپاسی "سهرباخ خان" ی خیزانی ده که م که نه و ماو په وه ک
خوشکيک زور خزمه تی کردین. به لام د. که مال فوناد له هوتیل
ده مایه وه. له و مانگه دا له وه تیگه یستم که بهرهم توانایه کی
زوری هیه "عهره بی و ټینگلیزی" یه کی ته وای دهر زانی و
که سیکی هه لسوړاوو له بله بان و قسه حازبوو. دوی
هاتنه وه شمان په یوه ندیم له گه ل د. بهرهم هر هه بوو.

*** نه ی که "د. بهرهم صالح" براده رت بوو، بۆچی دزی
نه وه بوویت بپیته سه روکی حکومتی ههریم- نیداره ی
سلیمانی؟**

- له نه نجامی ململانتي ناوخو، روژيکیان مام جه لال بانگی
کردم، له دوی نه وه ی بریاراندا کاک کۆسره ت دوی هه شت
سال له سه روکی حکومتی ههریم- سلیمانی لابی نه و
گورانکاری له حکومت بکه ن..

گوتی: له نیوان "عومر فه تاح و د. بهرهم" کیت پی باشه
بیکه ی نه سه روکی حکومت له جی کاک کۆسره ت.. من بی دوو
دلی گوتم کاک عومر فه تاحم پی باشه.. گوتی بۆ؟

گوتم: راسته بهرهم به توانايه و چالاکه و گه نجه، به لام بهرهم له نه مريکا بووه و پيشمه رگه نه بووه و ماوويه کي زوره له خه لک و کوردستان د اپراوه و وه ک نيمه شاره زاي کلتوري ميله ته که نيبه.. گوتم سهره تا بیکه شتيک و بيهينه وه کوردستان تا شاره زا ده بيت. بويه من کاک عومر ف تاحم پي باشه.. چونکه نه انداز ياره و کاري نيداري له حکومت کردووه و له کوردستان دانه پراوه و پيشمه رگه ش بووه؟! مام جه لال گوتمی.. نا. زور باسي بهرهمی کردووه.. مدحي کرد.

گوتمی: له دواي خوم ناينده ی يه کيتي نيشتماني کوردستان، بهرهمه!. ديسان گوتمی تو له توني بلير زيره کتری.. گوتم ناوه لالا.. گوتمی ده ی تونی بلير ده لي هموو شش مانگ جاريک بهرهمم بو بنيره بو نه وه ی له باره ی روژه لاتي ناوه راست راويژی له گه ل بکه م.

کاتيک که مام جه لال بهرهمی هينايه وه و کرديه سه روکي حکومتی هریم.. منی له بهرچاو بوو، هموو نه اندامانی مه کته بی سياسيشی ده دي تنو هموومانيشی هه لسه نگانده بوو.. خيربوو بهرهمی هينايه وه؟! دياره مام جه لال ده يزانی بهرهم توانايه کی چاکي هيه و ناينده يه کی بو کوردستان و يه کيتي هيه.

*** به لومړۍ بېستومه تڼۍ جارېکې تړيږي د. د بهرهم بېويت،
تا بېټه جېگري سکرټېري گشتي.. نه مه يان چوڼ بوو؟**

— له دواړو جيا بېوتنه وهی کاک نه وشيرون و دروستېوونی
بزوتنه وهی گورېان.. ديسان مام جه لال به هوۍ نه وهی من
به پرېسي مه کته بي ريکخستن بووم بانگي کردم، مام جه لال
هميشه براگه وړم بووه سه د نوور له گورېه کي بېټ، له زور
شتي ناوځوۍ په کيټي و ولات راوړي له گال ده کردم.. به لومړۍ
مه رجيش نه بوو به قسهۍ من بکات.. گوتي ده مه وي جېگري
سکرټېري گشتي بو خوم دابنيم.. گوتم بوخاتري نه و خوايه
له دواړو روښتني کاک نه وشيرون که سي ترمان
بودامه ني.. ده ترسم وه کاک نه وشيرون غه درمان لي
بکي.. گوتي له هيچ شويني قسه مه که! دواړو دوو روڼ
فهرمانېکي بو ناردم و د بهرهم سالي کردېووه جېگري
دووه مي سکرټېري گشتي په کيټي نيشتماني کوردستان.

*** به لومړۍ له کونگرهۍ سيپه مده، نه مجاره يان گوايه تڼۍ
ده ست ه بېوتنه وهی "کاک کورسره تود د بهرهم" به ته زکيه
بکړېنه جېگري سکرټېري گشتي، نه مه راسته؟**

— له کونگرهۍ سيپه مېش مملاني له نيوان براده راني کاک
کورسره له گال خه تي مام جه لال توندېو، کاک کورسره
داواي زور شت و پوښتي ده کردو مام جه لاليش
به داواکاري به کاني رازي نه بوو.. روژيک کاک "نيسماعيل

◆ ژيان و خهباتى سياسى د. نرسه لان بايز لهجاو پيكتو ننيكي ميژوييدل ◆

مه حمود "هاته لام و گوتى كاك نرسه لان نه گه ر فريا نه كه وى له وانه يه برده رانى كاك كؤسره ت له كؤنگره بچنه دهره وه و كؤنگره كه تووشى كيښه بيت.. گوتم چى بكم.. گوتى له گه ل مام جه لال قسه بكه له كؤنگره كاك كؤسره ت و كاك د. بهرهم بكا به جيگرى سكرتيرى گشتى. گوتم نه مه قورسه به لام پيى ده ليم.

روژيك كه له كؤنگره ده چوپينه وه.. گوتم مام جه لال هه ندى نيشم پيته، له گه ل مام جه لال سوارى سه ياره بووم و چوپينه وه ماله كه ي.. له وى پيم گوت وايان پي گوتووم.. بو نه وه ي كؤنگره كه به سهر كه و توويى پروات هر له ناو كؤنگره نه و دووانه بكه به جيگرى خوت.. نه وه بوو مام جه لال پيشنيازه كه ي له ناو هو لي كؤنگره خسته پوو، ته نها "هيرو خان و شاناز خان و كافيه خان" ناپه زايان دهر پي.

به لام نه و كاته ي من له گه ل مام جه لال له ماله كه ي خوي قسه م له گه ل ده كرد، هيرو خان و كاك عيماد نه حمه د هاتن كه نه وه يان بيست و مام جه لال له گه لي باسكردن، هيرو خان گپى گرت و كاك عيماديش نارازي بوو.. هيرو خان ده يوت نه بي هه موو كه س بجيته پرؤسه ي هه لباردن، ئيتير ساردي كه له نيوان من و هيرو خان دروست بوو، ته نانه ت هه پره شه ي لي كردم كه له سهرم ناچي! نه و كات كاك عيماد زؤر زؤر له هيرو خان نزيك بوو. سهره نجام له كؤنگره من زهره رهنه د بووم و

ته که ټوله که ی کاک کۆسرته و ته که ټوله که ی هیرو خان دهنگیان پینه دام، واته له هه ردوو دین بووم.

*** هیرو خان ته نها له سهر دانانی کاک بهرهم ناپازیی بوو،**
یان هه ردووکیان، مه به ستم دانانی "کاک کۆسرته" یشه ؟
- کیشه که له سهر هه ردووکیان بوو، کیشه یه که له نیوان مالی
مامۆستا برابم نه حمه دو د. بهرهم هه بوو. به تایبته له نیوان
کاک بهرهم له گه ل کاک حه مه سابرو هه تاو خان و کیشه که له
نه مریکا دروست ببوو.

بافلی کوپی مام جه لال شاهیده نه و کاتیش من که وتمه
نیوانیان تاوه کو کیشه که چاره سهر بیته. له و کیشه یه ی له
نیوان د. بهرهم و مالی مامۆستا برابم نه حمه دو حه مه سابرو
د. له تیف دروستبوو، مام جه لال نۆر پشتیوانی له د. بهرهم
ده کرد. ته نانه ته و نامانه ی بۆ نه ملاو نه ولا ده ینوسین
به منی نیشان ده دان، به لام رۆژیک به ناماده بوونی پافل، به
مام جه لام گوت نه گهر بکریته جه نابت به شیوه یه که نه م
مه سه له یه چاره سهر بکه ی. به لام کیشه که چاره سهر نه کراو تا
نیستاش هه ر بهرده وامه. کیشه ی کوتله ی کاک کۆسرته و
خه تی مام جه لالیش هه ر کۆن بوو.

*** له گه ل "د. بهرهم سالحو کاک عیماد نه حمه د" سهردانی**
سویدتان کردبوو، بۆ چی چوو بوون؟ نه و سهردانه تان سیاسی
بوو یان شتی تر؟

-کاتيک به رهم بوو به سه روکي حکومت، من له دوو سه فردا له گه ليدا بووم، کاک عيماد نه حمه ديشمان له گه ل بوو، هرسيکمان سه فره روکي سويدو تورکيامان کرد، له سويد وه زيري دهره وه مان بيني نه وکات "نانا ليند" وه زيري دهره وه سويد بوو، به داخه وه دواتر به چه قو کوشتيان. له و سه فره شماندا بوو که چووينه فينلندا...من و کاک عيماد به که شتي چووين.

له سه فره که سويد، کاتيک له وه زارته سويد دهره وه هاتينه دهره وه، من و د به رهم به يه که وه دهره وشتين و کاک عيمادو بورهان به بيش که نه و کات نوينه ري "ي.ن.ک" بوو له سويد به يه که وه دهره وشتين.

له دوره وه دوو گه نجی قول و ده موچاو تاتوکراوو گواره له گوئ به ره و رومان ده هاتن...به رهم گوتي له وه ده چی نه مانه (....) هو موکان بن، نيمه به کوردي نه و قسه يه مان کرد...ناکارو جلو به رگيان له وه ده چوو...چند هه نگاوک روشتين...يه کيک له پشته وه ته پ، ته پ له پشته به رهمی داو گوتي کاکه تو هله تيگه يشتوي نيمه نه وه (....) نيين، به کوردي قسه يان کرد، به رهم گوتي کاکه نيمه له به يني خو مان قسه ده که ين، نه ده تاناسين و نه ده مانناسن، په يوه نديمان به نيوه وه چييه؟ به لام راستی من توزيک تيک چوم...چونکه شتيکی خوش نه بوو نيمه تازه له وه زارته سويد دهره وه هاتبووينه

◆ ژيان و خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارپټکونډي مېژويږيلا. ◆

د هره وهو.. بېټه شه پرمه عييه بوو.. نو دوو گه نجه ش به
قه لافه تو به هيز بوون..

به لام کاتيک کاک عيما دو بوره ان پيمان گه شتن، نيمه بووين
به چوارو دوو کورپه که روښتن. دوايي له پياسه يه کمان بڼ ناو
بازاپ، د کاروخي شه هيد د. خاليدمان له گه ل بوو، ديسان
ريکه وتی نو دوو کورپه مان کرده وه هاتنه وه لامان، گوتيان
د. بهرهم نيمه تو دهناسين و خه لکی سليمانين، به هه له له
نيمه تيمه که، نيمه ش گوتمان وه لا له گه ل نيوه مان نه بوو،
به لام کاروخ زور له سرخو و به هيمنی و به خنده وه گوتی کاکه
ناساييه، نيره نه وروپايه و هه موو شتيک ناسايی و پيپدراوه.

*** سه فهره که تان له گه ل د. بهرهم بڼ سوريا چوڼ بوو،**

کاتيک عه بدولحه ليم خه دامتان بينی چی روويده؟

- به لي، چاريکی تر من له گه ل د. بهرهم سهردانی
سوريامان کردو له و سه فهره دا چاومان به عه بدولحه ليم خه دام
که وت، نيمه ساعات و نيويکمان دهره فته هه بوو، د. بهرهم و
عه بدولحه ليم خه دام به يه که وه قسه ی زوريان کرد.. نه وسا
خه دام جيگري سه روکی سوريا "حافز نه سه د" بوو، که سيکی
به هيز بوو، نينجا ماوه يه کی زوريش وه زيری دهره وه ی سوريا
بوو، که سيکی شاره زاو دبلومات و روشنير بوو، له و دانيشته نه دا
من قسم نه ده کرد، چونکه راستی من عه ره بيه که م به و

شيوهيه نه بوو، بهرهميش که له نه مريکا هاتبووه و ناگای له زور شت هه بوو. کاتيک دانيشتنه که ته واو بوو.. که سيک هاته ژووره وه به خه دامی گوت "سهیدی" ماوهی دانيشتنه که ته واو بووه و ميوانتان هه يه.. خه دام داوی ليپوردنی کردو گوتی بهرهم پيويستم به وه هه يه نيواره جاريکی دیکه دانيشتينه وه.. کاته که ديارکراو نيواره که ی بۆ ساعاتو نيويکی دیکه دانيشتينه وه.

نهمه ش خوی ده لاله تی نه وه بوو که د. بهرهم شتی پی بوو، گوئی لی ده گيراو توانايه کی هه بوو.. بویه عه بدولحه لیم خه دام له و پيگه يه ی خویه وه داوی دانيشتنی دیکه ی ليکرد.

***گوايه جاريکی تر له گه ل کاک د. بهرهم سهردانی میسرتان کردوه و له وئ له گه ل "عمرو موسا" کږبوونه و تان کردوه، رووداوه کانی نه و کږبوونه و هه يه چون گوزهران؟**

— له هه مان سه فەر بوو، يان سه فهریکی دیکه بوو، سهردانی میسرمان کردو له وئ وه زیری دهره وه ی میسر "نه حمه د نه بو الغيص" مان بينی و دواتر سهردانی سه رۆکی کۆمکاری عه ره بی "عمرو موسا" مان کرد.. سهره تا که نيتمه چووينه ژووره وه، عمرو موسا له پشتی میزه که يه وه نه هاته نه مديوو منو بهرهميش له سه ر لا قه نه فه يه ک دانيشتين.. به لام کاتيک بهرهم له گه ليده که وته قسه کردن و گوتی نيتمه ی کورد زور له

◆ ژيان و خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز لهجاړيټکوتنټيکی ميژيښيلا. —————

نږه ننگه رانين، تو به حساب سه روکی هه موو ولاتانی
عه ره بیت نه و دهوله تانه ش موسلمانن و کوردیش موسلمانن و
وهك گه ليك به شداره له و شارستانیه و ميژووهی له گه ل
عه ره بدا هه یه تی، به لام تو پشتت له کورد کردوه و له به رامبه ر
ره شه کوژی و جینوسایدو کیمیا باران و نه نغال بیده نگیت، نیت
قسه نازنی کرد..

دیاربوو عمرو موسا پیشتر د. به ره می نه دیبوو،
حه په سابوو، یه کسه ر له پشتی میزه که یوه هاته دهر و له نزيك
نیمه دانیشته.. دواتر بووه مناقه شه یه کی گه رم و گوړ.. به لام
به ره م چوڼ به هپړشه وه دهستی پیکرد.. تا کوتایش شه پړکی
گران و قورسی له گه ل کرد. وهك باسم کرد سه ره تا چوڼ
بوو.. به لام که به پړی کردین تا لای نه سانسیره که له گه لمان
هات و ریژی زوری گرتین.

کاتیک چوینه وه بو هوتیل، ده بینین پانزه، بیست که نالی
میدیا یی له وی کوبوونه ته وه.. میدیا کان کوتیان بو نه وه
هاتووین بزانی نه مرؤ که عمرو موساتان بینیه چیتان
گوتوه و ره خنه ی چیتان لیگرتوه ؟ قسه کراو بو به یانیه که ی
هه موو روژنامه و که ناله میدیا ییه کانی میسر باسیان له و
گفتوگو یانه ی نیوان هه ردوکیان کردبوو.. قسه کانی به ره میان
به مانشیت نووسیوو، بو منیش نه و رووداوه زور دلخوشکه ر
بوو به راستی !.

* له که یوه سر به ته که تولى د. بهرهم بوویت؟

له لای من بهرهم که سیکی به توانا بوو، چاوی زوړیشی
له سر بوو، به لام وه ته که تولى من هه میښه سر به ته که تولى
مام جه لال بووم، له دواى مام جه لالیښ سر به خو بووم و خه تی
گشتی یه کیټی نیشتیمانی کوردستان بووم.. به لام بهرهم
خوښه ویست، بهرهم ته کتولیکى بڼ خوی دروست کړد بوو..
دواتریش له گه ل کاک کوسره ت ناوهندی برپاریان
پیکه یتا بوو.. من نه له گه ل ناوهندی برپارو نه له گه ل زوړینه ی
مه کتبی سیاسیدا بووم.. له و ململانییه دا من هر بى لایه ن
بووم.. هه میښه له هه ولى نه ودا بووم به یه که وه بین و
کیښه کان چاره سر بکه ین.

نه وده بوو د. بهرهم هر به ووی نه و کیښانه ی که له گه ل
مالی ماموستا برابم نه حمه ددا هه بیوون.. هاوپه یمانی بڼ
دیمو کراسی و دادپه روه ری دروست کړدو له یه کیټی
جیابوه وه.. من له و قوناغه شدا په یوه ندیم له گه ل د. بهرهم دا
نه پچراندو هاوپه یتیم کړد.. به لام یه کیټی بووم.. زوړ براده ری
دیکه ی مه کتبی سیاسیش په یوه ندیان له گه ل بهرهم هر
هه بوو.. پاش سالتیکو دواى هه لېژاردنی په رله مانى عیراق،
(دیاره د. بهرهم له و هه لېژاردنه دا جی په نجه ی دیار بوو)،
به لام نه نجامه که به شیوه یه کی دیکه شکایه وه..

کوړه کاني مام جه لالیش زانیاں که بهرهم که سیکی
به توانایه و به تالّ نییه و دوورکه وتنه وهی له یه کیّتی نیشتمانی
کوردستان زیانیکه، بویه وه کو چوّن جاران دژایه تیان کردو له
یه کیّتی دهریان په راند، نه مجاره یان بهرنامه که یان گوړی بو
هینانه وهی د. بهرهم.. ته نانه ت جاريک پافلی کوړی مام جه لال
له کوښونه وهی سرکردایه تی گوتی: "نیمه خوّمان غه درمان
له بهرهم کردو بووینه هوّی نه وهی جیابیتته وهو حزب دروست
بکات.. نیمه پیوستیمان به بهرهم هیه و به بهرهم یه کیّتی
به هیّز ده بیت.. بویه نیمه بریارمانداوه هه له که ی خوّمان راست
بکه ینه وهو بهرهم بیّنینه وه ناو یه کیّتی". دواى نه وهی هه موو
سرکردایه تی رازای بوون.. من بووم به نه ندای نه و لیژنه یه ی
که کاری تیکه لاو بوونه وه که رایى بکه ین.

رۆلى د. ئەرسەلان بايز لە گەرانەۋەى د. بەرھەم و بوونى بەسەرۆك كۆمارى عىراق

*** دەلەتتىن كۆپرەكانى مام جەلال لەگەل د. بەرھەم رىڭكەوتىبون
تا بېتەۋە ناو يەكېتى؟ ئەورىڭكەوتىنە چۆن بوو؟**

— ديارە پىشتر كۆپرەكانى مام جەلال ۋە عىدىان بە بەرھەم
دابوو كە ئەگەر ھاتەۋە بىكەنە كاندىدى يەكېتى بۆ سەرۆك
كۆمارى عىراق.. بەلام لەناو سەر كىردا يەتى يەكېتى نىشتىمانى
كوردستان ژمارە يەك برادەر پىيان خۆش نە بوو د. بەرھەم
بېتەۋە، بەپاى من ھۆكارەكەى دەر كەۋىتىن ۋە تەۋانىي بەرھەم
بوو.. چۈنكە د. بەرھەم كەسىك بوو چەند زامانىكى ئەزانى و
پىاۋى سەردەم بوو.. پەيۋەندىشى لەگەل چەندىن كەسايەتى و
نېۋەندى سياسى و دىپلوماتى دنيا و دەۋر ۋە بەرھەم بوو..
زۆرىش بۆ يەكېتى پىۋىست بوو، بۆيە ئەۋانەى پىيان خۆش
نە بوو، لەگەل ھاتەۋەى كەۋىتىنە دژايەتى كىردى.. تا ئەۋكاتەى
قسە ھاتەسەر ئەۋەى كى كاندىدى يەكېتى بېت بۆ سەرۆك
كۆمارى عىراقى فېدېرال، ئەۋە بوو مالى مام جەلال ۋە خالە شىخ
جەنگى داکۆكيان لە كاك بەرھەم كىرد. د. بەرھەم خۆشى نفوزى

لە ناو سەرکردايەتى يەككىتى ھەبوو.. بەوشىئەو ھە د. بەرھەم بەزۆرىنە بۆ پۆستەكە كانديد كرا.

*كى بوون ئەوانەى ناپازىى بوون؟

- ديارە ژمارەيەك لە ھەفلاانى مەكتەبى سياسى و سەرکردايەتى بوون كە پتيويست ناكات ناويان بىنم. دياربوو كاك مەلابەختيارو د. لە تيفو كاك ھەمەسابير خويان مەرامى ئەو پۆستەيان ھەبوو. كاك مەلا بەختيار لە ھەموويان زياتر ركا بەرى بەرھەمى دەكردو پتيوابوو ئەو لە نيو سەرکردايەتى لە بەرھەم دەباتەو ھە.. بەلام رۆژى ھەلبژاردن و ساغکردنەو ھى كانديدى يەككىتى بۆ سەرۆك كۆمار. ژمارەيەك سەرکردايەتى چوونە لاى كاك مەلا بەختيارو پتيان گوت مالى مام جەلال رايانسپاردووين دەنگ بە د. بەرھەم بدەين و پيمان باشە تۆ خۆت لە ھەلبژاردن بکيشیتەو ھە.. نامانەوئ تۆ بشکىتى.. كاك مەلا بەختيار ھاتە ناو کۆبوونەو ھەكەى سەرکردايەتى و ھەندى قەسەى بەرزو نزمى کردو بەزويى چووە دەرەو ھە.. يەك دوو كەسيش لەگەلى چوونە دەرەو ھەو دواتر دەنگدان لە نتيوان د. بەرھەم و د. لە تيفو كاك ھەمەسابير كراو كاك بەرھەم زۆرىنەى ھيتا.

*** څوټ ده زانی پوښتی سه رڼکی کڅماری عیراق به شی کورد
بوو له به غداد، نه و کاته پای پارتی دیموکراتی کوردستان و
حزبه کانی دیکه له و باره یه وه چی بوو؟**

— پېښتر گویم لی ببوو که پارتی ده یگوت با به ره م
کاندیدی هاو به شی هه مو لایه ک بیت، به لام که هاته وه ناو
یه کیټی، نه مه یان پی څوڅ نه بوو. پارتی له وه په شیمان
ببوه وه، بویه کاندیدی څویان به ناوی د. فوئاد حوسین دانا.

*** نه ی بچی ریک نه که وتنو به یه کگرتووی نه چوونه به غداد،
څو نه مه یان بڼ کورد باشتو بوو؟**

— راسته، چه ندین کڅبوونه وه مان له گه ل سه رکړدایه تی
پارتی و کاک نیچیرفان بارزانی کردو پیمان گوتن که حقه نیوه
د. فوئاد بکیښنه وه، راسته د. فوئاد پیاوړکی به پریزه و
دوستمه به لام بڼ نه و پوښته له ناستی د. به ره مدا نه بوو. څو
نه گهر نه ندامیکی مه کته بی سیاسی پارتی، یان کاک نیچیرفان
بارزانی بوايه، قسه یه کی ترمان ده بوو، به کاک نیچیرفانیښمان
گوتبوو څوی هه لبریزیت و بیت ه پېشه وه. ئیران و
نه مریکه کانیش له و باره یه وه قسه یان له گه ل کردین تا
ریکبک وین. به لام نه نجامی نه بوو. نه وه بوو هه لبرژاردن له
په رله مانی عیراق له نیوان دوو کاندیدی کورد کراو په رله مان
ده نگی به "د. به ره م" دا.

*** راتان له باره ی کاک مه لا به ختیار بۆ ئه و پۆسته چی بوو؟**
- له باره ی کانديده رکابه ره کانی خوښمان، به تاييبت له باره ی کاک به ختیار، راسته پيشمه رگه و پياويکی ټيکۆشه رو ماندووو و توانای روناکبيري و سياسي زړی هه يه.. به لام بۆ ئه و کاته و بۆ پۆستی سه رۆک کۆمارى عيراق، ئيستاش دووباره بيته وه من هه ر دهنگ به د. به رهه م ده ده م.. چونکه بۆ ئه و پۆسته د. به رهه م شايسته ترو ليها توتو تره. له وانه يه کارىکى دىکه بيته پيشه وه، دهنگ به کاک مه لا به ختیار بده م.

*** رۆلى تۆ له بوونى د. به رهه م به سه رۆک کۆمارى عيراق چی بوو؟**

- چوونى ئيمه بۆ به غداد به به رنامه نه بوو.. دوو رۆژ پيش هه لېژاردنى سه رۆکى عيراقى فيدرال، کاک کۆسره ت سعات 9 ى شه و ته له فۆنى بۆ کردم و گوته: نرسه لان ده بى بچينه به غداد، ده عوه ټيکم بۆ لاي نه عيراقيه کان بۆ پشتيوانى د. به رهه م ريکخستوو.. ده مه وى تۆش بييت.. گوتم کاک کۆسره ت من ته ندروستيم باش نيه، گوته هه ر ده بى بييت. له بهر خاترى نه و هه ر نه و شه وه بۆ سلېمانى به ريکه وتم و سعاتى دوانزه گه يشتم.. به يانيه که ى ئيمه به فپۆکه يه کى سه ربازى چووينه به غداد، چوونه که بۆ ئه وه بوو يه ک رۆژ له وى بين و

◆ ئيانو خەباتى سىياسى د. ئەرسلان بايز لە چارپىڭكوتنىڭكى مېژۇرىدا ◆

بگە پېئىنە ۋە... ئىمە ھەموومان لە ناو ئە ۋ فرۆڭكە يەدا بووين و
ۋىنە مان گىرابوو، لە تۆپى كۆمە لايە تىش "فېسبوك"
بلاو كرابو ۋە.

برادە رانى پارتى كە ئەمەيان بىنى بوو، پېيانو ابوو كە
ۋە فدىكى گە ۋرەى يە كىتى بۆ پشتىوانى د. بەرھەم چۆتە
بە غداد، بۆيە بۆ بەيانى برپارىياندا ۋ ئەوانىش شاندىكىيان
بە سەرپەرشتى كاك نېچىرقان بارزانى و كاك نازاد بەرۋارى
ناردە بە غداد. كاتىك ئەوانىش ھاتن، برادە ران گوتيان تازە
نابى ئىۋە بۆنە ۋە. چونكە پارتى ھاتو ۋە دەبى ھەندىك
كەسى ئىمەش لىرە بن و ئىش و كارەكان بكن. بە ۋ شىۋە يە
ۋەك دىفاكتو بووين بە ۋە فدى يە كىتى. بەشى زۆرى لايەنەكان
لە ۋانە ۋە مار ھەكىم و ئاياد ۋە لاۋى و نورى مالكى و نوینەرى
سەدرىيەكان و چەندىن كەسايەتى دىكەش ھاتنە لای كاك
كۆسرەت و خۆشمان چووينە لای سەرۆك ۋە زىرانى عىراق
"ھەيدەر ئەلەبادى".

لە ۋەك دوو رۆژەدا، چەندىن جار لە گەل شاندى پارتى و
شاندى ئەمريكا بە سەرپەرشتى "ماگگورك" و شاندى ئىرانى
بە سەرپەرشتى "قاسمى سلىمانى" كۆبووينە ۋە، تاۋەكو بزائىن
چۆن چارەسەرى ئە ۋ مەسەلە يە بكن و تەنھا كوردىك بكنە
كاندىد.

براده رانی پارتی سوور بوون له سره نه وهی دهی د. بهرهم
 بکشیتته وه، گوتیان نه گره بهرهم بکشیتته وه، له کابینه ی
 داهاتوی حکومتی هریم دوو ساله سرؤکی نه نجومه نی
 وه زیران ده دهین به به کیټی. به لام نیمه گوتمان با له
 به غدادیش دوو سالی به که م د. بهرهم سرؤک بیت و دوو سالی
 دواتر د. فوناد حوسین سرؤک بیت. کاک نیچیرقان رازی
 نه بوو. کاتیک رازی نه بوو. هر له گه رانه وه مان له
 دیده نه که ی پارتی، له بهینی باره گای کاک نیچیرقان و نه و
 شوینه ی نیمه ی لی بووین، هر له ناو سه یاره کاک کؤسره ت
 بریارید او په یوه ندی به هه موو لایه که وه کردو گوتی با
 په رله مان کؤیتته وه و ده نگدان بؤ هه لېژاردنی سرؤکی عیراق
 بکړیت. خوا به کیټی دا با بیدات.

* قسه ده کرا که پارتی له وه لوېسته ی به کیټی و

به تایبه تیش له رؤلی تو نیکه ران بوو بیت، نایا نه مه راسته ؟
 - به داخه وه هندی له براده رانی خومان خه بهریان به پارتی
 دابوو، گوايه من رؤلی سره کیم هه بووه له وهی د. بهرهم
 نه کشیتته وه و دا کؤکیم کردووه که هر دهی بیتته سرؤکی
 کؤمار. بیگومان ده شزانم که کیټووه نه و خه بهر هی داوه ته
 پارتی. شهرم له کهس ناکه م و تازه شته که تیپه پړوه، رؤلم

◆ ژيانو ځمباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټکمرتنېکې مېژوييلا. —————

هه ېووه، به لام نهك رولې سهره كي.. له وانه يه هه ندي كه س
له ناو يه كيې ريكه وټني ژير به ژيريان له گه ل پارتيش هه ېوويټ و
كردبيټ تا به رهه م بكشيتته وه د. فوناد ببيټه سه روك كوما،
چونكه كه سانېك هه ېوون گوتېوويان تازه د. به رهه م له نيو
په نجه كاني نيټه كه وټه خواره وه. دياره من هه ميشه له گه ل
ته بابي و يه كپيزي كوردم، دؤستي پارتيشم، به لام له و
پروسه يه دا پارتی نا هق ېوو. شانده كه ي يه كيټيش جگه له من
ناسؤ نه لمانی و عه دنانی حه مه ي ميناو خالد شوانی و بافلی مام
جه لال و لاهوري شيخ جهنگي و ناراسی برای و ئيسماعيل
مه حمودی تيدابوون و هه موشمان هاوکاری د. به رهه م ېووين.
له باره ي پارتيشه وه، پارتی له ته واوی پروسه كه و
ريكنه كه وټنه كه نيگه رانېوو، درزيش كه وټه نيوانمان.

تيکچوونی په يوه ندي د. نمرسه لان بايزو هيروخان

* زږد باسی په يوه ندي و د ناستايه تی خوت و هيروخان
ده که ی، که وا په يوه ندي تان به په که وه باشووه... که واته بډچی
نه و په يوه ندي تان درزی تيکه وت و به رده وام نه بوو؟
- په که مين ناسينم له گه ل هيروخان بډ حه فتاکانی سده ی
رابردو ده که پټه وه که من له به شی کوردی زانکو ی به غداد
بووم و نه ویش له کولیژی په روه رده له به شی د هرونزانی
خویند کار بوو. له هندی بونه و ټاهه نگو که شتیشدا ده مبینی،
به لام هيچ په يوه ندي په کم له گه ل نه بوو، ته نها نه مزانی نه وه
هيروخانه... جاریکیش له د ه وړه ی کاديران له به غداد مام جه لال
ده رسی پیده گوښه وه، هيروخان له وئ بوو، به لام ده مزانی که
هيروخان وه که ده ستيگيرانی مام جه لال وایه... مام جه لال چووبوه
داوای.. داوای زانکو هيروخانم نه بينيه وه. تاوه کو مانگی ای
سالی 1980. کاتيک له کز تایی 1979 بووم په پيشمه رکه
قه مسه له يه کی شينم له به ردا بوو، برايمی برام تازه له کویت

بوی هیڼابووم.. که له ناو زهنگ بووین هیڅوڅان هه میښه پیی ده گومت نا ټو کاته قه مسه له یه کی شینت له بهر بوو.

دواتر ورده ورده په یوه نندی من له گه ل مام جه لال و هیڅوڅانیش گه شه ی کرد، به تاییه ت که منیان وهك لیپرسراوی رادیو دانا. کاتیك ده چوومه لای مام جه لال تاوه كو رینمایم پییدات، یان وتارم بۆ رادیو بۆ بنوسیټ. یان که کتیبه کانیم بۆ خویندنه وه وهرده گرت، زانیم هیڅوڅانیش خه ریکی خوینده وه و چیرۆک نووسینه.. ده شی بینی من هه ندی جار کتیبی نه ده بی له مام جه لال وهرده گرم.. گوتی پیم خوښه دابنیشین، چه ندین جار دانیشیتین و له باره ی چیرۆکه کانیه وه قسه مان ده کرد.

به و شیوه یه په یوه ندیم له گه ل هیڅوڅان زور به هیز بوو، تا وای لیها ت به بی پرس ده چوومه مالی مام جه لال، خوی له وی با یان نا، له گه ل هیڅوڅان داده نیشیتین و قاوه مان ده خواره وه.. زوریش له وه زیاتر که یوسف زوزانی له نه وروپا هاته وه، هه ردووکمان به یه که وه ده چووپنه لای هیڅوڅان، نه ویش ده هاته مالی یوسف و مالی نیمه ش. بویه په یوه نندی هه ردووکمان له گه ل هیڅوڅان به رده وام و له نه بران بوو.

هه ر له بهر خاتری هیڅوڅانیش بوو من سی سال له که نالی ناسمانی کوردسات کارم کرد.. من هیچ کاریکم له وی نه بوو.. به لام له سه ر داوای هیڅوڅان چوومه نه وی. روزانه ته نها

◆ ژيانو خېباتى سياسى د نئرسه لان بايز له چارې پكوتنېكى مېژدېيدا ◆

سه يرى مادده كانم ده كړدو ده گه پامه وه... په يوه ندىم به بودجه و دامه زړاندنى كارمەندو شتى ئيدارييه وه نه بوو. به لام هيرؤخان خوشكيكى خوشه ويست بوو، ژنيكى زؤر زؤر باش بوو، دايكى پيشمه رگه بوو... خوشكى پيشمه رگه بوو. ژنيكى له خؤبوره بوو... خؤنه ويست بوو... هرچى نەرشيفى سەرده مى شوړشه سەدا نۆه دى بؤ هيرؤخان ده گه پټه وه، به تاييه ت فيلم و تۆماره كان.

به لام، به داخه وه كاتيك خوشكه كانى هاتنه وه بؤ كوردستان، بوونه هؤى تيكدانى په يوه ندى نيوان منو هيرؤخان، ئوميد ده كه م نه خوشكانه ي له ژيانياندا خوشى له خؤيان نه بين كه په يوه ندى منو هيرؤخانيان تيكدا. ئيستاش كه رؤژانه دپته بېرم خه مى لى ده خؤم.

په يوه نډې د. نرسه لان بايزو کاک کؤسرته ره سول

* ده لټن دايکی کاک کؤسرته، په کاک کؤسرته کې گوتووه

نرسه لان برای تږيه؟ نه مه چؤن بوو؟

— راسته، نه و مه سه له يه ده گه رپټه وه بؤ سه رده می

ناواريه ييمان له ئيران، نه و کاته بوو کاک نه وشيرون وه ک

نه فيکړدن منی ناره به رهی کوردستاني و کاک فريدون

عه بدولقادری له شوینی من کرده به رپرسی ده زگای راگه ياندنی

په کپټی نيشتمانی کوردستان.

من مالم له ورمی بوو، ئوتومؤبيلیکی رینوی بچو کم هه بوو،

کؤمپانياکه له ناوخوی ئيران دروستی ده کرد. رؤيکیان من و

په خشان ويستان له "ورمی" وه بچينه سه قز، چونکه نه وکات

سه قز والگهی ناواريه کان بوو، هه موو له وی کؤببونو وه.. به لام

مالي کاک کؤسرته وه نډی له براده ران له مها باد بوو.

له سه فهره که ماندا بؤ سه ردان لاماندايه مالي کاک کؤسرته،

نه وسا به ره حمه ت بيت باوکی کاک کؤسرته مام ره سول

نه خوښ بوو. کاتيک گه يشتنه ماليان "زبيده خانی" دايکی کاک

کؤسرته گوتی.. نه وه ئيمه به ته مابووين بيينه لای تو، که چی

تو هاتويته لای ئيمه! زبيده خان ژنيکی ورياو زيره ک و عاقل

بوو، که م ژنی ناوا وريام بينيووه.

گوت: جا به خيربين سرچاوان، چونه واپريارتان داوه؟
گوتی: سبهيني "ره سول"ی ده بهينه تاران، ويستمان
نه مشه و بيينه لای توو دواتر توش له وي سبه ره که مان بو
تاران به تياره بو ريک بخهيت.

گوت: به سرچاو.. ئيستا من مندا له کان ده که به نمه سه قزو
خوم ده که پيمه وه ده تانبه م.

نه وه بوو چومه سه قزو دواتر هاتمه وه لايان و زيډه خان و مام
ره سول و په کيکي تر بوون، به ئوتوموييلي خوم بردنه مه وه بو
ورمي و له مالي خومان خزمه تمکردن و به يانيه که شي بردنه
فروکه خانه و به ره و تاران به ريکه وتن.

دياره من سوپاسي زيډه خان ده که م که واهه ر جاريک مني
ده ديت وه کورې خوی ريڼی لی ده گرت.. هه ميشه به کاک
کوسره تيشی ده گوت نرسه لان برای تویه. وه کالته و
که پيش زيډه خان ژنيکی قسه به ده ست و هه ميشه قسه سوار
بوو.. بيرم ديت روژيک له گه ل کاک شواني ره حمه تی "به هرؤز
قه شقه" چووينه سهر دانيان، ديار بوو به هرؤز پيتريش شهړه
قسه و کالته ی له گه ل زيډه خان هه بوو.. به هرؤز گوتی:
زيډه خان نه و خه لکه زور سهيره، فير بوون زور جوين به
به رپر سه کان ده دن، جنيو به کاک کوسره تيش ده دن.

— زيډه خان په کسه ر به جواب هات و گوتی ئا.. کورم
ده زانم.. روژيک ديت جنيو به دايکی توش ده دن.. ئيمه ش

کردمانە پێکەنین و گوتمان بە ھەرز واز بێنە دەرەقەتی زبێدە خان نایەیت.

*** جارێکیان لە گەڵ کاک کۆسرەت سەردانی "تاران" تان**

کرد، لەو دیدارە تاندا لە گەڵ بەرپرسانی ئێران چی روویدا؟
 - راستە، جارێکیان وەک شاندی یەکییتی لە گەڵ کاک کۆسرەت و شیخ دارۆی رەحمەتی بوو ھەندێ ئیش و کاری یەکییتی چووینە تاران، لەوێ کۆبوونەو ھەیکمان لە بارەگای سوپای پاسداران لە گەڵ "جەعفەری" کرد، ئەو کات ئێو جیگری بەرپرستی پاسداران بوو، لە کۆبوونەو ھەیکدا ھەندێ بابەت لە بارەی کوردانی رۆژھەڵاتی کوردستان و حزبى دیموکرات و ئەوانی دیکە باسکران، کاک کۆسرەت گوتی ئێمە بە زیانگە یانندن بە کوردەکانی ئێران رازی نین و ھەموومان کوردین، چۆن ئێو بەرگری لە شیعە دەکەن، ئێمە ئەگەر نەشتوانین بەرگری لە کوردانی رۆژھەڵات بکەین، بەلام ھیچ ھاوکارییەکی ئێرانیش لەدژی ئەوان ناکەین.. چونکە میللەتە کەمان ئەو ھەمان لی قبولناکات و ناتوانین ھاوکاری ئێو بکەین لەدژی ئەوان و بەو شیوەیە کۆبوونەو ھەیک کۆتایی ھات. دواتر کە چووینەو ھەیک کاک کۆسرەت داواى کرد بچینە نەخۆشخانە تاو ھەو چەند پشکنینیکی خۆی بکات، کە دکتۆرە کەى ھات گوتی دوو دکتۆری دیکەش بانگ بکەن تا ئێو دوو کەسەش بپشکنن، گوتمان خۆ ئێمە نەخۆش نین، من لەوساو ھە پارێز دەکەم، چونکە کۆرسەرۆڵە کەم ئەو کات 220 بوو.

تەجمیدکردنی د. نەرسە لان بايزو چارێكتر بوونی بە سەرکردایەتی یەكێتی

*** دواي تەجمیدکردنت لە سەرکردایەتی لە لایەن كاك
نەوشیروانەوه، چۆن دەستت بە خەباتكردەوه؟**

دواي هاتنەوه مان لە شاخ و پیشمەرگایەتی، من درەنگتر لە
نێزان هاتمەوه، چونكە قاچم شكابوو، مانگی 7ی سالی 1991
بوو گەیشتمەوه.. كاتیك هاتمەوه مام جەلالو كاك نەوشیروان و
كاك كۆسەرەت لە هەولێ كۆكردنەوهی رۆژنامەنوس و نوسەرەن و
هونەرمانەند و رۆشنبیراندا بوون بۆ ئەوهی رۆژنامەیەكی رۆژانە
دەربەكەن.. بەپاستی هەنگاوی باش چووبوونە پیشەوه، بەلام
كە من هاتمەوه ئەركەكەیان بە من سپارد.. ئیتر من ئیدارەي ئەو
رۆشنبیرو نوسەر و رۆژنامەنوسانەمدا تاوێكو بپاری دەرکردنی
ژمارە "سفر"ی رۆژنامەي كوردستانی نوێ دراو بە بپاری
مەكتەبی سیاسیش من بوومە یەكەمین سەرنووسەری،
یەكەمین رۆژنامەي كوردی دواي راپەرین.

من دواي ئەوهی سالی 1990، لە لایەن كاك نەوشیروانەوه
تەجمید كرابوو، هیچ پلەو پایەيەكی حزییم نەبوو، تەنها وەك

پېشمه رگه يه کي ساده بووم و تېده سوړام.. به لّام که هاتينه وه
نه و کات باره گای مام جه لال له شه قلاوه بوو، هېشتا به ته وای
قاچم چاک نه بېوه وه، به دار شه ق ده روېشتم.. کاک کؤسره ت
پشتيوانی لیکردم، مام جه لال که متر ده یو یست شه پری کاک
نه وشيرون بکات، به لّام کاک کؤسره ت بې منه تر بوو لی.

چند جاريک و تاره کانیا ن به من ده سپارد تا له بونه کاند
بیان ووسم و بیان خوینمه وه.. هېشتا هېچ پله يه کم نه بوو، و تاري
مه کته بې سیاسي يه کيتيان به من ده سپارد.. تا رؤډیک مام
جه لال و کاک کؤسره ت و من به يه که وه بووین.. گوتم ناکړی من
هر ناوایم.. جيگايه کم بؤ ديار بکه ن.. نه وه بوو کاک کؤسره ت
گوته بړؤ وه ک کارگيری مه لېه ندي سي ه و لير ده و ام بکه،
مام جه لالیش هېچ قسه ي نه کرد.

کاتیک مام جه لال قسه ي نه کرد، من هاتم له نه ندامی
سه رکړدایه تيه وه که پېشتر سه رکړدایه تی بووم و بهر پرسي
ده زگای راگه ياندي يه کيتی بووم.. سهر په رشتی ده زگای
راگه ياندي بهر ی کوردستانیشم تاراده يه ک ده کرد.. هاتمه وه
وه ک کارگيری مه لېه ندي ه و لير ده ستم به کاره کانم کرده وه.

نه و کات شه هيد حه سەن کوپستان ي بهر پرسي مه لېه ند بوو.
له کاتیکدا من زور پېشتر له کاک حه سەن بهر پرسياريتيم
مه بوو.. شه هيد شاخه وان عه باس جيگري بهر پرسي مه لېه ند

بوو، من بهرپرسیاریتی ههردووکیانم بهچاوان قبوڵکرد. بهلام
باوهپرم بهخۆم ههبوو..متمانهم بهخۆ ههبوو..

***کهی بوو جارێکی دیکه بوویهوه بهئەندامی سهركردایهتی
یهکێتی نیشتمانی کوردستان؟**

له یهکهمین کۆنگرهی "ی.ن.ک" لهسالی 1992 که له
سلیمانی بهستراو دواتر هینرایهوه ههولێر، بوومهوه به
سهركردایهتی یهکێتی، لهو کۆنگرهیهدا تهها سی چوار
کهسمان دهرجووین. دیاره مام جهلال بهبی ههلبژاردن وهک
سکرتێر دهست نیشانکرایهوه وهههلبژاردنیشدا کاک
کۆسرهت و کاک عومهري سهید عهلی و عارف روشدی و من،
دهرجووین. کهسێر "1+50" ی نههینا.. ئیتر دواى ئهوه من
هم بووم به لیپرسراوی رۆژنامهی کوردستانی و بهرپرسی
مهلبهندی ههولێرش له جیگهی کاک "حهسن"، بهوشیوهیه
ورده ورده چومهوه پێشهوه.

بهرپرسياريتی د. نهرسه لان بايز له مهکته بی ريکخستن و لادانی

*** نهی که ی بوو، بوویه بهرپرسي مهکته بی ريکخستن؟**

سالی 1995 روژيک مام جه لال بانگی کردم.. کوتی پيم باشه کاک عه دنان موفتی بکینه بهرپرسي مهلبه ندی هه ولير، چونکه خو ی هه وليرييه و په يوه ندی باشی له گه ل خه لگی شاره که هه يه.. به و شيويه منی وه ک بهرپرسي مهکته بی ريکخستن ده ستنيشانکرد.. به لام به دريژايی نه و هه موو سالانه ی له مهکته بی ريکخستن بووم، هه ر له خه تی مام جه لال بووم و پشتيوانيم له سياسه ته کانی ده کرد.. نزیکه ی نو سال له و کاره مدا به رده وام بووم.. له کاتيکدا نيوانی مام جه لال و کاک نه و شيروان و کاک کوسره ت و کاک جه بار فره مان له و په پی مملاندابوو.. به لام من توانيم نيداره ی هه موويان بدهم.. راستی ستافيکی زورباشم له مهکته بی ريکخستن له گه لدا بوون.. نيستا نه و خوشک و برايانه زوربه يان نه ندای سهرکردايه تين و له پله و پایه ی بالادان.. هه نديکيان بوون به وه زيرو په رله مانثارو مهکته بی سياسيش.

*** چۆن بوو له مهکته بی ريکخستن لادرای؟ خوت داوات کرد
يان بپياری لابردنيان دايست؟**

—خوت دهراني ته که ټول له ناو په کيټي هه بوو، نه گرجي من نيداره ی هه موويانم نه دا، به لام ململانيی نه وه يان له گه ل ده کردم که سهر به مام جه لالم.. من نه سهر به کاک نه وشيرون و نه سهر به کاک کوسرت بووم.. به لام ريږي هه موويانم ده گرت.. به تايبه ت کاک نه وشيرون مني قبول نه بوو، نه گرجي من نه وم وهک به رپرسی خوم قبول بوو.. کاک کوسره ت وانه بوو.. من زور بؤ نه و باش بووم، نه ویش له گه لم باش بوو.. به لام پيگه ی نه و له پيگه ی من گه وره تر بوو. پيش من نه ندامي مه کته بی سياسي بوو، نه و سه روکي حکومت بوو، من وه زیر بووم.. هه ميشه به کاک کوسره تم ده گوت.. مام جه لال له سه رووی هه موو راوبؤ چوون و کوتله په که وه په .. به دهر له مام جه لال تو به ته نها نيت، من براتم له مه کته بی سياسي. به لام به رده وام ململانيشم له گه ل هه بوو. کاک کوسره ت قه ت پرس و پای ناکردو خوی برپاره کاني دهران، پرسيشی بکردبا، هيچ نه بوو چونکه خوی چی بويستبا هه ر نه وه ی ده کرد. من له و هه لوستانه ی نيگه ران بووم، ټينجا کومه ليک له براده ره کاني منی له هاوکيشه و کارکردندا خشتبوونه دهره وه.. هه م له سه رده می پيشمه رگايه تی و هه ميش دواتر.. نايشارمه وه له گه ل خوم و مال و مندا لم زور باشبوو.. به لام له پووی سياسي وه جياوازيمان هه بوو.

*نایا هيچ سه رپيچيه ک نه بينيه وه که بوويته هوی برپاری لادانت؟

-ئەو سالانەى لە مەكتەبى رېڭخستىن بووم، بە شاھىدى
 ھەموو رېڭخستىن و كادىرەكان كە ئىستا زۆرەيان ماون،
 مانگانە سەردانى ھەموو مەلەبەندەكانمان دەکرد، خۆشم
 تەواوى كادىرەكانم دەناسىن..ژمارەى كادىرەكان ئەو كاتە بەو
 شىۋەيەى ئىستا نەبوو..كادىر سەنگو قورسايى خۆى ھەبوو،
 بۆنمۇنە مەلەبەندىكى ۋەكو ھەولېر 7 كارگېرو دوو جىگىرى
 ھەبوون ۋە ھەموو ستافى مەلەبەندەكەش لە 25 كەس
 تىنەدەپەرىن، بەلام ئىستا ھەمان مەلەبەند ئەنجومەنەكەى
 نىزىكە چوارسەد كەس ئەبن، بە شىۋەيەكە ھۆلى كۆبۇونە ۋەكان
 بەس بەشى خۇيان ئەكات. جگە لە ۋە چەند لىژنەيەكان لە
 پىاۋە تىكۆشەرەكانى مەكتەبى رېڭخستىن ھەبوو، ھەمىشە
 بەسەر ئۆرگانەكاندا دەگەپان و ئىمكانىيەتى باشىش
 لە بەردەستى مەكتەبى رېڭخستىن و مەلەبەندەكان بوو، كارەكان
 ۋەكو گول بەرپۆۋە دەچوون. ئەگەر بۆ راپۆرتى سىياسى مام
 جەلالىش لە كۆنگرەى "2" ى يەكىتى نىشتىمانى كوردستان
 بگەرپىنەۋە، ئاماژە بە رۆلى مەكتەبى رېڭخستىن دەدات.. كە
 چىمان كردوۋەو چۆن ئىدارەى رېڭخستىنەكانمان كردوۋەو
 چۆن كادىر لەسەردەمى ئىمە سەنگى ھەبوۋە.

مىللىتىكان لەناو "ى.ن.ك" بەردەوام بوون، زۆر ھەولى
 دوورخستىنەۋەى منيان دەدا..چەند جارىك ھەوليانداو
 سەرکەوتوۋ نەبوون..تا گەيشتە ئەو ھالەتەى خۆم تىگەيشتمو
 پىۋىست بوو جىگايەكى دىكە بۆخۆم بدۆزمەۋە.

بوونی د. نەرسە لان بايز
بە سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان و
راستی درێژکردنەوهی ماوهی سەرۆکی هەریەمی کوردستان

*** چۆن بوو خۆت بۆ پەرلەمان هەلبژارد؟ هەر لە بەر ئەوه**
بوو کە لە مەكتەبی رێكخستن مەملەتیان دەكریت؟
-كاتێك هەلبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بۆ خولی سییەم
لە ساڵی 2009 هاتە پێشەوه، گوتم خۆم هەڵدەبژێرم..ئەو کاتە
لیستی ئێمە لە گەڵ پارتی هاوبەش بوو، د. بەرەم سەرۆکی
لیست بوو، د. کەمال کەرکوکیشی تێدا بوو..خۆم لەوه دلتیا
بووم کە د. بەرەم دەبیته سەرۆکی حکومەت و د. کەمالیش
دەبیته سەرۆکی پەرلەمان، بەو حیسابەش دەبوو من بێمە
جێگری سەرۆکی پەرلەمان.

لە کوردستان و لە ناو پارتیشدا، ئەوه باوه کە ژيان و
مامەڵە کردن لە گەڵ د. کەمال کەرکوکي ئاسان نییه و قورسه،
بەلام من هەرچۆنێك بوو قبوڵم کردو ئەو ماوه یەکی لە گەڵ
د. کەمالیش بە یەکەوه دوو سال لە سەرۆکایەتی پەرلەمان بووین
هەولمدا بگونجیم.. راستە کێشه و گرفتمان دەبوو، هەندێجار

◆ ژيان و خدباتی سیاسی د نړس ه لان بايز له چاريتکونکي ميژرييل ◆

قسه ی به رڼو نزميش له نيوانماندا هه بوو، به لام من وا بيرم ده کرده وه که نه گەر له گهل د. که مال نيداره نه که ين و کيشه مان هه بيت.. نه وسا مام جه لالو کاک مه سعود ده که ونه به ينمان و پيشمان ده لېن نيوه عيب ناکه ن وا ده که ن و ناشتمان ده که نه وه.. له راستيدا د. که ماليش به وشيوه يه خراب نه بوو که باسيان ده کرد. بويه دوو سال بووم به جيگري د. که مال، له دواي روپشتني د. به ره مېش و گه پانه وه ی کاک نيچيرفان بارزانی بۆ سه روکی حکومت، من بووم به سه روکی په رله مانی کوردستان.

* کاتيک بووی به سه روکی په رله مان، يه که م کارت لابردي وینه ی رابری شوپشی نه يلول "مسته فا بارزانی" بوو، هؤکاره که ی چی بوو؟ هه لوپستی سه روکی هه ريم کاک "مه سعود بارزانی" له وپاره يه وه چۆن بوو؟ نایا نيگه رانی خوی پي پاگه ياندی؟

-کاتيک که بووم ه سه روکی په رله مان، له پشني کورسيه که ی من وینه ی بارزانی ره حمه تی هه لواسرابوو.. من نيستا بۆ يه که مين جاره نه و قسه يه ده که م.. پرس و پام به يه ک دوو که سی به رپرسی پارتی کردبوو، پيم گوتن من ريزم بۆ بارزانی ره حمه تی هه يه، به لام من پارتی نيم، ياسايه کی په رله مانيش بۆ هه لواسيني ره سمی بارزانی له داموده زگاکانی حکومت هه يه، به لام مه رج نيه که هه رده بي له پشني سه ری

— ژيانو خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټکوتنېکي ميژيښينا —

ليپرسراوی دامه زراوه که بېت، به فهرميش هيچ پېگه يه کی
هاوبه شی له گه ل "ی.ن.ک" دا نيه، بارزانی ره مزی کورده و
رابه ری شوړشی کوردی کردوه.. بویه من نه و ره سمه له پشته
سهرم لاده به م و ده بيه مه لا دیواره کی دیکه و ره سمی مام
جه لال و کاک مه سعود که فهرميه و به کیان سه روکی عیراق و
نه ویتریان سه روکی ههریمه دینمه پشته سهرم
هالیده واسم.. نه و براده رانه ی پارتی گوتیان شتیکی
ناسایه.. بویه منیش جیگورکیم به ره سمه کان کرد.

کاتیک پارتیه کانی ناو په رله مان نه و هیان بینی ته له فونیان
بو مه کتبی سیاسی خویان و باره گای کاک مه سعود
کردبوو.. به و شیوه یه گوتیان نابی نه و ره سمه لابریت و ده بی
بجیته وه شوینی خوی.. چهند که سیکیش له سه رکردایه تی
پارتی هه پره شیان بو من ناردبوو، چاودیږی
پیشمه رگه کانیشیان ده کردین.. له ته له فزیونیش به ناشکرا
هه پره شیان لیکردم.

من چهند روژیک نه چوومه وه ده وام.. روژیک مام جه لال بانگی
کردم و گوتی نه و بابه ته چیه؟.. مه سه له کم بو باس
کرد.. گوتی نه بی چاکی بکه یه وه!

گوتم چی چاک بکه مه وه، گوتی کیشه یه کت دروست
کردوه و چاکی بکه وه..

— ژیان و خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چاريتکوتنیکي میژویدله —

- گوتم مام جه لال من کاریکي دژ به یاسام نه کرده وه، به یاساش جولومه ته وه و ره سمه که ی جه نابت و کاک مه سعود فهرمیه و له کوردستان گشتاندنی به یاسا بۆکراوه تا هه لېواسری، پیښم وایه بارزانی ره حمه تی له کاک مه سعود که وره تره که کوپه که ی نهوم قبول بیت ره سمی له پشته منه وه بیت بۆ بارزانی ره حمه تیم قبول نییه.. به لام نه وه به پیی یاسا نابیت.

- گوتی به هه حال نه و قسه یه ت به پارتی گوتتوه.

- گوتم جا بۆ پارتی گویم لیده گرن، هه ره پره شه ده نین. هه مان رۆژ ئیواره که ی کاک نیچیرفان مالی ئاوابیت هه میشه خه مخۆرو فریاد پهس بوو، له نه مریکاوه ته له فۆنی بۆکردم.. گوتی چی بووه.. مه سه له که م وه ک خۆی بۆ باسکرد.. گوتی هه ره نه وه یه.. گوتم به لی..

- گوتی هیچ نییه به یانی برۆ ده وام بکه وه و کیشه که بۆ خۆم لینگه پئی.

به یانی که چوومه وه ده وام، شانديکی پارتی به سه رۆکایه تی کاک فازل میرانی و چهند نه ندامتیکي مه کته بی سیاسی و شیخ عه بدولموه یه من بارزانی هاتنه په رله مان، ته ماشای ره سمه که یان کردو گوتیان نه دی نه وه نییه ره سمه که له شوینی خۆی و له ژوره که یه.. نیشه که یان پی ئاسایی بوو. قسه مان کردو دواتر رۆیشتن.

به لام كاك مه سعود تا دوو سي مانگ قسه ي له گه ل نه كرده و
منيش هر شوين و بونه يه ك كاك مه سعود ي ليايه
نه ده چووم.. چونكه هم له من گه وړه تر بوو، هميشه سه روكي
هر ريمي كوردستان بوو، ريزيشم ده گرت و نه مده ويست چاومان
به يه ك بكه ويټ و نه و قسه يه ك بكات و منيش نارحت بيم.

له ناهنگي نه ورزي هه مان سالي 2012 له پاركي شانده ده
كاك مه سعود ناماده ببوو، فاناي كچيشم چووبووه ناهنگه كه و
خوشي توژيك چالاك و كارايه و له گه ل هارپيكانی ويستبووي
بچيته لای كاك مه سعود، پاسه وانه كانيش ريگايان نه دابوو،
فانيا گوتبووي من كچي نرسلان بايزم سه روكي په رله مان و
چووبووه لای كاك مه سعود و خوي ناساندبوو، گوتبووي من
كچي نرسلان بايزم، سواسي كاك مه سعود ده كه م زور ريزي
لي گرتبوو، شوينيشيان بؤ كرده بوونه وه.. كاك سه عدي نه حمه د
پيره ش له وي ببوو، هاوكاري كرده بوون و شوينيان بؤ
كرده بوونه وه.

دواي مانگيک، روژيک د. فوناد حوسيني سه روكي ديواني
سه روکايه تي هريم ته له فوني بؤ كرده و گوتي كاك مه سعود
ده يه وي سهردانپكي بكه ي.. كاتيک چووم خوا هه لئاگري
له ژوره كه ي هاتبووه دهره وه و پيشوازي ليكرده.. گوتي
له سهره تا واين تي گه ياندم ره سمه گه وړه كه ي هوله كه تان

• ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسلان بایز له چارې ټکي مټورینا •

هه لگرتووه که به یاسای په رله مان له وی دانراوه و خراپیان
تیگه یاندم و نه وهی رویش، رویش و ته و او.
گوتم، من به مام جه لالیشم وا گوتم ووه که جه نابتم قبول
بیټ، باوکت له تو گه وره ترو ناودارتر بوو، چوڼ بارزانی
ره حمه تیم قبول نییه .. به هر حال ساردیه که ی نټوانمان به و
شیوه یه کوټایی هات.

*** بۆچی بویته هوی درێژکردنه وهی ماوهی سهرۆکایه تی
سهرۆکی ههریم کاک مه سعود بارزانی، کاتیگ ده تزانسی
خه لکټیکی زوړ پټیان ناخوښه ؟**

- له کوټایی خولی په رله مان که من دوو سال سهرۆک بووم
کیشه یه کی گه وره هات پيشه وه، نه ویش درېژکردنه وه و
نوټکردنه وهی واده ی سهرۆکی ههریمی کوردستان بوو که
ماوه که ی به سهر ده چوو، به مهش ههریمی کوردستان ده که و ته
بو شایی یاسایی وه. نه و کاره کاریکی ناسان نه بوو، چونکه
نه و کاته گوړان و کوښه ل و یه کگرتوو، نزیکه ی "34" کورسیان
هه بوو، شه ری په رله مانی قورسیان ده کرد، زوړ دژی
نوټکردنه وهی سهرۆکایه تی کاک مه سعود بارزانی بوون. من دوو
سی جار له گه ل هیروخان له و باره یه وه قسم کردبوو، گوتم
به لی من پیم باشه واده که بۆ کاک مه سعود درېژیکه ی نه وه،
نه گه ر مه سه له کهش هاته پيشه وه سلی لیمه که وه .. منیش گوتم

من خوښم قه ناعه تم وايه .. له پراستېشدا قه ناعه تم وايو، به لّام
 گوتم نه مه به بې ره زامه ندى مه كته بې سياسى و به بې بوونى
 به لگه يه ك ناتوانم جي به جى بكم .. چونكه به ناسانى رايى
 نابيت. نه وه بوو روژيك بهر له كوټايى هاتنى واده ي پهرله مان،
 وه فديكى پارتى به سه روكا يه تى كاك نيچيرفان بارزانى هاتنه
 سليمانى، ژماره يه ك له نه ندامانى مه كته بې سياسى پارتى تيدا
 بوون، له مالى مام جه لال كو بووينه وه .. نه وانه ي ناماده بوون
 له لايه نى نيتمه وه كاك كوسره ت و هيروخان و د. نجمه ددين و
 به نده و نازانم كيى تريشمان له گه ل بوو .. له گه ل پارتى له سر
 نو يكر د نه وه ي واده ي سه روكا يه ت هريم بؤ دوو سال و واده ي
 پهرله مان بؤ دوو مانگ ريك كه وتين .. له پراويزى ريكه وتنه كه ش
 نوسراوه به ته له فون قسه له گه ل مام جه لال كراوه و نه ونيش
 له سر نو يكر د نه وه كه رازييه .. به لّام ريكه وتنه كه به كومه ليك
 مهرج بوو .. له وانه يه كه م نيشى خولى داهاتوى پهرله مان
 كار كردن ده بيت له سر ده ستور، سه روكي هريميش ته نها
 نه و جاره واده كى بؤ دريژده كريته وه .. هره يه ك له كاك
 كوسره ت و كاك نيچيرفانيش ريكه وتنه كه يان واژو كردو هر
 ده بوا منيش وه ك سه روكي پهرله مان جي به جى بكم.

نه وه بوو وه خته كى زوركه م بوو، منيان راسپارد له گه ل
 پهرله مان تارانى يه كيى ته له هوليرو كو بوومه وه و براده رانى
 سليمانيش له گه ل پهرله مان تارانى يه كيى ته له سليمانى

◆ ژيان و خېباتی سیاسي د نئرسه لان بايز له چارې کورنۍ کې مېژويښلا

کډوونه وه و رايان سپاردن که د هنگ به دريژ کړنه وه و واده و
 سه روکي هه ريم بده ن. له راستيدا له پروي ياساييه وه ده بي 48
 ساعات به سه ر پر وژه ياسايه که دا بروت، به لام کاره که ي نيمه
 به و شي و هيه نه بوو. ته نها 13 تا 14 ساعات به سه ر پر وژه
 ياساکه تي په ريبوو. به لام نيمه کډوونيه وه و نيت ر گورپان و
 کومه ل و به کگرتو و کردiane هات و هاوار، به تاييه ت گورپان..
 نه وه بوو بتليان هاويشت و که ل و په لي هو لي کډوونه وه يان
 شکاندو جنويان پيدايښت و به منيان گوت به عسي له تو
 باشته .. نه و گورپانه ي نيسي تا نه وه نده نه رم و حليمه له که ل
 پارتی. نه وسا و ايان به نيمه ده گوت و ده يان قسه ي نه شيا و ايان
 به کاک مه سعود بارزاني ده گوت.. قسه يان به من ده وت و
 هاواريان ده کرد به عسي که له نئرسه لان بايز باشته .. چونکه
 بوته هو ي دريژ کړنه وه و واده و سه روکي هه ريم. نه ي نه بي
 نيسي تا بلين چي ! ؟

* جاري دوهم خو هه لېزار د نه وت بې په رله مان چوڼ بوو،
 تاييا به بريا ري مه کته بي سياسي بوو، يان خو ت داوات
 کرده وه ؟ به تاييه ت که ده تزاني خه لکي په کي تي به هو ي بريا ري
 دريژ کړنه وه و سه روکايه تي دژت بوون ؟

- راسته، دواي نه وه و هه لېزار دني خو لي چواره مي
 په رله مان هاته پيش، له کډوونه وه و مه کته بي سياسي لييان

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټكوتنېكي مېژيږي ◆

پرسيم.. گوتيان تۆ ده ته وئې خۆت هه لېژنېرېه وه. له راستيدا من هه رامي خۆ هه لېژاردنه وهم هه بوو، چونكه من كه متر له دوو سال سهرۆكي په رله مان بووم، حه زم ده كرد وهك هه ر سهرۆكيكي ديكه چوار سال، يان شهش سالي خۆم له سهرۆكايه تي ته واو بگه م.

ئه وه ي من تيگه يشتم و دواتر كاك به ختیار پئ گوتم، گوايه ئه و ويستويه تي خۆي هه لېژنېرېت، به لام له بهر من باسي نه كړوه ؟! نازانم واييت.. به لام نه گه ر وا بووييت، بۆ دواي من كاك مه لا به ختیار رۆژيكي له رۆژان نه هات خۆي بۆ ئه و پۆسته كانديد بگات، به هه ر حال سوپاسي هه لويسته كه ي ده كه م. ئه وسا پشتيواني كردم.

به لام به هۆي ئه وه ي من واده ي سهرۆكي هه ريتم دريژ كړد بوه وه و كادي ره كاني يه كي تي نيشتماني كوردستانيش ناپازي بوون، قسه ي نه شياويان به رامبه ر كردم و نو ي كړدنه وه ي سهرۆكايه تي كاك مه سعود بارزاني، كاريگه ري له سه ر ده نگه كاني من هه بوو. له گه ل ئه وه شدا زياتر له بيست و سئ هه زار ده نگم هيئا..

له لايه كي ديكه شه وه له ناوخۆي يه كي تي و به تاي به تي له هه وليژر كاك كۆسره ت، ده ر يازي كوپي خۆي له به رامبه ر كانديد كردم و پر ه پاره يه كي زۆريشي بۆ ته رخان كرد تا وه كو ركابه ري مني پي بگات.. منيش ئه و ئيمكانيه ته م نه بوو، به لام كاك مه لا

بهختيار مالى ئاوابيت سەد مليون دينارى بۆناردىم.. زۆرىش
تكام له كاك عومەر فەتاح كړد له وېره پارېه يه كيتي كه لای
بوو، شتيك پارهم بخاته به رده ست، به لام له جياتي پاره بۆم
خه رج بكات كه نه ندامي مه كته بي سياسي و سه روكي په رله مان
بووم، پاره ي بۆ كوپي كاك كۆسرەت خه رج كړد. نه وكات
گله ييم ليكړدو ئيستاش هه ر گله ييم ليى هه يه.. كاك عومەر
فەتاح فلسيكي به من نه دا، من به كوله مه رگي و به وسه د
مليونه و مالى هه ندی برادره ريش ئاوابي له هه ندی شوين
هاوكاريان كړدم.. به و شيوه يه چوومه نيو ملمانني
هه لېزار دنه كه وه.

*** نه ي چۆن بوو يه كيتي نه ي كړد يه وه به سه روكي په رله مان،**

نایا هيچ ناپه زايه تيت ده رېپي؟ يان بۆ هه لويستيت نه نواند؟

من به و نيه ته خو م هه لېزار د كه ده بمه وه سه روكي
په رله مان، بويه ش بوومه سه روكي ليسته كه ي يه كيتي، چونكه
برپاري مه كته بي سياسي وابوو. به لام رقه به رايه تي مالى
ماموستا برايم نه حمه د له لايه ك و هيروخانيش له لايه كي ديكه
هه ر دژم بوو، چونكه له چه ند وئستگه يه كدا پشتيواني
د. به ره هم كړد بوو، نه وه بوو قوبادي كوپي خويان هيتايه
پيشه وه، بۆ نه وه ي قوباد ببيتا جيگري سه روكي حكومه تي
هه ريم.. به و شيوه يه من نه كرامه وه به سه روكي په رله مان و

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نمرسه لان بايز له چارې ټکوتنېکي ميژويينا ◆

يه کيټي پوښتي سه روکي په رله ماني وهر نه گرتي وه و
په رله مانيان دايه گوړان.. ته نانه ت نه وکاته ی گوړانیش
له حکومت و په رله مان وده رنراو د. يوسف و وده يره کانيان
دهر کران. نه وساش مالي ماموستا برابم نه حمه د به هاوکاري
کاک مه لا به ختیار نه يانه يشت يه کيټي پوښتي کاني جاراني خوي
وهر گريته وه و من بيمه وه به سه روکي په رله مان.

تاکه هوکاريش ته نها من بووم.. وایان ده زانی نه وه منم
ده مه وي بچمه وه شوينه کي خوم. راسته پيم خوش بوو
بیمه وه به سه روکي په رله مان. به لام خو نه وکاته ی من چوومه
خه باتي پيشمه رگايه تي و بووم به نه ندای کومه له و زيندانی
گرام به ته مای ژيانی خوشم نه بووم.. هه رگيزش بېرم له وه
نه کردبوه وه پوښتو پله و پايم هه بيټ. نه و پوښتانه ی
له ژيانيشمدا وهر مگرتوون زور زور له ويسته کاني من زياتر
بوون. به لام نه و سياسه ته ی نه وان به رامبه ر به من ره چاويان
کرد، سياسه تيکي هه له بوو.. خدا هه قی منيان لي بکاته وه
له وه موو زولمهي لييان کردم. نيستاش هه رله سه ر نه و
سياسه ته هه له يه ده رون، هه تا کوپه کاني مام جه لاليش که
ريزم بويان هه يه وه ک برازامن و کوپي که سيکي گه وره ی وه ک
مام جه لالن، هه له ی سياسيان کردو هه له کانيشيان به چاوي
خويان ده بينن، به لام نيستا خه ريکه ده که ونه سه ر ريگای
راستي سياسه ت.

*** پێتوايه هەر له بهر درێژکردنهوهى ماوهى سه‌رۆكايه‌تى
هه‌رىمه له ميدياكانى كوردستان زۆر جار خه‌لكانىك پيٽ ده‌لێن
خويٽ زه‌رده ؟**

— له راستيدا من نه‌خويٽ زه‌رده و نه‌خويٽيشم سه‌وزه، من
خويٽم سووره .. من له بنه‌ماله‌يه‌كى بۆرژوازى بووم .. به‌ناوى
ره‌وتى چه‌پگه‌رايى هاتمه‌ نۆو سياست و شۆرش، ئه‌و ريبازه‌ش
وايلێكردم بيمه ئه‌ندامى كۆمه‌له‌ى ره‌نجده‌رانى كوردستان، تا
ئىستاش من به‌ فيكر چه‌پم، سوورم، به‌لام به‌ره‌فتار وه‌كو
هه‌موو ليپرسراوه‌ حيزبيه‌كانى ديكه، كه‌سيكى بۆرژوازيم.

سه‌باره‌ت به‌وه‌ى ئايا من خويٽم زه‌رده ؟ دياره ئه‌وانه‌ى چ
به‌ وتارو چ به‌ قسه‌ له ميدياكاندا باسى ئه‌و جوړه قسانه
ده‌كهن، له‌ به‌ر ئه‌وه‌يه من دژى شه‌رى براكوژيم .. دژى دوو
ئىداره‌ييم، من به‌كيك له‌ ئه‌ندامى مه‌كته‌بى سياسىانه‌ى
به‌كيٽى كه‌ هه‌ميشه داکۆكى له‌ ته‌بابى ده‌كه‌م و دژ به‌و
گرژيانه‌م كه‌ له‌ نۆوان به‌كيٽى نيشتمانى كوردستان و پارټى
ديموكراتى كوردستان رووده‌ده‌ن .. چونكه هه‌ميشه له‌وه
ده‌ترسم ئه‌و رووداوانه رامانبكىشێته نۆو ئه‌وه‌ى خوانه‌خواستا
توشى شه‌رى براكوژى بينه‌وه .. يان هه‌ريئى كوردستان به‌ره‌و
دوو ئىدارى ببات.

كاتيكيش ئيمه داکۆكى له‌ ته‌بابى ده‌كه‌ين، بيگومان له
قازانجى كۆمه‌لێك خه‌لك نيه‌، بۆيه ئه‌و خه‌لكانه ئه‌و

• ژيانو خباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارې ټکونډنکي ميژورينا •

تېروانيه يان هيه و پرېوپاگه ندهم له دژ ده کهن. من هه موو ژيانی خوم به يه کيټی نيشتمانی کوردستان به خشيوه، ژيانی خوم و کهس و کارم به شوړشو کوردایه تی به خشيوه. ريژی زؤرم بؤ پارتي ديموکراتی کوردستان هيه.. به لام من هه ريه کيټيم و هه ريه کيټيم و تا دوا هه ناسه شم هه ريه کيټيم.

* له هه موو قوناغه کانی بهرپرسياريتی حزبی و حکومتداریدا، هه ميشه هاوکارو پشتيوان و هاندهری گه جان بوويت بؤ نه وهی خویندنیان ته واو بکه ن، نه م هه وله تان له چيه وه سرچاوه ده گريټ؟

-راسته، من جگه له وهی گه جانی خومان هاندون بؤ خویندنو به ده يان که سيشن، ژماره يه کی زؤريشيان خویندنی زانکوو خویندنی بالايان ته واو کردووه. به شيکی زؤريشيانم بؤ خویندنه وهی کتيب و خو پرچه ککردن به مه عريفه و کلتور و روښنبري هاندون.

هه ميشه پيم ده گوتن، نيټه مانان که نيټستا پؤستی حکومی و حيزبيمان به ده سته، هيچمان له نيټه زياتر نيټه، به لام کاتی خوئی نيټه خویندوومانه و خویندوومانه ته وه و خومان روښنبري کردووه و پروانامه مان وهرگرتووه و کارو خه باتمان بؤ ولاته که مان کردووه.. نه گهر نيټه وهش له سر نه و ريچکه يه بپؤن نه وا ده بڼه شوينگره وهی نيټه.

بۆيه هر له وړوانگه يه وه هه نديکيان هاتنو داواي يارمه تيان
بو ته واکړدني خویندني زانکوو خویندني بالا ليکړدووين و
نيمه ش به پتي توانا هاوکاريان بووين. زوریک له وگه نجانه
خویندني بالايان له بهيروت و نوکرانیا و میسرو ئيران و ولاتانی
نوروپا و نهمريکاش ته واکړدووه، نه مه شم به نهرکی سهر
شانی خوم زانیووه که هاوکاريان بم. چونکه ميلله ته که مان
له شه پر هر ئازا بووه، چ له شه پي ناوخو به رامبه ريه کتر، چ
له شه پي دژ به داگیرکهرانی کوردستان. به لام نیستا قوناغيکی
ديکه يه و ولات پتيويستی به زانست و بړوانامه ي بالايه له هه موو
بواره کاند. بۆيه پالېشتی و يارمه تيدانی گه نجانمان بو
وهرگرتنی بړوانامه ي بالا و فيربوونی زمان و ته کنه لوژيای
دنیا. کاریکه ميلله ته که مان به ره و پيشه وه ده بات.

*** نه ی کيشه تان له گال "د. محمده صابر" ي بهرپرسي
کوښته ی ريکخستنی زانکوی سه لاهه ددين له سالانی
نه وه ده کان چی بوو ؟**

— راسته، نه وسا له نوه ده کانی سه ده ی رابردو، من
بهرپرسي مه لېه ندي سي هه ولير بووم. "کاک محمده
صابر" يش بهرپرسي کوښته ی زانکوی سه لاهه ددينی يه کيتی
بوو. جار جاره ده هاته لام و هه ندي جاريش به بيست روژ ون

◆ ژيان و خەباتى سياسى د. نەرسەلان بايز لىجاويىتىكى مېژىيىدا ◆

دەبوو... رۇژىك گوتىم كاك محەمد تۆ بەرپىرسى كۆمىتەى بۆ جار
جار ديارى و وندەبىت و دەوام ناكەى؟
گوتى بۆ تو نازانى من خویندكارم.
گوتىم جا بەچى بزانم!

گوتى من خویندكارى دكتورام لە زانكۆى موصل و
لېپىرسراوى كۆمىتەشم، خۆشت دەزانى وەزعى موصل چەند
خراپە، ئەگەر بە عسىەكان بزانن تووشى كېشە دەبىم و
دەرمەكەن.

گوتىم كەواتە جارىكى دىكە تا خویندى دكتوراكەت تەوا و
دەكەى لە و مەلەبەندە بىيىنم چى خراپە پىت
دەكەم... كارەكانى كۆمىتەكەت بە يەككە بسپېرە و ھەر
بەرپىرسى كۆمىتەش بە... چونكە لېپىرسراوى كۆمىتەكە
دەمىنى، بەلام ئەگەر لەوئى ئاشكرا ببىت دكتوراكەت لەكىس
دەچىت. گوتىم ئىمە پىويستمان بە مامۇستاي زانكۆ و
پرونامەى بالا ھەيە.

ئەو دەبوو مۆلەتم پىيدا تاوھكو خویندى تەوا و
کرد... پاشماوھەك ونبوون، رۇژىك ھاتەو لام و زەرفىكى
كاغەزى بە دەستەوە بوو، گوتى ئەو نامەيە بۆ تۆ ھاتووە... كە
نامەكەم كەردەوە بىيىم پرونامەى دكتوراكەى بوو... ئىتر
پىرۆزبايىم لىكردو ئەو لاو ئەولایم ماچ كرد.

مه سه له ی توند بوونی ته که ټول له نیو په کیټی و چاکسازی

*** سالی 2004 کاک نه وشیروان وه ک جیگری سکرټیری**
گشتی په کیټی نیشتیمانی کوردستان چنه د کړبوونه وه په کی
له گه ل مه کته به کان نه جامدان، له وانه ش مه کته بی
ریځخستن.. له و کړبوونه وه په دا ناکوکی که وته نیوان به ریځتان و
کاک نه وشیروان هؤکاره کی چی بوو؟

- دواي کؤکردنه وهی نیمزا دږی مام جه لال، مه کته بی
سیاسی بوون به دوو گروپ، گروپیکیان هی مام جه لال و
نه وهی تریان کاک نه وشیروان سه رکړدایه تی ده کردن. من بؤ
میژوو ده لیم، پیشت شتیکم بیستبوو، چونکه په خشان خانی
خیزانم پیی گوتم بیستوومه کاک نه وشیروان و کاک کؤسره ت و

◆ ژيانو خېباتی سیاسي د. نمرسلان بايز له چارېتکوونکي میژۍ سره

کاک عومهری سید علی بهیه که وه ریځکه وتوون و
به برنامه یه کیان له بهرام بهر مام جه لال به ده سته وه یه... من هر
له سهره تا وه گالته م پیتهات، چونکه نه وساو نیستاش پیمو ابو
به دریژایی ته م نه خویان هرگیز کاک نه وشي روان و کاک
کوسره ت به نه بوون و ناشن... کاک عومهری سید علی ش
له گل کاک کوسره ت ریځ نه بوو... ده مزانی هر ته بایی و
لیکن زیځ بوونه وه یه کی نه وان وه بلقی سهرناو ده بی و باوه پرم
نه ده کرد.

روژیکیان له کوبوونه وهی مه کته بی سیاسی بووین له
"دوکان" بۆ نیوه پوځی چووینه مالی کاک کوسره ت که هر
له وی بوو. به کاک کوسره ت و کاک عومهر و کاک عیمادم گوت
شتیکی وام بیستووه، نینشانه لالا نه و لیځ نزیځ بوونه وه تان
خیری پیوه یه..

- گوتیان پیمان خو شه نه و قسه یه به مام جه لال بلتییت بۆ
نه وهی حسابمان بۆ بکات و لیمان بترسیت..

- منیش گوت مام جه لال له که س ناترسیت، به لام نه گهر
نیوه به و هه موو نا کوځیه پیک بین خراپ نییه و پیمخو شه.

نه وسا من به رپرسی مه کته بی ریځخستن بووم... به ره بهری
نیوه پوځیه ماموستا جه لال جه وهری که رکوک که نه وسا
نه ندای مه کته بی سیاسی و به رپرسی مه لبه ندی که رکوک
بوو... ته له فونی بۆ کردم و گوتی: چوومه ته مالی کاک عومهری

سهيد علي بينيومه کاک نهوشيروان و کاک عومه رو کاک
کؤسرته و کاک عيمادو کاک عوسمانی حاجی مه حمودو
ژماره يه کی دیکه ی لیوون و کؤبوونه وه یان هه بوو، پیده چیت
شتیکی ژیر به ژیریان هه بیت.. پیم باشه به مام جه لال بلیت..
- منیش گوتم جا بو خوت پیی نالیت، خوت شته کانت
به چاوی خوت بینوون و نه ندامی مه کته بی سیاسیشیت
واباشتره خوت پیی بلی..

کاتیک مامؤستا جه لال نه وهی به مام جه لال گه یاند، شته که
ناشکرا بوو.. من له و کاتیشدا په یوه ندیم له گه ل کاک کؤسرته
هر مابوو.. من و کاک کؤسرته پیاسه مان ده کرد.. ده شمزانی
کاک کؤسرته هرگیز نه و ریکه و تنه ی تاسه نابیت، چونکه
هیچ به رنامه و شتیکی نه و له گه ل کاک نهوشيروان و کاک عومه
کوک نه بوو.. جه ماعه تی لای کاک کؤسرته خویان پیچا بوه وه
له ناماده باشیدا بوون.. گوتی سهیری نه مانه بکه و ده زانن
نه مه ناخری دنیا په و تیناگه ن و و ده زانن لیک ده دین.

نیتر به شیوه کی عه مه لی دواي نه وه کاک نهوشيروان بوو به
جیگری سکرتری گشتی و جیگری مام جه لال و به ناوی
چاکسازیه وه دهستی به کؤبوونه وه له گه ل مه کته به کان کردو
دواي چه ند مه کته بیك هاته سه مه کته بی ریخستن و
کؤبوونه وه یان پیکردین، ناماده بووه کان کاک نهوشيروان و کاک

◆ ژيانو خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارپيکورتنيکی ميژوييل ◆

کۆسرته توکاک بهرهم وکاک عومهری سهید علی بوون،
نیمه ش ستافی مهکتبهی ریڅخستن بووین..

کاتیک دهستیان به کۆبوونه وه کرد، هه ستمکرد ده یانه وی
له مام جه لال بدهن و قسه ی له سهر بکه ن، منیش گوتم:
براده رینه نه مه کۆبوونه وه ی مهکتبهی ریڅخستن وه هیچ
په یوه نډیه کی به ناکۆکی نیوان ئیوه و مام جه لاله وه نییه،
چونکه نه گهر ئیوه باسی مام جه لال بکه ن من دیمه جواب و
قسم هه یه.. به لام گوئیان له قسه که ی من نه گرتوو، ورده ورده
باسه که یان هیڅایه سهر بابته ی مام جه لال.. منیش جوابم
دانه وه.

کاک نه وشيروان رووی له من کردو گوتی بۆ وازناهیڅی؟!؟

- گوتم له چی وازیښم؟

- گوتی له مهکتبهی سیاسی!

گوتم جه نابت نه مر ده که ی ئیستا وازیښم.. به لام تو بیست
ساله نه ندامی مهکتبهی سیاسی هه قه خو ت نه و ریڅکه یه
بشکینی و وازیښی و منیش وازده ښم..

گوتی جا من وازم هیڅاوه..

گوتم چۆن وازت هیڅاوه نه وه نییه کۆبوونه وه مان
پیده که ی.

گوتی من ئیستا هاو لاتییم..

گوتم به پراستیتیه..

-گوتی نهری وه لالا.

-گوتم برادره رینه هه ستن با برپوین و نه وراقه کانمان
کۆبکه ینه وه، چونکه کابرایه کی هاوالاتی ناتوانی کۆبوونه وه
به که سیکی مه کته بی سیاسی و ده زگایه کی که وره ی وه
مه کته بی ریڅخستنی حزبیکی سیاسی که وره بکات..

-گوتی نا کاکه دانیشه.. به هه حال چه ند قسه یه کی دیکه
کران و کۆبوونه وه که تیڅ چوو..

خوا شاهیده به گۆپی باوکم، به گۆپی شه هیدانی کوردستان،
تا نیستاشی له گه ل بیټ، نه به قسه، نه به نامه، نه
به راسپارده، نه به ته له فونیش من باسی نه و کۆبوونه وه یه م بۆ
مام جه لال نه کردبوو.. نازانم خوی چونی بیستبوو.. رۆژیک مام
جه لال ته له فونی بۆکردم.. گوتی نه وه چی بووه له گه ل کاک
نه وشیروان.. گوتم هیچ نه بووه، کۆبوونه وه بووه و قسه ی به رزو
نزمیش له کۆبوونه وه دا هه ر ده کری.. هه ر که سه و قسه ی خۆمان
کردوو.. گوتی نا به کاک نه وشیروانم گوتوو چه تر کۆبوونه وه
له گه ل مه کته به کان نه کات و رایانگریټ.

**تواندەنەوێ کۆمەڵەى رەنجەدران لەناو یەکیتى و
دواتر جیابوونەوێ بەناوێ بزوتنەوێ گۆران**

*** کۆمەڵە دایەمى شۆپش و رێکخراوى هێزو بازووى
کۆمەڵانى خەلکى کوردستان بوو، بۆ چى لەدوای راپەرین
هەلۆه شێنراپەو؟**

- بێرۆکەى هەلۆه شاندى وەى بالەکانى نێو یەکیتى
نیشتمانى کوردستان بۆ پێش راپەرین دەگەرێتەو.
ئەوکاتەى ئێمە لە ئێران بووین، کاک فەریدون عەبدولقادر
وتاریکى لەگۆفارى "کۆمەڵە" یان "شۆپشگێران" نوسیو. لە
وتارەکیدە باسى هەلۆه شاندى وەى تواندى وەى رێکخستەکانى
هەرسى بالەکەى نێو یەکیتى "کۆمەڵە، شۆپشگێران، خەتى
گشتى" کردبوو. داواکردبوو ئەو رێکخستنانە لەنێو یەکیتى
نیشتمانى کوردستان درێژە بە خەباتیان بدەن و وەک یەک
حزب کار بکەن... ئەگەر چى ئەو وتارە کێشەیهکى زۆرى لەنێو
کادیرانى کۆمەڵەدا دروستکرد، بەلام دیاربوو ئەو بۆچوونە

◆ ژيان و خەباتى سياسى د. نەرسە لان بايز لە چارێك كوتنێكی میژوویدا ◆

پێشتر لە لایەن "مام جەلال و كاك نەوشیروان و د. فوئاد مەعصوم" بەرنامەی بۆ داریژرا بوو. بە تاییەتی د. فوئاد زۆری پێخۆش بوو ئەو كارە بكریت، چونكە هاوكێشە و تەرازووی هیز لە نێوان كۆمەڵە و شوێشگێڕان لە نێو یەكێتی نیشتمانی كوردستاندا، بە لای كۆمەڵە دا بوو، كۆمەڵە نزیکەی 85٪ بۆ 87٪ ی یەكێتی پێكدەهینا.

لە لایەکی دیکە شەو، بێرۆكە و دەنگۆیەکی وا لە نێو كۆمەڵە دا پەیدا ببوو كە وا ئیتر قبوڵی ناكەن ئەندامانی سەركردا یەتی كۆمەڵە و شوێشگێڕان لە سەركردا یەتی یەكێتی نیشتمانی كوردستاندا بە قەد یەك بن. ئەمەش وایكرد شوێشگێڕان لە گەڵ ئەو پایە دابن كە هەموو رێكخستەكان یەكبگرن و لە ژێر چەتری یەكێتیدا خەبات بكەن.

پ-باسی رای "د. فوئاد مەعصوم" تان كرد كە ئەو كات سكرتێری یەكێتی شوێشگێڕان بوو، ئەو رای كاك نەوشیروان كە سكرتێری كۆمەڵە ی رەنجەران بوو لە بارە یەو چى بوو؟ - كاك نەوشیروان لە بارە ی هەلۆە شاندى وە ی كۆمەڵە، كۆبوونە وە یەکی فراوانی ئەندام و كادیران و سەركردا یەتی كۆمەڵە ی رەنجەرانى لە هۆلى میدیای شارى هەولێر رێكخست، لە ویدا ئەو بابەتە ی خستە پوو، راو بۆ چوونی زۆری لە سەردراو هەندێكمان لە گەڵ بووین و هەندێكیشمان دژ بووین؟

*** په کيک له وانه ي دږي هه لوه شانده وه ي کومه له بوو به ريژتان بوون، هوکاره که ي چي بوو؟ نه وانه ي دیکه کي بوون که دږ بوون که سيانت بيرماوه؟**

— نه وانه ي که دږي هه لوه شانده وه ي کومه له ي ره نجده ران بووين و پيمانو ابو هيشتا زه روورده تي ريکخراويکي چه پو مارکسي وه ک کومه له له کوردستان ماوه و بيرم مابيت "کاک جه بار فرمان و کاک عومري سديد علي و منيش بووم" گوتمان کومه له ريکخراويکي چه پي مارکسيستي گه وره يه و بنکه يه کي ريکخستني پته وي هه يه و جه ماوه ريکي زوري به ده وره وه يه، له کوردستاندا خاوه ني سهنگو پيگه و قورسا يي خويه تي، هه ق نيبه هه لوه شيته وه. به هه حال نه و کات به قسه يان نه کردين و کومه له يان له نيو يه کيتي دا هه لوه شانده وه و دوخه که ش به نيستا گه يشت.

*** نايان نه و پر قسه يه سرکه وتوو بوو؟ دواتر هيچ کيشه يه کي لي په يدا نه بوو؟**

— جا سه يره که له وه دايه، چه ند ساليک دواي هه لوه شانده وه ي کومه له و تيکه لاوبووني ريکخستني هه موو باله کان و بوونيان به ريکخستني يه کيتي نيشتما ني کوردستان، نازانم کاک نه و شيروان به چ هوکاريک له مام جه لال توپه ببوو،

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نمرسه لان بايز له چارپيټکوننځي ميژورينا ◆

له هه مان هولي ميدياي شارى هه ولير کږبونونه يه کي له گه ل
کاديره کږنه کاني کږمه له کرده وه و گوتي پيوسته کږمه له
زيندو بکينه وه. نه و جاره شيان من هه ر دږي بږچوونه کي
کاک نه و شيروان بووم! له کږبونونه وه که دا به دوو دارشه قه وه
هه لسمه وه و گوتم. تو کږمه له ت هه لوه شانده وه و مراندت،
شتي مردو چون زيندو ده بيته وه. پيشتر زور هاوارمانکرد که
هه لينه وه شينيه وه. هه ر هه لته شانده وه. له و کاته وه ئيتر
کاک نه و شيروان ورده ورده له ناو يه کيټي نيشتماني کوردستان
به نهيني ئيشي کرد، تا نه و کاته ي بزوتنه وه ي گوراني
دروستکردو جيا بووه وه.

*** پيتانوايه له کاتيکدا ره وتي چه پ هوو له کږتايي بوو له
دنيا دا، مانه وه ي کږمه له زه روور بوويټ، تا ئيوه دږي
هه لوه شانده وه ي بن؟**

—راسته گورانکاری گه وره له دنيا رووياندا بوو، به لام
زه روورته کږمه له بږ نه مابوو؟ پيماوايه زه روورته ي مابوو.
کږمه له هيچ کيشه يه کي نه بوو، به لام کاک نه و شيروان خوي
باوه پي به چه پ و مارکسيزم نه مابوو! . له چه ندين کږبونونه وه و
کونفرانسي کږمه له شدا له شاخ ده يگوت مارکسيه ت له دنيا دا
گه پو گول بووه. له کونفرانسي دووه مي کږمه له ش هه مان نه و
قسه يه ي کرد، جگه له مه ش له نو سين و کتيټبه کاني خويدا

• ژيان و څېباتی سیاسی د نمره لان بايز له چاوپېښه کوننېکي ميژوييل •

بهروونی باسی نه وه دهکات و دهلي چندين سال سکرټري کومه له بووم، به لام باوه پرم به چه پو مارکسيهت نه بوو. کاک نه وشيرون خوي له خوي دهويست کومه له له کول بيته وه. پاساويکي دیکه شي دوزيبووه وه دهیگوت من له داخی نيوه ی سرکردایه تی کومه له، کومه له م هه لوه شانده وه، چونکه نيوه به که لکی سرکردایه تی نه ده هاتن.

*** نه ی کاتيک کاک نه وشيرون گوراني دروستکردو له یه کيټي جيا بووه هه مان نه و سرکردایه تيه نه بوون کاری له گه لی بوون؟**

- وایه که بزوتنه وه ی گوراني دروست کردو له یه کيټي نيشتمانی کوردستان جيا بووه وه، ديسان هه مان پاساو بيانوی هيټايه وه دهیگوت من له گه ل نه و سرکردایه تيه ی یه کيټي ناگونجيم. نه وانه به که لکی سرکردایه تی و نيش کردن نايه. که چی که بزوتنه وه ی گوراني دروستکرد به شي هه ر زوری سرکردایه تی گوران، کون سرکردایه تی یه کيټي بوون و کومه له ش بوون و زور به ناسايش کاک نه وشيرون نيشی له گه ل ده کردن.

راستی ریځکه وتنی ده باشان له نیوان یه کیټی نیشتمانی کوردستان و بزوتنه وهی گۆران

*** ریځکه وتنی ده باشانی نیوان یه کیټی و گۆپان چۆن
ریځکه وتنیک بوو، یان بابلیڼ له نیوان مام جه لال و کاک
نه وشیریوان چی باس کرابوو.. هیچ ده ستنوسیکي نه و
ریځکه وتنه بوونی هه یه؟ نه گه رنیه بۆ نه وهنده باسی لیوه
ده کریت؟**

— ده رباره ی ریځکه وتنی ده باشان.. راستی من له دانیشننه که
نه بووم و هیچ ده ستنوسیکم نه بینووه و نازانم چی بووه و چی
تیدا بووه.

نه و کاته من سه روکی په رله مان بووم، روژیک مام جه لال
ته له فونی بۆ کردم و گوتی سه ریکم لی بده.. چوومه لای له
سلیمانی.

— گوتی له گه ل کاک نه وشیریوان هه ندی ریځکه وتنمان
کردوه بچۆ سه ریکي لیښده.. هیچ قسه یه کی دیکه ی له گه ل
نه کردم و باسی ناوه پوکی ریځکه وتنه که شی نه کرد. مام جه لال
هر خو شی مه وعیده که ی له گه ل کاک نه وشیریوان بۆ وه رگرتم.

چوومه لای کاک نه وشيړوان، خوا هه لنگری زور ریزي لیگرتو و پیشوازی کردم... هر ده یگوت ئی سه روکی په رله مانو دکتور... به وشيړوه یه قسه ی ده کرد... دواتر گوتی ئیمه ئیشیکمان به توپه و بزاین چیمان بو ده که ی، گوتم چ ئیشیکه... گوتی یه کیتی و گوران ریکه و تووین بو نه وه ی دزایه تی پارتی بکه یین و چند قسه یه کی به رزو نرمیشی به پارتی گوت.

منیش گوتم... تو چی ده لئی... ئه ی ئیمه شه پی پارتیمان نه کرد، نه وان شه پی ئیمه یان نه کرد؟ ئه ی هه موو ده وله تانی ئیقلمی ده ستیان نه خسته نیو نه و ململانییه و هیزی ولا تانمان نه هی نایه سر یه کترو نه یان هیشت هیچ لایه کمان به سر نه ویترا بالاده ستبین... ئه ی ئیمه و پارتی هه موو هیزی خو مان بو له ناویردن و ره شکردنه وه ی یه کتر تاقی نه کرده وه... ئینجا سه رباری نه مه ش نه مام جه لال قسه ی وای له گه ل من کردو وه نه سیاسه تی یه کیتیش له مه کته بی سیاسی واهه رامبه ر پارتی باسکراوه و نه خو شم باوه رپم به و مه سه له یه هه یه... دوا ی چند سال شه پرکردنمان له گه ل پارتی ئیستا ئیمه و نیوه ری که بکه وین بو نه وه ی جاریکی دیکه شه پی پارتی بکه یینه وه. گوتم نه مه به پای من کاریکی خراپه و واشم پی نه گوتراوه تا نه وه بکه م و نه مه سیاسه تی یه کیتی نییه. دیاربوو له قسه کانم نارحت بوو... گوتی که واته ئیشمان بو ناکه ی و هاوکاریمان ناکه یت... به کورتی من له وه تیگه ی شتم نه وه ی له خولی دواتری په رله مان به

◆ ژيانو خېباتی سياسي د. نرسه لان بايز له چاريتكورتنيكي ميژوييل ◆

"د. يوسف محمده" ی کرد، ده یویست به منی بکات... به لām من نه چوومه ژیرباری نه و کاره ی که به هیچ شیوه یه ک خۆم باوه پرم پی نه بوو. به هه رحال دواي ساعاتیک مانه وه، دانیشننه که به نارحته ی نه و ته و او بوو.

بۆ به یانییه که ی چوومه وه لای مام جه لال و هه مان قسه کانم بۆ مام جه لال باسکرد... مام جه لال گوته ی چۆن؟! وای پی گوته ی؟.. گوتم... به لی.

ئیدی مام جه لال گوته ی بۆ میژوو پیته ده لیم من له گه ل گۆپان و کاک نه وشيروان ریك نه که وتووم و ریكیش ناکه وم بۆ شه پی پارتی و جاریکی دیکه شه پی کوردکوژی ناکه مه وه.

گوته ی من ده مه وی ئیمه و پارتی و گۆپان به یه که وه ئیداره ی نه م ولاته بده یین و ولاته که مان چیت به رگه ی شه پو ناکوکی و مالویرانی و به کوشندانی کوپی فه قیرو هه ژار ناگریته و برۆ نیش و کاری خۆت بکه و جاریکی دیکه ش نه چیته وه لای کاک نه وشيروان.

ژيان و خدباتی سياسي د. ندرسه لان بايز لچاويټکونتيټکي ميټريډيا.

جهنابي مام جهلال و د. ندرسه لان بايز

نرسه لان بايز، هيروخان

عدلي بچكوزل، عومهری سديد عدلي، نرسه لان بايز، مام جلال، ناسوی شيخ نوری،
شهيد عبدولرہزاق، جہبار فرمانی رڼه جمتی.

• ژيان و خباتی سياسي د. ندرسلان بايز لجاوړيتگورتنيکی ميژوويښدا —

د. فوناد مه عصوم، د. سالار باسیره، د. ندرسلان بايز

د. ندرسلان بايز، کاک کوسره ت ره سول،

د. نرسه‌لان بایز، چهار فرمان،.....

شهید شاخه‌وان عباس، شیخ دارای حفید، فریدون عبدالقادر، د. نرسه‌لان بایز

د. نەرسەلان بايز، مستەفای سەید قادر، عوسمانی حاجی مەحمود، بەکر مستەفا

دلیتری پارتی گەل، فەلەگەدین کاکەیی، قادر جەباری، فەرەنسۆ حەزیری
جەبار فەرمان، ئەبو حیکمەت، نەرسەلان بايز-سەرەدەمی بەرەوی کوردستانی

◆ ژيانو خدباتی سياسي د. نرسه لان بايز له چاريتکورتنيکی ميرويسدا ◆

شهيد شاهخوان، شهيد حسدن کوټستاني، نرسه لان بايز

د. نرسه لان بايزو چهند پيشمرکهو فرماندهيهك

په خشان خاني حفيد، شهيد شاخهوان عهباس، نرسلان بايز

شهيد شاخهوان، شهيد عدلي سالتج، نرسلان بايز

ندرسه لان بايز، فاروقی عهلی مهولود، ټنهور حهسن، شهید ماموستا کاره

د. ندرسلان بايز، د. فوټاد معصوم، ملازم عومر عهبدوللا

جہار فرمان، نرسلان بايز

ماموستا به کر، کاکه عه به، نرسلان بايز، ملازم خوله

شېخ جعفر، عوسمانی حاجی محمود، نرسه لان بايز

سولتان ديهاتي،.....، عومهری سديد عدلی، نرسه لان بايز

ندرسه لان بايز له گډل کڅمه لټک سهر کرده و فرماندهو پيشمه رگه

سهيحه خان، جهبار فرمان، ندرسه لان بايز، په خشان خان

نرسلان بايز، سهدون فديلي

ناسراوه كان: حاجي برايم بايز، خالد جوتيار، نرسلان بايز، كاكه عده -

سهرده مي خوښندكاري

جەنابى مام جەلال، د.كەمال خۆشناو، نەرسەلان بايز
ناھەنگى نەوروز- سورداش 1984

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چاريتکورتنيکی ميژوييد ◆

جہبار فرمان، نرسه لان بايز، کونفرانسی سییه می کومه لهی ره نجران

نرسه لان بايز، جہبار فرمان-1984-سورداش

◆ ژيان و خهباتی سیاسی د. نرسه لان بايز له چارپيټکونټيکي ميژوييډا ◆

نرسه لان بايزو پيشمه رگه يه ك

همه ي عه تيـه - خه لکي سلیماني و نرسه لان بايز

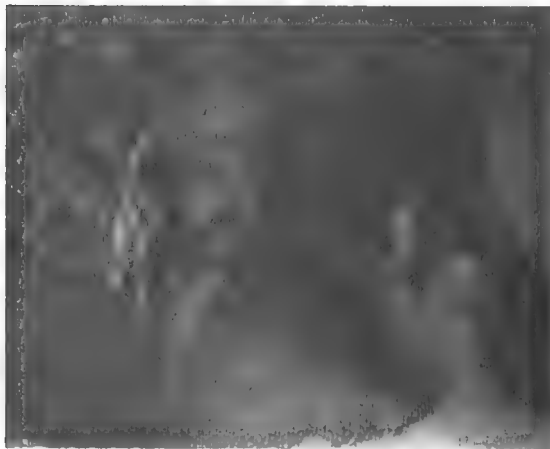
تيپي موسيقاي شهيد کارزان، ناسراوه کان:
ناراس نيبراهيم، ماموستا مهجيد، نمرسلان بايز

نمرسلان بايز، عدلي بهگ بايز، برايم بايز، دهامي رهمه تي

په خشان خاني حفيد، هاورې روناك، نه گنيتا، فاطمه خان
عومهر شيخ موس، مهلا به ختيار، نرسه لان بايز، شيخ عهلي

نرسه لان بايز

کاک نهوشیروان مستهفا سدرؤکی بزوتنه وهی گؤړان، د. نرسه لان بايز سدرؤکی
پدرله مان، گفتوگو له باره ی ریککه وتنی ده باشان

عه دنان موفتی، کاک کوسره ت ره سول، نرسه لان بايز، سعدی نه حمه دپيره
سهردانی که سایه تی سياسي هاورې عه زيز محمه د

◆ ژيان و خدماتی سياسي د. نمرسلان بايز له چارويي کمونتيکي ميرويسدا ◆

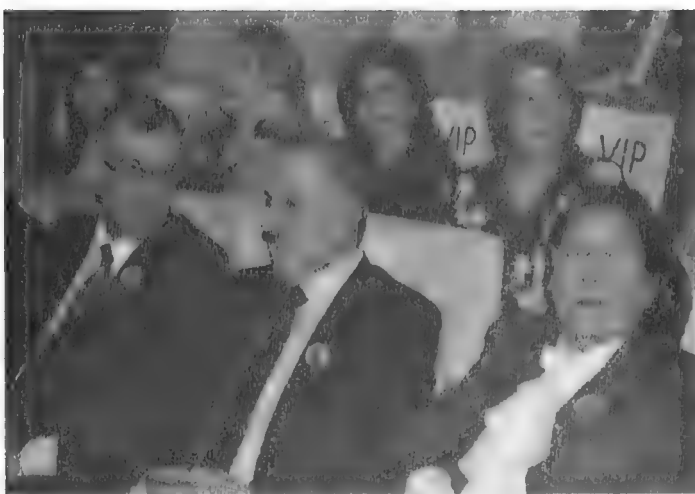
د. بهرهمد سالتح، د. نمرسلان بايز، مام جهلال، مام ياسين گهلالی

سعدون فديلي، جهبار فرمان، نمرسلان بايز

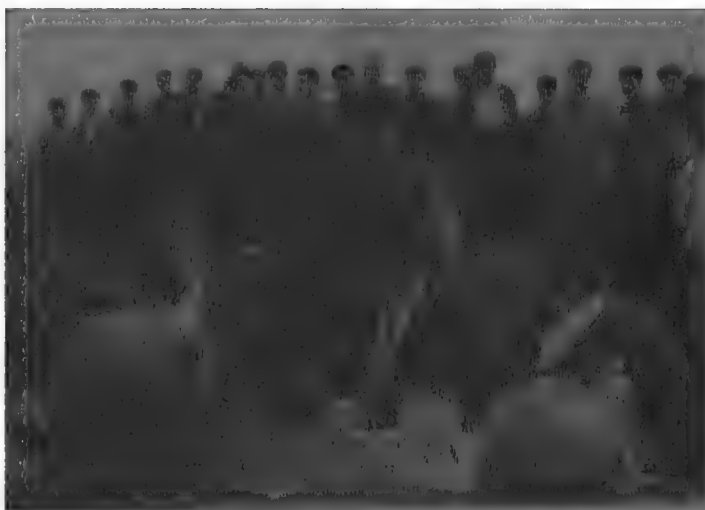
د. نەرسەلان بايز، كاك كۆسرەت رەسول جێگرى سكرتيرى گشتى "ى.ن.ك"

پەخشان زەنگەنە - سكرتيرى خانمانى كوردستان ، د. نەرسەلان بايز - سەرۆكى
پەرلەمان، كاوه محمود - سكرتيرى حزبى شىوعى كوردستان

عومدري سيد علي، حه مه توفيق رحيم، سالار عزيز،
 جلال جهود، عيماد محمد، کاک کوسرت رسول، د. فوئاد معصوم،
 جهنابي مام جلال
 کاک نهو شيروان، عومدر فتاح، د. نرسه لان بايز،
 د. بدره م سالت، عوماني حاجي محمود،
 قادري حاجي علي، ملازم عومدر عبدالولا

مام جهلال، د.نمره لان بايز، کاک کزسرهت رهسول، جهمال ناغا، خهليل دوسکي

د.نمره لان بايز، د.بهرهم سالج، د.نارام محمدد قادر

◆ ژيانو خېباتي سياسي د. ندرسلان بايز له چارېټ كورنۍ كې مېرمنه پيدا

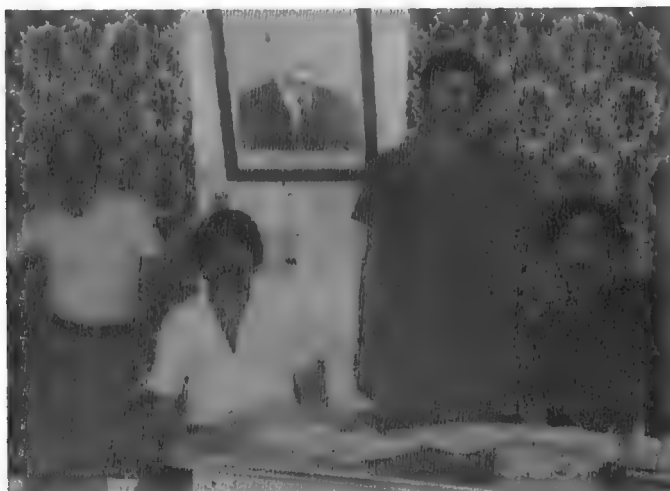
عومهری سید عهلی، جبار فرمان، ندرسلان بايز، سۆزان،.....

مستهفا سید قادر، نه بویه کر خوشنای ره جمعتی،
..... ندرسلان بايز، بهرۆز گه لالی

م. ريښوار، ته بويه كړ خوشناو، بيستون خدر، همه چاوشين، نرسه لان بايز، مام جلال،
عومهری سديد علی، شيروان شيره ندي، جمال يوسف، ناسو علی، محسن علی نه کبهر

نرسه لان بايز - له سهرده مي فرمانبريدا

د. ندرسه لان بايز سرۆکي پهرله مان و فازل میرانی، سکریتیري پارتی دیموکراتی کوردستان

د. کهمال کهرکوکي سرۆکي پهرله مان، د. ندرسه لان بايز جیگری سرۆکي پهرله مان

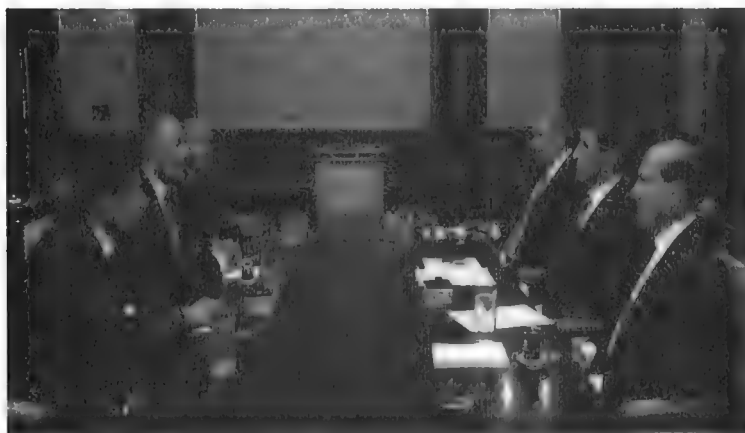
سيداد بارزاني، عيماد نهحمه، كاك مهسعود بارزاني، كاك كوسرهت، د. نرسه لان بايز-كۆبونوهي شاندی "ی.ن.ك" له گهڼ سهرۆكي "پ.د.ك".

سهرۆكايهتي پهرلهمان"د. نرسه لان بايز، د. حهسهن محمدهد سووره، كاك فرسهت نهحمه"، فازل ميراني سكرتيري "پ.د.ك".

سەرۆكایەتى پەرلەمان" د. نەرسەلان بايز، د. حەسەن محەمەد سوورە، كاك فرسەت
نەحمەد"، شاندی حكومت" كاك نێچیرقان بارزانی، سەعد خالە، سەفین دزەبی"

كۆبونەوهی سەرۆكایەتى پەرلەمان" د. نەرسەلان بايز، د. حەسەن محەمەد سوورە، فرسەت
نەحمەد" و سەرۆكایەتى حكومت" نێچیرقان بارزانی، عیباد نەحمەد، سەعد خالە"

د. فوئاد حسین، کونسولی ئەمریکا، کاک مەسعود بارزانی سەرۆکی هەرێم، د. نەرسەلان بايز سەرۆکی پەرلەمان، فازل میرانی سکرتیری "پ.د.ک"، ھەمەى حاجى موحەمەد- سکرتیری حزبى سۆسیالیست، فەلاح مستەفا. رۆژى نیشتمانى ئەمریکا- ھەولێر

د. نەرسەلان بايز، م. بەکر مستەفا، بورھان سەعید سۆفى، ھاوڕێ زیرەك كەمال
پرسەى "جەنابى مام جەلال"

کاک مهلا بهختیار، د. نرسلان بايز، سعادتي نهمه پيره

.....، سفين مهلاقهره، نرسلان بايز

نرسه لان بايز، هيوآ خانه قيني - سهرده می خویندکاری

ویندی خویندکارانی کوليجی نادابی زانکوی به غدا / به شی زمان و نه دبی کوردی ۱۹۷۲ - ۱۹۷۳

◆ ئۇيان و خەباتى سىياسى د.ئەرسەلان بايز لە چارپىڭكەوتىپكى مېزىۋىيدا ◆

رۆژى سۆيىندخواردنى د.ئەرسەلان بايز، وەك سەرۆكى پەرلەمانى كوردستان

كاك كۆسرەت رەسول، د. نەرسەلان بايز، رزگار عەبدولقادر

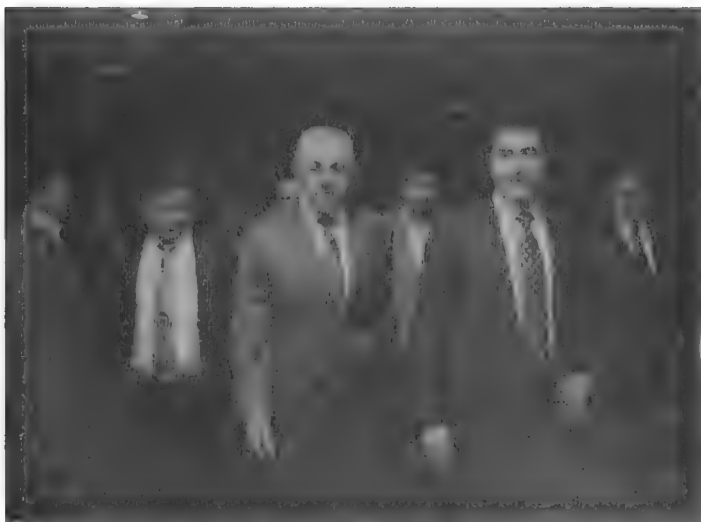

نەرسەلان بايز، ناسۆ شېخ نوري، فەريدون عەبدولقادر، پاكيزەخان، پەخشاخاني حەفيد

د. نورهسلان بايزو جه ماوهری په کيښتني نيشتماني کوردستان- هه لېژاردني 21-9-
2013

سەردانى سەرۆكى حكومەتى هەرێم بۆ پەرلەمانى كوردستان

د. نەرسەلان بايز-سەرۆكى پەرلەمان، كونسولى ئەلمانیا لە هەرێمى كوردستان

پيشوازي سرؤكايتى پەرله مان له كونسولى نه مريكا له هدرىمى كوردستان

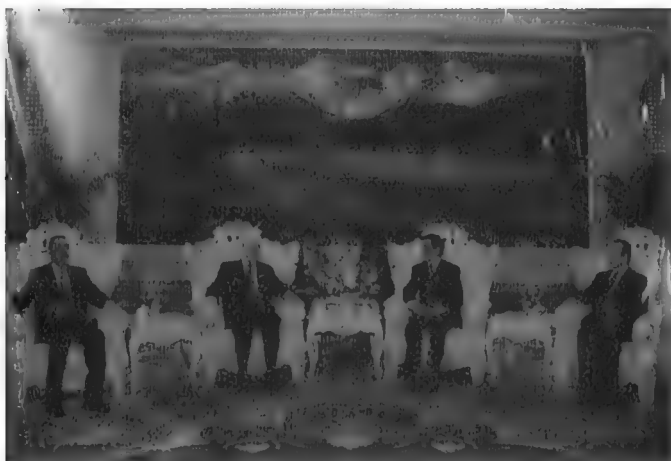

پيشوازي سرؤكايتى پەرله مان له "لويس نايالا" سكرتيرى سؤسيال نه نترناسيؤنال

د.ئەرسەلان بايز ئەگەل سەرۆكايەتى پەرلەمان و پەرلەمانتاران و فەرمانبەرانى دىوان
کردنەوى ھۆلى نوپى كۆپۈنەنەكانى پەرلەمانى كوردستان

د. کهمال فوناد، د. نرسه لان بايز - سرداني کوماري ميللي چين

مه لابه بختيار، نرسه لان بايز، د. کهمال فوناد - سرداني کوماري ميللي چين

د. نرسلان بايز، قوباد تالهباني،

نازاد چاوشين، نيسماعيل کورده، نازاد روستم

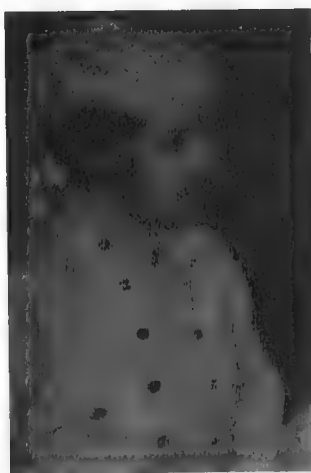

نرمين خان، شيخ دارو، همه توفيق ره حيم، ملازم عومەر، عومەر فەتاح، بهرؤز گهلالي،
عادل موراد، د. لاله، سهبيحه خان، جەبار فرمان، هيرؤ خان، نيقان، پەخشانخان، نرسلان بايز

◆ ژيانو خدباتی سياسي د. ندرسه لان بايز له چارپيکونتيکي ميرويسلا ◆

بايز ناغا دزهبي و مه محمد ناغاي دزهبي

ندره لان بايز له سالي 1969

ژیان و خدایاتی سیاسی د. ندرسه لان بایز له چاویټ کونټینټکی میټروپولینا

د. ندرسه لان بایز، د. شیرین فاتح

هاویرو په خشاغانی حه فیدو د. ندرسه لان بایز-1984

د. فوئاد معصوم، د. نجمه ددين کهریم، زهعيم عدلی، د. ندرسه لان بايز، د. روژ شاوريس،
جهنابی مام جلال تالهبانی، کاک مه سعود بارزانی، د. نه محمد چهلېبی

د. ندرسه لان بايزو دهسته ی پيشمه رگه کانی
"رزگار عبدالقادر، فخره دين، هپرش، نيدريس، ستار، ريباز، هاشم"

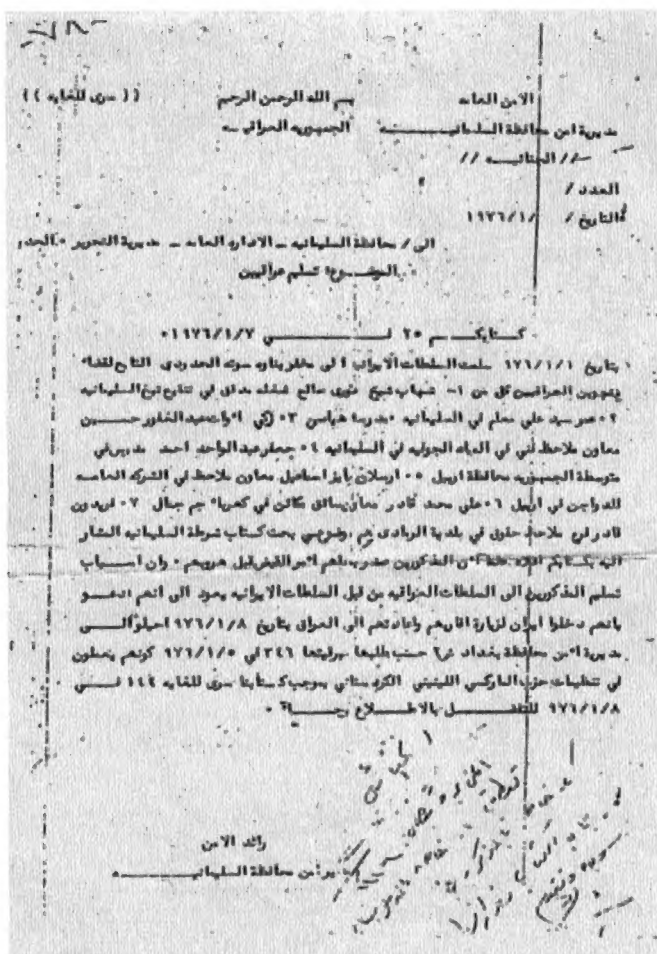
٤ ژيان و خهباتی سیاسی د. ندرسه لان بايز له چاريتکدوتنیکي میټرویدنا

د. ندرسه لان بايز
نيسماعيل کورده

بپياري له سيډاره دانني څه له شه هابو هاورتيكاني له پرگي "1" و
زيندانيكردني د. نوره لان بايزو هه موو نه وانه ي ناويان هاتوو
بې ماوه ي شه ش سال له پرگي "2".

نوسراوی راده ستکردنه وهی خاله شه هابو جه عفر عه بدولو اchiedو عومری
سهید علی و فرهیدون عه بدولقادرو نوره لاند بایزو ثاوات عه بولغه فورو علی
محه مه دقادر بچکول، له لایه نیرانه وه به عیراق.

